השער: הבנות של 48-88
מעריב
תרגיל לבדיקת חניכיים
1. האם יש לך דימומים בחניכיים
בזמן צחצוח השיניים ?
2. האם החניכיים שינו צבעם
לוורוד כהה בזמן האחרון ?
3. האם יש לך רגישות לכאב
בחניכיים בזמן צחצוח השיניים ?
4. האם יש לך ריח רע מהפה ?
5. האם יש לך נפיחות בחניכיים
בזמן האחרון ?
6. האם יש לך שיניים מתנדנדות ?
כן לא
אם ענית בחיוב על אחת השאלות
אתה צריך ארונל - ומיד.
וכדאי שתבדק אצל רופא השיניים שלך.
aronal
ארונל
פורטה
משחת שיניים מיוחדת לטיפול בחניכיים
ארונל מכילה ויטמין A המחזק את החניכיים בפני דלקות.
נסיגה בחניכיים
חניכיים בריאות
תן סיכוי לחניכיים - ארונל

יצהר לטיגונים
טהור, עמיד, במיכל אטום
שמן כותנה
טיגונים
חדש!
יצהר לטיגונים - הכי נוח
[illegible]
אריזת הפח המיוחדת שומרת על טיב השמן לאורך ימים. המיכל האטום מבטיח את איכותו ועושה אותו ל"שמן עמיד".
סגר מיוחד - "אל-טף" - מונע טפטוף ומווסת את כמות השמן הנצרך.
סידרת השמנים המובחרים של יצהר
יצהר, מחלוצי תעשיית השמנים, דואג להביא לבשלנים הישראלים את מיטב השמנים המופקים מן הטבע, בטכנולוגיות המתקדמות ביותר. בנוסף לשמן הסויה המוכר לקהל הצרכנים, ליצהר סידרת שמנים מובחרים: שמן חריע המעולה, שמן חמניות הרב תכליתי, שמן תירס העדין ושמן זית - מלך השמנים (מזוכך וכתית).
השמנים המשובחים של יצהר משבחים כל טיגון, אפיה או תיבול ותורמים לטעם המזון ולאיכותו.
כשר - בהשגחת הבד"ץ.
יצהר לטיגונים - הכי חסכוני
שמן הכותנה של יצהר חסכוני מאד בטיגון: אינו נשרף וכמעט אינו נספג במזון, ולכן אין צורך להוסיף שמן בזמן הטיגון.
גם בבישול הוא חסכוני מאד, את יכולת להפחית בחצי את כמות השמן המצוין במתכון, בזכות תכונותיו המיוחדות. מאותה סיבה אפשר להפחית ל־2/3 את הכמות הדרושה לאפיה.
יצהר לטיגונים חסכוני מאד מסיבה נוספת: ניתן להשתמש בו שוב ושוב בלי חשש לפגיעה באיכותו.
יצהר לטיגונים - הכי טעים
שמן הכותנה של יצהר הוא לא רק בריא, חסכוני וטבעי. כל התכונות הטובות האלו אינן פוגמות בטעמו הנפלא. להיפך - זהו שמן טעים מאד שרק מוסיף מאיכותו ומטעמו למזון.
יצהר לטיגונים - הבחירה הטבעית
אם את מקפידה על מוצרים טבעיים, טבעי שתבחרי ביצהר לטיגונים. זהו שמן צמחי, המופק מגרעיני כותנה ומזוכך בתהליך ייחודי.
ללא כולסטרול
יצהר לטיגונים - הכי בריא
שמן הכותנה של יצהר הוא שמן בריא מכמה סיבות: ראשית - הוא אינו מכיל כולסטרול. שנית - יש לו תכונה של עמידות גבוהה לחימצון בטמפרטורות גבוהות. תכונה חשובה נוספת: שמן זה, לעומת שמנים אחרים, כמעט ואינו נספג במזון בעת הטיגון, והמזון אינו מגיע לצלחת נוטף שמן. אם מישהו בבית חושש מצרבת - אפשר להרגע: יצהר לטיגונים אינו גורם צרבת ואף אינו יוצר טעמי לוואי או ריחות לוואי. יש לו ערך תזונתי גבוה. בקיצור: יצהר לטיגונים בריא - בריא
זה נהדר זה יצהר
אדוון

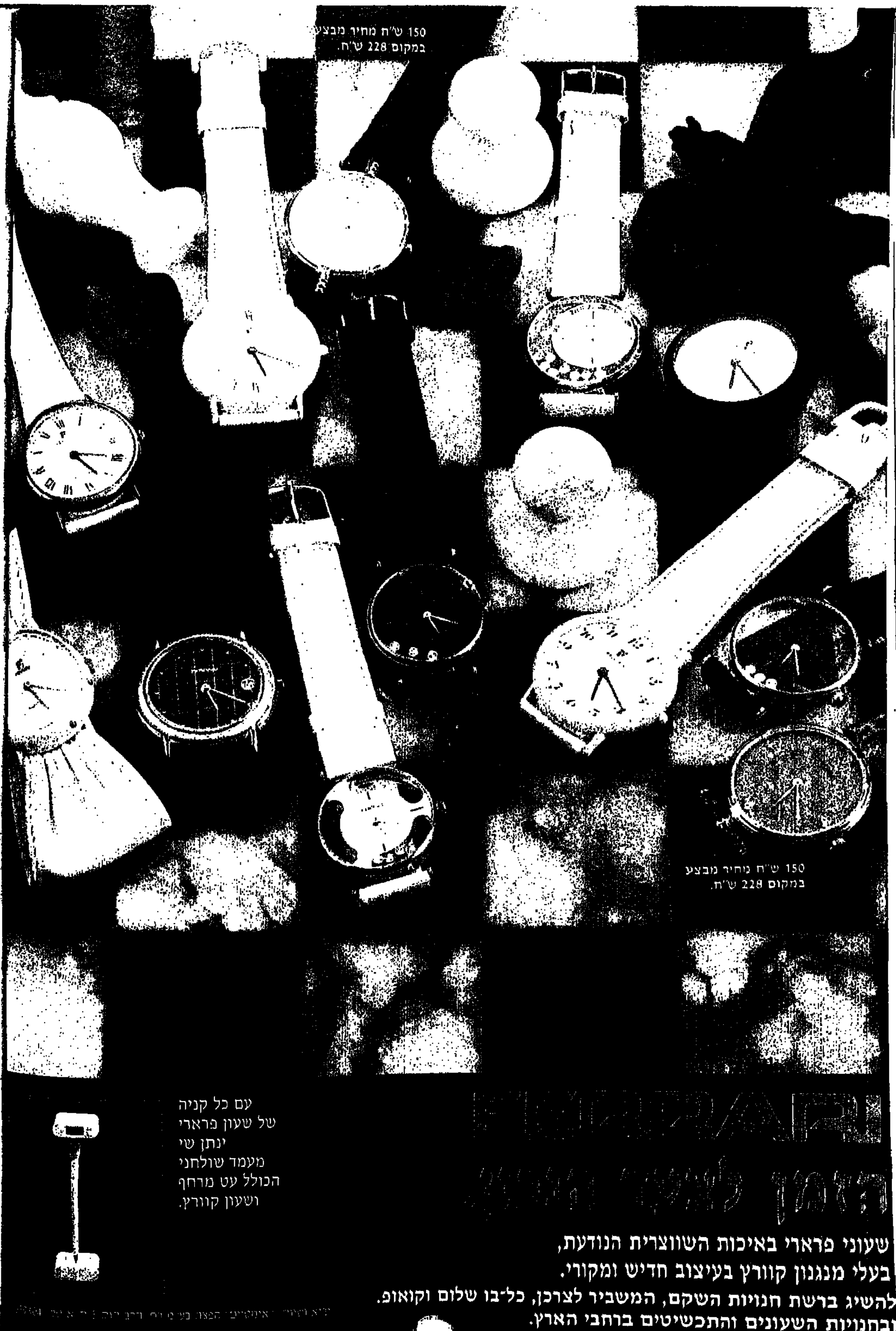

150 ש"ח מחיר מבצע
במקום 228 ש"ח.
150 ש"ח מחיר מבצע
במקום 228 ש"ח.
עם כל קניה
של שעון פרארי
ינתן שי
מעמד שולחני
הכולל עט מרחף
ושעון קוורץ.
שעוני פרארי באיכות השווצרית הנודעת,
בעלי מנגנון קוורץ בעיצוב חדיש ומקורי.
להשיג ברשת חנויות השקם, המשביר לצרכן, כל־בו שלום וקואופ.
ובחנויות השעונים והתכשיטים ברחבי הארץ.

סגנון

13–12
יהודית חנוך:
מסע נוסטלגי בארון הבגדים

32,14
נטע שדמי:
פרי עמלו: תפוחים

17–16
רפי מן:
נגד מודנינג אמריקה

19–18
תהילה עופר:
אשה לרעותה

20
יוסף לפיד:
הטור של טומי

33
דבורה שפירא:
בן גוריון במקום מוצרט

36–34
עירית שמגר:
חנה סנש – עכשיו סרט

39–38
אבי דר:
יומולדת: לא רק עוגה

עורכות:
תמר אבידר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
כרמית ארלר, רותי בנאי

מודעות: נילה שניידר, סימה בכלי
טלפון 439474 (03)

מזכירת הפקה: בחיה אבישי
טלפון 439276 (03)

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

כך נראינו, כך אנו ניראות היום. החיילות של 48' מול החיילות של 88'.
דמויות מתוך כרזות מפגן צה"ל. המפגן ייערך הערב ומחר באיצטדיון רמת־גן.

כותבים לנו

איך אומרים "חיני"

ב"סגנון" מס' 198 התפרסמה כתבה על היועצת לענייני לשון ברשות־השידור בתל־אביב, והובאו בה כמה דוגמות לשיבושי הגייה וניסוח. אני מסכים בלב שלם כמעט לכל תיקוניה, ואולם אני מבקש להעיר הערות קלות בנוגע לשני תיקונים, שנראה לי שאין הם מתקנים שיבושים של ממש. האחד, הערתה שיש לומר "קָן־הקוקייה" (קו"ף נפתח בצורת הנסמך, ולא בצירה). אמנם כך הצורה במקרא, וכך הגו יהודים דורות רבים, אך היום חומרה יתרה היא לעמוד ולתקן זאת. גם במילון אבן־שושן הצורה הצרויה קודמת את הצורה המפותחת ("קֵן – גם קַן –" – כך כותב אבן־שושן, כלומר "גם" כעדיפות שניה, צורת־משנה), וגם בכללי הצירי של האקדמיה ללשון העברית אין הדקדוק הזה של קו"ף פתוחה בנסמך מצוין כלל וכלל.

גם התיקון לשירו של הזמר נסים גרמה לומר "חֵינני", בחי"ת צרויה ולא בחי"ת חרוקה, אין הוא מסתבר כל־כך. אבן־שושן מנקד רק חִינני", בחיריק (ולא שתי הצורות), וזוהי צורה מקובלת, טבעית ו...חִיננית. ממילא המלה "חן" ניטית ומוטית בכל צורותיה בחיריק דווקא, ואין להעמיד דווקא על צירה.

בת־ים חיים נכר

הנמר של טומי

אני נוהג לקרוא את "הטור של טומי" של יוסף לפיד (ואפילו נהנה) אך בקטע שנושא את הכותרת "אמרפל" ("סגנון" מס' 199) הוא עבר את גבול הטעם הטוב. אינני יודע באיזו זכות קם לו יוסף לפיד ויִקרא לתושבי עין גדי לקום ולהרוג את הנמרים החיים באזורם.

נמרים אלו חיו שם מימים ימימה, ונעשים מאמצים גדולים כדי להצילם מכליה. לפיד לועג למעשיהם של חברי עין גדי על שבחרו לבנות גדר סביבם ולא להרוג את הנמרים.

כוכב מיכאל סימון וולין

מין לפעוטות

אני מתנגדת לקורא אפרים איינשטיין, שהביע דעתו נגד הסבר מיני ישיר ("סגנון" מס' 199). יש צורך להסביר מגיל צעיר לילדים הפעוטים את כל הקשור למין ולהולדת ילדים. אמנם, אין צורך להיכנס לפרטים מגרים, אבל לפחות שיהיה להם רקע כללי. התוצאות תבואנה מאוחר יותר, כשהילדים יהיו פתוחים יותר עם הוריהם והחברה בשלבי התבגרותם. כל זה רק יועיל. כיום, אני מצטער שלא קיימו זאת כשאני הייתי בגן.

קרית אונו שרון זינגר (12)

ישראלי ברומא

אני מתייחס לכתבה "לא רומאי ברומא" מאת איציק רנרט ("סגנון" מס' 199), שנכתבה במדור נסיון אישי. לנוכח אלפי הישראלי "המיוסרים", ברומא קל להבין כי הכתבה היא אכן פרי נסיון אישי בלבד.

תל־אביב מיכאל כהן

שמך וכתובתך

ליעל מצפון הוליווד, קליפורניה, ארצות־הברית: אם תשלחי לנו את שמך המלא בלויית כתבתך נפרסם את מכתבך המחליא, בו את משמיצה את ישראל שלנו ומלקקת את השפתיים מאיכות החיים של לוס אנג'לס.

מערכת "סגנון"

דעה אחרת

אמא שבזאת

אני אמא נון־קונפורמיסטית, כי ילדי אינם צופים יום־יום כ־3 שעות בתכניות הטלוויזיה השונות, כפי שסקר מסויים הראה. שעות אחה"צ מוקדשות אצלנו להכנת־שעורים, למשחקים, לספורט ולהשתתפות בחוגים. לשם צפיה בטלוויזיה מתפנים הילדים רק כשהתכניות הן מובחרות והם לא רואים את כל מה שמשלמי־האגרה "נאלצים" לראות.

אני אמא נון־קונפורמיסטית, כי ילדי אינם מקבלים דמי־כיס, שהרי הם מקבלים, מאתנו, ההורים, את כל מה שהם באמת צריכים וכמעט את כל מה שהם מעלים על דל־שפתותיהם (הם פשוט למדו לחשב לפני שהם מבקשים) וזאת לצורך הקיום היום־יומי שלהם ולתכתיבים של מערכת־החינוך. אין באפשרותי (וברצוני) לספק להם את כל מה שהיו רוצים באמת, (כי זה לא חינוכי) וכך לא חדרה לביתנו "חבורת־הזבל" ואחיותיה – כי זוהי זריקת־כסף ל"זבל". סחיטת־הורים לריק.

אני אמא נון־קונפורמיסטית, כי ילדי אינם מקבלים "שעורי־עזר" מטורים פרטיים. עזבתי מקום־עבודה קבוע וקריירה מבטיחה, כדי להקדיש את עצמי לילדים שאני הבאתי־לעולם. הנני אמא במשרה מלאה. אני היא המורה הפרטית שלהם, אני עוזרת להם בהכנת שעורי־הבית, אני מכוונת ומנחה אותם לחומר־עזר הנדרש מהם ואני היא המסבירה והממחישה את כל הדברים הבלתי־מובנים להם. שלי הם – וכי מדוע להטיל את המעמסה על מישהו אחר?

עם כל זאת, נשאר לי גם זמן פנוי לעצמי ולתחביבים שלי. תמוה בעיני הדבר שבמשפחות אחרות, הדומות לזו שלנו, אין מתאמצים קצת ההורים לעזור לילדיהם ומעדיפים (אף במשפחות של מורים) לשלוח את הילד לקבל עזרה ממישהו אחר.

אני אמא נון־קונפורמיסטית, כי לא שלחתי את ילדי לתנועת־נוער (כיום, זה כבר לא מה שזה היה פעם); אז כדי לפרק את מטעני־המרץ המצטברים בחר לו כל אחד מהילדים כלי־נגינה עליו הוא מעדיף ללמד לנגן וזאת חגיגה שלמה. ועם כל זאת, הם לא חדלים להיות ילדים שובבים וחמודים, מלאי־מרץ ושמחת־חיים. בעלי שכיר ואינו מרוויח למעלה מן השכר הממוצע במשק ואנו מצליחים איכשהו להחליק את החודש. אנו, בקיצור, משפחה ממוצעת המאושרת בחלקה.

קרית טבעון יהודית ביכלר

לקראת הקיץ:
בחזרה לגזרה ב־5 דקות ביום
שיטה קלה בריאה ומהנה, לחיזוק שריר הבטן, חזה, גב וירכיים. לגמישות וקואורדינציה ולחיטוב הגוף.

לכל המשפחה - בבית ובחדר כושר!
נבדק ומתאים לבתי ספר!
מומלץ לנשים אחר לידה!
מחברים את ביטונית לידית הדלת, לקיר, או לסולם בחדר כושר - ומתעמלים בקלות ובהנאה ללא צורך בהדרכה.

שעו את הספח וביטונית תשלח לביתכם תוך 7 ימים. מחזיקי ישראכרט ויזה יכלו להזמין בטלפון 08־244104 – גם ביום המבצע.

ביטונית במחיר מבצע: כולל מע"מ ומשלוח 66 ש"ח לבית + 60 ש"ח לחדרי כושר ובתי ספר

ביטונית
חינם! בכל אריזה חוברת תרגילים בעברית.

לכבוד
ביטונית - נאוה רוזנברג
רח' יערה 6
מושב ניר צבי ת.ד. 322. 72905 רמלה
מצ"ב המחאה ע"ס ______ ש"ח כולל מע"מ ומשלוח.
אנא שלחו לביתי את "ביטונית" להתעמלות ביתית לכל המשפחה
הדגם המבוקש על ידי: ☐ לבית ☐ לחדרי כושר.
שם ______ כתובת ______
מיקוד ______ טלפון ______ תאריך ______

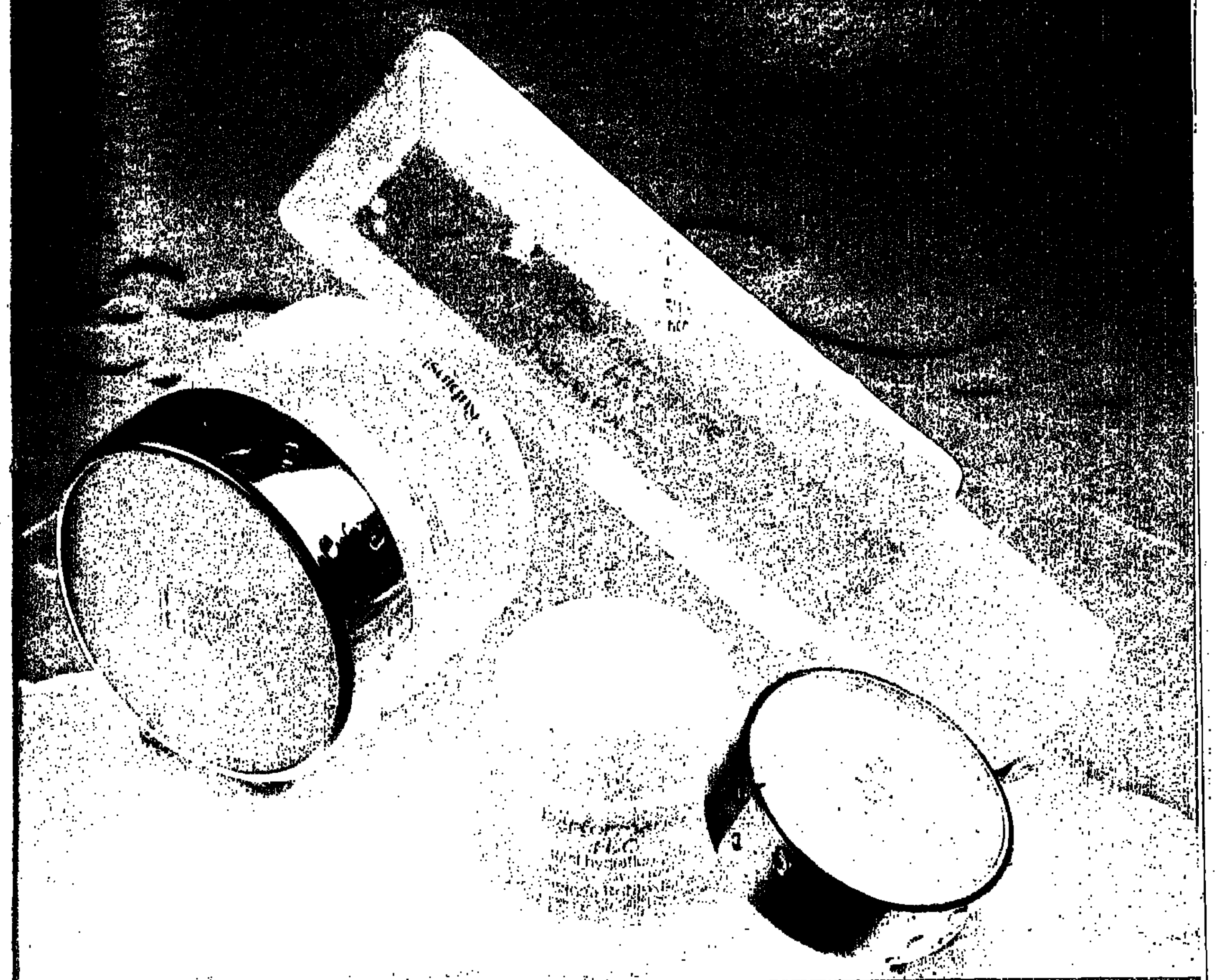

Helena Rubinstein

שיטת הלחות האישית -

Performance H_2O

שיטת הלחות המאזנת את הלחות הטבעית של עור פניך 24 שעות ביממה.

מחקר שארך שנתיים הביא ליצירת סדרת PERFORMANCE H_2O שתכשיריה אוגרים את המים בתאי העור ושומרים על רמת לחות מספקת 24 שעות ביממה.

את עוצמת התכשירים קובעים מקדמי ריכוז מיוחדים (INDEX) המיועדים לסוגי עור שונים:

INDEX 4 - לעור נורמלי - יבש
INDEX 7 - לעור יבש מאוד
GEL - לטיפול תקופתי בזמן יובש מירבי.

PERFORMANCE H_2O · סוף סוף סדרת תכשירי לחות המספקים לך את איזון הלחות והרוויה הדרושים לעורך.

באשדוד?
חברת אשדוד

חברת אשדוד שמרה עבורך את המקומות היפים ביותר בעיר.
כאשר אתה קונה דירה בחברת אשדוד אתה בטוח שבחרת בדירה יפה ובהשקעה טובה לעתיד.
אתה מקבל ערבות בנקאית לכספך ובטחון למועד המסירה.

נאות אשדוד

סביונים אשדוד ד'

חברת אשדוד. שכונת יוקרה במקום היפה ביותר ברובע ד'. שיתוף הפעולה בין חברת אשדוד ואפריקה־ישראל להשקעות מבטיח תכנון מעולה וקפדני, איכות בניה וגימור מושלם. דירות 4 ו־5 חדרים מפוארות במקום שהוא גם מרכזי וגם שקט. ביצוע: אפריקה־ישראל להשקעות בע"מ

קוטג'ים רובע י"א

חברת אשדוד
קוטג' דו־קומתי יפהפה ומיוחד ברובע י"א (ל־4 משפחות). תכנון חדשני גדול ומרווח (כ־185 מ"ר) עם יחידת הורים נפרדת, מטבח מפואר, גינת נוי גדולה וחניון

נוף ים — נמכר

בנה ביתך רובע ח' — נמכר

אשדוד רובע י"א — גבעת ים

חברת אשדוד
דירות איכות מודרניות בשכונה יפהפיה.
במקום הגבוה ביותר ברובע י"א על גבעה הנשקפת לפארק ומשקיפה לים. דירות על הגובה בנות 3, 4 ו־4.5 חדרים. נוסף דירות הותאמו גם לזוגות צעירים ולזכאים על מנת שגם הם יהנו מהמיקום המועדף ששמרה חברת אשדוד ללקוחותיה.
הזדמנות מיוחדת במינה
ביצוע: "ארמונות חן" ובהרי ושות' בע"מ.

חברת אשדוד בע"מ

קי.בי.ע. קבוצת בוני ערים בע"מ, מרכז מסחרי א' אשדוד טל. 08-532281,532284

אברהם שרון

כוח להמשיך

בת ארבעים. גיל עמידה בשל. פה ושם ניכרים ככר אותות הזמן, הרפיון, הלאות, תבניות הקמטים. בת ארבעים. תוססים בך רצונות אחרים, שאיפות, יעדים. זה בזה שזורים בך החוטים שנפרמו מן המעשים הגדולים, חוט היחד, חוט השני, והחוטים שעוד יירקמו בהם מעשים פשוטים, חוט הכמיהה, הידידות.

בת ארבעים. הזיעה בלולה בדיאודורנטים. מלקקת באותה לשון פצעים וגלידה.

בת ארבעים. מורכבת. רבת־סתירות. כלואה בתוך הפכים. חיש־קל, חיש־גד, נפצעת ומגלידה, מתאחה ושותתת, מעלה עורה קרומים דקים של צלקת. בת ארבעים. דברי ימיה הקצרצרים רשומים על נייר, אשר שטפם המסעיר של השגרה ושל השינויים הפך אותו, זה מכבר, לגווילים.

חד ומחוספס, לא מהוקצע, קצת שוקי הוא היום־יום שלך. טובלת, משכשכת, בים הקטנות; עתים צוללת במעמקיו, עתים מדשדשת במי־אפסיו. ויש שטובעת בו לחלוטין, עד שפתאום שבה וצפה, סחוטה.

בת ארבעים. יראה את גיל המעבר. נבהלת מקוצת השיבה, מטיוטת הקמטים, אשר מנסה הזמן בפנייך.

בת ארבעים. מייחדת לעצמה פיסות של אי בים הקרוע, האינסופי, של שגרת המעשים, מתפנקת בו, בהיחבא, נפתחת, כמעט שואגת, אל השמש, אל המרחבים, נושמת, שיכורה, אוספת עצמה מן ההתמכרות, שבה, לבסוף, כתלתולה צייתנית, נאמנה, אל אפרוריותן של המחשבות, ההתחייבויות, העצבונות הקטנים.

בת ארבעים. נחשקת. כבדה. נועזת. אפורה. שמרנית. מאופרת. זוללת דיאטות. רצה. מכוהלת. מנומנמת. מתעמלת מול הטלוויזיה. לועסת. מגרגרת. עמומה. רוטנת. מפהקת.

בת ארבעים. גיל עמידה בשל. ועדיין, כל כתר של חן הנקשר לראשה עוטר לה הילה ארעית, מהבהבת, של אור היופי המוסיף לה טעם. בת מלכה, שפחה נרצעת של תרמיתה.

והיא חשה ויודעת, שהשנים שעוד נכונו לה לא יצעירוה, לצערה, והזמן מאיים עליה לרצות עוד, להספיק, לעשות, לנשום, לגעת, ל...

בת ארבעים. וכל מה שהיא רוצה, בסך הכל אינו אלא – לא ייאמן כי ייתכן – טיפה אחת של רגיעה. שניה של מנוחה. כוח להמשיך. ■

גדעון חסיד

כלה יפהפיה שנעזבה

עכשיו בוהקת כאן בבת־גלים טיילת בנויה לתפארה. המונים משתרכים כאן בימים ובלילות היפים לטיול. צלילים רמים בוקעים מבתי־התענגות שלאורכה. ספינה ללא שוט חונה כאן קבע, מספקת אשליה ימית למבקרים בה.

פעם זה היה אחרת. לפני שנכבש הים באורך המרשים של קילומטר וברוחב עשרות מטרים, בסלעי ענק שהובאו מרחוק, ועוצבה טיילת רחבה בסגנון בינלאומי חדיש, עם עצי תמר מיובאים – היתה באותו מקום טיילת, באורך צנוע של שלוש מאות מטרים וברוחב מזערי של שני מטרים. היתה זו טיילת בטון אפור עם מעקה עץ ירוק דהוי – שניהם עייפים וסרוקים ממאבק שנים עם הגלים. בכל צפון הארץ לא היתה טיילת שניתן היה לטייל בה בניחותא שלא על חול וסלעים, מלבדה. שום אתר בארץ גם לא דמה לה, ואולי גם בכך היה ייחודה. אף על פי כן רק מעטים פקדוה. כאילו שורת הבתים הציוריים, המטים לנפול, של שכונת בת גלים הישנה, בצידה היבשתי של הטיילת, סוככה עליה מעין ההמון.

שכונת בת גלים, חלום עם שושנים (שאכן פרחו בעבר בשדרה הנאה הניצבת מול המים) על פרבר ימי יוקרתי – שנרקם בראשית הישוב היהודי המחודש בחיפה לפני ששים וחמש שנים, חלום שהיה ונגוז – בהותירו בתי אבן עתיקים יפהפיים, בהם מאסו בני הבונים, רק התמרים הנישאים שבחזיתם עדים רוממים לתפארה שהיתה. השכונה, על בתי האבן המשפחתיים, לא פגעה כלל בהוד הכרמל העתיק – נבלעה בבליטת החוף שבצלע ההר, כאילו היתה מתמיד חלק מנוף קרומים של הר וים. רק שהעיר רחקה ממנה, העפילה אל הכרמל, כשהיא זונחת מאחריה את שכונת בת גלים הישנה – כלה יפהפיה שנעזבה, נמה מול הים, שגם בבלותה לא נס יופיה.

היו שפקדו את הטיילת בלילות קיץ בהירים, בים רוגע. אולם ימיה, ועוד יותר לילותיה הקסומים – היו בחורף. כשהכל בלאו הכי סגרירי והים גועש, היתה הטיילת הקטנה פנינה באפור. זוגות שלא מצאו להם פינת חלומות בתוך העיר, נמלטו אליה. היא הבטיחה והעניקה להם קסם, כאילו הגשם היורד על הטיילת שונה מזה היורד על העיר. מה היה סוד קסמה? מגדלור סטלה־מאריס שניבט אליה מצוק הכרמל נדלק וכבה אי שם במרומים, טרם נכבל ברכבל וקורב אל החוף, המפרץ במזרח היה רק אורות רחוקים, ומול הטיילת השתרע הים עד אינסוף.

כאשר נתקלו בחשיכה זוגות חבוקים, נצטרכו לשחרר אחיזתם לרגע, כאין מעבר בטיילת לשניים. הדממה לא הופרעה במאום. לכאן הגיעו רק פליטים מן ההמון, מכונסים, דיבורם חרישי וגם גל סורר שהעפיל ופרץ את הטיילת והרטיבם, לא הרתיעם. שנים רבות שימשה הטיילת מקלט נאמן לאוהבים. כאן הנצו אהבות – ונתפרדו. לימים נבקעו בקיעים בחומת הבטון של הטיילת. מעקה העץ כמעט קרס. ככל שהאפירה ונזדקנה, נתעטפה ביותר קסם ומסתורין. אוהביה האוהבים שמרו לה אמונים, והיא נצרה רזיהם.

עכשיו הכל גדול וסואן. פעם היה זה אחרת. ולפעמים עולה בזכרון טיילת בת גלים הישנה. ■

תמרה מור

ציפורים נודדות

התופעה היא מדהימה, אחת מפלאיו הבלתי מפוענחים של הטבע: בכל שנה, בתחילת הקיץ, כנראה בהשפעת אור היום ההולך ומתארך, חוזר וניעור בהם אותו דחף מיסתורי לצאת אל נתיב הנדודים. קבוצות, קבוצות, ההולכות ותוכפות ככל שקרב שיא עונת הנדידה, הם מתאספים מכל רחבי האזור אל מקום המפגש ממנו ינסקו אל מעבר לאופק. זרם הנדידה העיקרי הוא לצפון־מערב, אם כי נראו תת־מינים מסויימים הבוחרים יעדי נדידה אחרים.

העובדה המעניינת כי מקום המפגש נותר קבוע זה עשרות בשנים – מאפשרת לחוקר המדעי לערוך תצפיות נרחבות אחר הטקסים המוזרים, אותם יעברו טרם צאתם לדרך.

יש גם היבט טראגי לתופעה: אחרים אינם חוזרים. יש הנושרים בדרך, אחרים, אשר כוחם אינו עומד להם לעבור בתלאות המסע חזרה – נותרים מעבר לים. אך ניתן להתנחם בעובדה שהרוב המכריע שב, בסופו של דבר, אל קן הולדתו, ולו רק בכדי לשוב ולנסוק אל נתיב הנדודים בקיץ הבא.

נחישות זו לצאת למסע, אשר נדמה כי אין כל מטרה בסופו זולת הדרך עצמה, והמאמצים הכבירים הנגזלים מהם במהלכה, מעוררים הערכה המהולה ביראת כבוד בלב המתבונן מן הצד. אכן, ראוייה תופעת טבע זו להיחקר לעומקה על ידי טובי המדענים ובהחלט אין להסתפק בעריכת מספר קבצי נתונים סטטיסטיים וכתיקם תחת הכותרת הסינטטית ונטולת ההשראה: תיירות. ■

אירית רוחם

קורים דברים

חוגגים על עוגה (מימין לשמאל): יוסי אלפי, חיקי דיין ואפרים סידון.

הספר שנכשל הפך מחזאי מצליח

חיקי דיין, בפעם הראשונה מאז ימי גודיק הרחוקים, משחקת בתיאטרון פרטי. באדיבות תיאטרון הבית שלה, "הקאמרי", יכולה המפיקה, מרים עציוני להעלות בכיכובה של דיין, את המחזה לאשה אחת אשר הפך ללהיט היסטורי בווסט־אנד בלונדון, "שירלי ולנטיין". את הנוסח העברי למחזה של וילי ראסל, כתב אפרים סידון, הבמאי הוא יוסי אלפי. בשבוע שעבר, אחרי חודש חזרות במלון "מוריה־פלאזה" תל־אביב, חגגו שם על ארוחת בוקר כל הנוגעים בדבר.

את תמצית הביוגרפיה של המחזאי הבריטי, ראסל, סיפק יוסי אלפי. "וילי ראסל, בחור נחמד אמיתי נולד בליוורפול לפני ארבעים ומשהו שנה", סיפר. "בגיל ארבע־עשרה זרקו אותו מבית־הספר, והוא התחיל לעבוד כספר במספרה. גם זה לא הלך לו והוא התחיל לכתוב. היום הוא נחשב למבריק שבין מחזאי בריטניה". רק מעטים מבין הנוכחים, מתברר, ידעו שראסל התחיל את הקריירה שלו כספר.

אלפי, מעריץ גדול של ראסל. עכשיו הוא כבר יכול להיות בטוח, שמחזה של ראסל שהוא מביים, גם יעלה על הבמה. לפני כשנה התחיל לביים את אחד ממחזותיו, "הדשא של השכנה", עם שולה חן וגבי עמרני, בתפקידים הראשיים, שום דבר לא יצא מזה, בגלל בעיות בהפקה. אצל עציוני לא קורים דברים כאלה. ■

הפירוד על־פי בני

"במשפחה, כמו בממשלה, עושים מאמצים לשמור על האחדות. אבל כשכלו כל הקיצין יש אפשרות לפירוד", כה אמר שר הדתות, זבולון המר, בשישי בצהריים על הגג של ציפי שביט ואבישי דקל. היתה שם מסיבה קטנה, לכבוד צאת ספרו השני של עורך־הדין בני דון־יחיא, "משפחה במשפט" – מדריך לדיני אישות. דון־יחיא הוא חבר של בעלי הבית. האיש שעל הקייטרינג (סלטים, קובה, סיגרים, צ'ולנט), היה צריך להציג תעודת כשרות לפני שקיבל את הג'וב הזה. השר המר, ח"כ הרב מנחם הכהן, וכל יתר החוגגים חובשי הכיפה, כמו בעל השמחה, יכלו לטעום מהמזון בלי שום חשש. ■

המזכירות אכלו בלינצ'ס

מסורת בת שש שנים, בסניף הישראלי של חברת התעופה הגרמנית "לופטהנזה". פעם בשנה הם מזמינים מזכירות בכירות לבילוי של אחר הצהריים באחד מבתי־המלון בתל־אביב. זה עוזר לעסקים, מתברר. בשבוע שעבר, במלון "רמדה קונטיננטל", נערך המיפגש השנתי הזה. 500 בכירות, אכלו בלינצ'ס גבינה, שתו קפה, ראו תצוגת אופנה של "גוטקס" ושמעו את אריק סיני. "אנשי המכירות שלנו נמצאים איתן בקשר כל השנה. דרך המזכירות מגיעים לבוסים וזאת המטרה", הסביר יצחק (צ'אקי) זרעוני, איש יחסי הציבור של החברה, אשר היה מן הגברים הבודדים באירוע. ■

השר זבולון המר, עם בני דון־יחיא וציפי שביט, על הגג: אפשר גם להיפרד.

"אדם וחוה" של גילה שטיין

במרכז הרפואי ע"ש שיבא (תל־השומר), חנכו במוצאי יום השואה את אגף מרפאות אף, אוזן, גרון ע"ש דב יעקובוביץ, לזכר הוריו, אחיותיו ואחיו שנספו בשואה. גילה שטיין לבית יעקובוביץ, פסלת, חנכה את פסלה הסביבתי הראשון "אדם וחוה", הניצב בכניסה לאגף החדש, שהוקם בעזרת תרומתו הנדיבה של אביה.

לא מכבר חזרה שטיין מניו־יורק, שם הציגה את פסליה ביריד ה"ארט אקספו". 15 יצירות ברונזה שלה נמכרו לאספנים מרחבי העולם. רק הגיעה הביתה – ופתאום טלפון. תושב הונג־קונג, ושמו פרייס, הזמין אצלה חמישה פסלים. הוא התארח בבית ידידים בניו־יורק, נתקל שם בפסל ברונזה של שטיין, אשר ניתן לבעלי הבית כמתנה על־ידי ידיד שלהם, אלי הורוביץ, מנכ"ל קונצרן התרופות "טבע" ולשעבר נשיא התאחדות התעשיינים בישראל. עקב קשריו ועיסוקיו של רוכש הפיסלונים, פרייס, יש סיכוי טוב שכמה מהם עוד יגיעו לסין העממית. ■

גילה שטיין עם "אדם וחוה" שלה.

קאזינו בקבוקים

ציני ענף המשקאות בארץ, לבשו בשבוע שעבר בגדי חג והתייצבו באולם הנשפים של "הילטון" תל־אביב, לחגוג עם החברה הסקוטית למסחר (חברת בת של כלל סחר ושיווק), את קבלת הסוכנות הישראלית של יצרנית הליקרים ההולנדית "בולס".

נערות בלבוש הולנדי מסורתי קידמו את פני אורחי הכבוד של האירוע: שגריר הולנד בישראל, גחרד זאן רויאן ונציג החברה ההולנדית, ג'ק זאן דר קראן שקפץ לישראל. גם נשיא לשכת המסחר, דני גילרמן, היה שם. שתו כל מיני קוקטיילים, כחולים, ורודים וסגולים. גם על המזונים העמוסים נראו אי־אילו מאכלים ששחו בכל מיני רטבים צבעוניים. קאזינו בקבוקים, היווה את החלק הבידורי של האירוע. מי שהצליח להשחיל טבעת על בקבוק, קיבל אותו. בקבוקי משקה צבעוני היו גם הזכיות ברולטה, שהסתובבה שם כל הערב במרץ. ■

מבצע
קני חלב פנים וקבלי מי פנים מתנה מאותה סדרה.
המבצע בתוקף עד 29.4.88 או עד גמר מלאי המתנות.
Helena Rubinstein

קורים דברים

ריהביליטציה לסאלח

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, כידוע, אינו אשכנזי. עניין העדתיות שלו אינו מועלה אף פעם, גם לא לצורך ויכוח. עתה הוא מועלה בהקשר ל... סאלח שבתי, וזאת בעקבות הפולמוס שעורר, לפני מספר שבועות, הידיעה על ש"הבימה" מעלה את המחזמר סאלח שבתי לציון שנות ה־40 למדינה. המתנגדים, מבני עדות המזרח, אמרו כי סאלח, הגיבור העממי, פרי יצירתו של אפרים קישון, הוא יציר כפיו של המימסד האשכנזי המעוות את דמותו של בן עדות המזרח. עתה בא ישראל קיסר וכאילו מקנה ריהביליטציה לסאלח: הוא העניק חסות לערב הגאלה של המחזמר אותו מקיימת נעמ"ת תל אביב יפו. ההכנסות קודש למעונות יום של נעמ"ת. ■

תלמה הדר

לולה בר מארחת

מארחת לולה בר מאזינה לנגינה, לדוליה של הריצפה – חסר, בתה של שרה סלע, מנהלת קרן התזמורת הפילהרמונית.

עשרות ידידים ותורמים של התזמורת הפילהרמונית הוזמנו בחג הפסח ל"בראנץ'" – קונצרט בוקר, בביתם היפהפה של לולה בר ובעלה אדולף אבנר בקיסריה. הנגנים עלי אבן (קלרנית), מרצל ברגמן (צ'לו) ואלכסנדר וילקוב (פסנתר) ניגנו שלישיה של ברהמס. הקהל שהקשיב מורגל להתחכך זה עם זה באירועים שונים: עזר וראומה וייצמן (המתגוררים בשכנות), לאה ויצחק רבין, רחל דיין, בנו גיטר, איילה זקס־אברמוב וזלמן אברמוב, עודד גרא, דוב תדמור וז'אק נאסר ורבים אחרים. ■

לפולנים בלבד

מאה ישראלים התקשרו השבוע בבהילות למשרדי חברת הנסיעות "דן צבר", לאחר שבידיעה שהתפרסמה ב"מעריב" נאמר כי מיליונר אמריקני בשם אהרון זיגלמן מזמין את כל צאצאי רבי עקיבא אייגר לפגישה בניו־יורק – על חשבונו. עוד נאמר בידיעה, כי המיליונר כבר מצא לו כאן 88 אייגרים והם אכן יטוסו כולם אליו לשבוע של כיף. מלבדם מצא לו זיגלמן – שהוא אייגר מצד אימו – עוד קרובי משפחה ברוסיה ובברזיל וגם אותם הוא יביא למסיבה, שתיערך ב־15 במאי במרומי ה"תאומים" במנהטן.

ששה דפנה מ"דן צבר" שהופתע מכמות המטלפנים – כולם אייגרים שלא נמנים על המאושרים שברשימה – מיהר להפנות אותם לנציגו של המיליונר בארץ, קרובו וידידו האישי ישראל אייגר. זה האחרון, שהופתע גם הוא מכמות המטלפנים מפנה את כולם למספר טלפון מסויים בניו יורק, שם יושבת עלמה בשם וירג'יניה ומאזינה לבקשות. כל המטלפנים מקבלים תשובה זהה: אתם אייגרים ממוצא הונגרי – אבל לניו יורק מוזמנים רק האייגרים ממוצא פולני...

מה לעשות, לרבי עקיבא אייגר היו 15 ילדים, חלק מצאצאיהם הפכו ל"הונגרים" וחלק ל"פולנים".

אומרים, שעכשיו מחפשים צאצאי הענף ההונגרי בדחיפות איזה מיליונר הונגרי שיציל את הכבוד האבוד שלהם. ■

לאורה עיני

פגישה שכזאת

אחד המפגשים היותר מרגשים בכנס הבינלאומי לערים תאומות שנערך בירושלים, לפני זמן קצר, היה זה שהפגיש את אדלברטו קארה, שר התרבות של מחוז פרוזינונה שבאיטליה, עם יצחק ולצמן ממושב בית יצחק. ולצמן היה חייל בבריגדה היהודית במלחמת העולם השניה שהתגלגל עם מחלקתו לאיטליה. באופן מקרי נתקל אז יצחק ולצמן במשפחה גוועת ברעב בעיירת חמי המרפא פיוג'י. אבי המשפחה איבד את זכרונו, הבנים הבוגרים היו בצבא, ובבית העלוב נותרו כעשרה ילדים רעבים ללחם. שבועיים רצופים היה יצחק ולצמן מביא למשפחה דברי מאכל ומשחק עם הקטנים. אחד הילדים היה אדלברטו קארה.

באמצעות אבי גרנות, נספח העתונות של שגרירות ישראל ברומא, ופיני אביבי, נספח התרבות, ביקש קארה לנסות לאתר את האיש. כל מה שידע על ולצמן היה שהאיש קשור לקיבוץ העוגן. כשהגיע מר קארה ארצה לכנס הערים התאומות, הופתע לשמוע שיצחק ולצמן אותר ומתגורר במושב בית יצחק. "האיש הזה הציל את חיי", אמר בעיניים דומעות כשנפגשו לאחר 45 שנה. המפתיע מכל היה שיצחק ולצמן זכר אפילו את שמותיהם של כל בני המשפחה. עכשיו הוזמן ולצמן לבקר באיטליה ולהתארח אצל ניצוליו. ■

אריה יאס

בקבלת פנים לאורחים מכובדים מברמודה שנערכה בבית היס (פרויקט של ויצו ברמודה), בהרצליה־פיתוח. הוגשה עוגה מרשימה שעוטרה בברכת יום־הולדת למדינה. לאשת שגריר ברמודה בישראל, סילביה הס, הוגשה בהזדמנות זו סיכת ויצו מוזהבת. חותכות את העוגה (מימין לשמאל): הלן ישראל, נשיאת ויצו ברמודה, רעיה ינלום, נשיאת ויצו העולמית וסילביה הס, אשת שגריר ברמודה.

קטנים

לפעמים קם אדם בבוקר בניו־יורק, נכנס למונית והופך לשליח עליה עוד לפני שהגיע למחוז חפצו. זה מה שקרה לרמי ארז, לשעבר רוזנטל, האחראי על ההסברה שלה סוכנות היהודית בארה"ב. במונית למשרד, פנה אליו הנהג לאחור ושאל כמה מקרי איידס יש בישראל. רמי אמר שהמספר זעום למדי, כמעט אפסי, והאיש נדלק. אם זה המצב, ובישראל אין איידס, אמר, אני רוצה לעלות ארצה מיד. אפשר לבוא איתך למשרד ולסגור עניין כבר עכשיו?

מעניין למה לא חשבו על זה במשרד הקליטה עד עכשיו. ★★★

מוטי גלעדי וגדי יגיל מארחים בקביעות בתכניתם "המוסד לבידור לאומי" קבוצת נכים. מי שיודעת בעל־פה את תוכן ההצגה היא האם המאמצת של פצועי צה"ל, שרה זלצרמן, המארגנת אליהם משלחת רביעית של נכים. ★★★

לאחר עשר שנות סיבובים בניידת אמנות לעם בעיירות פיתוח ועריכת סדנאות באמנות פלסטית לילדים ולהורים, הצליחה הציירת והפסלת ניצת פלאנץ לחדור גם אל החוגים הדתיים. היא לימדה ילדים חובשי כיפות בבית הכנסת "מורשה" ברמת־גן כיצד עושים ויטראז'ים: כשלימדה כיצד עושים בובות בסדנא בפארק הירקון, ניגשה אליה אשה דתיה והזמינה אותה ללמד משהו מהאמנות בה היא מתמחה בבית הכנסת שבשכונתה. הילדים הדתיים שתו בצמא את הסבריה ועכשיו היא מחכה להזמנה הבאה. ★★★

• תל אביב, דיזנגוף 127 • נתניה, ככר העצמאות 14 • חיפה, הרצל 18-20

סוף סוף בישראל

אֶלַנְסִיל - התגלית המדעית
להקטנת היקף הגזרה - ולהמסת הצלוליט

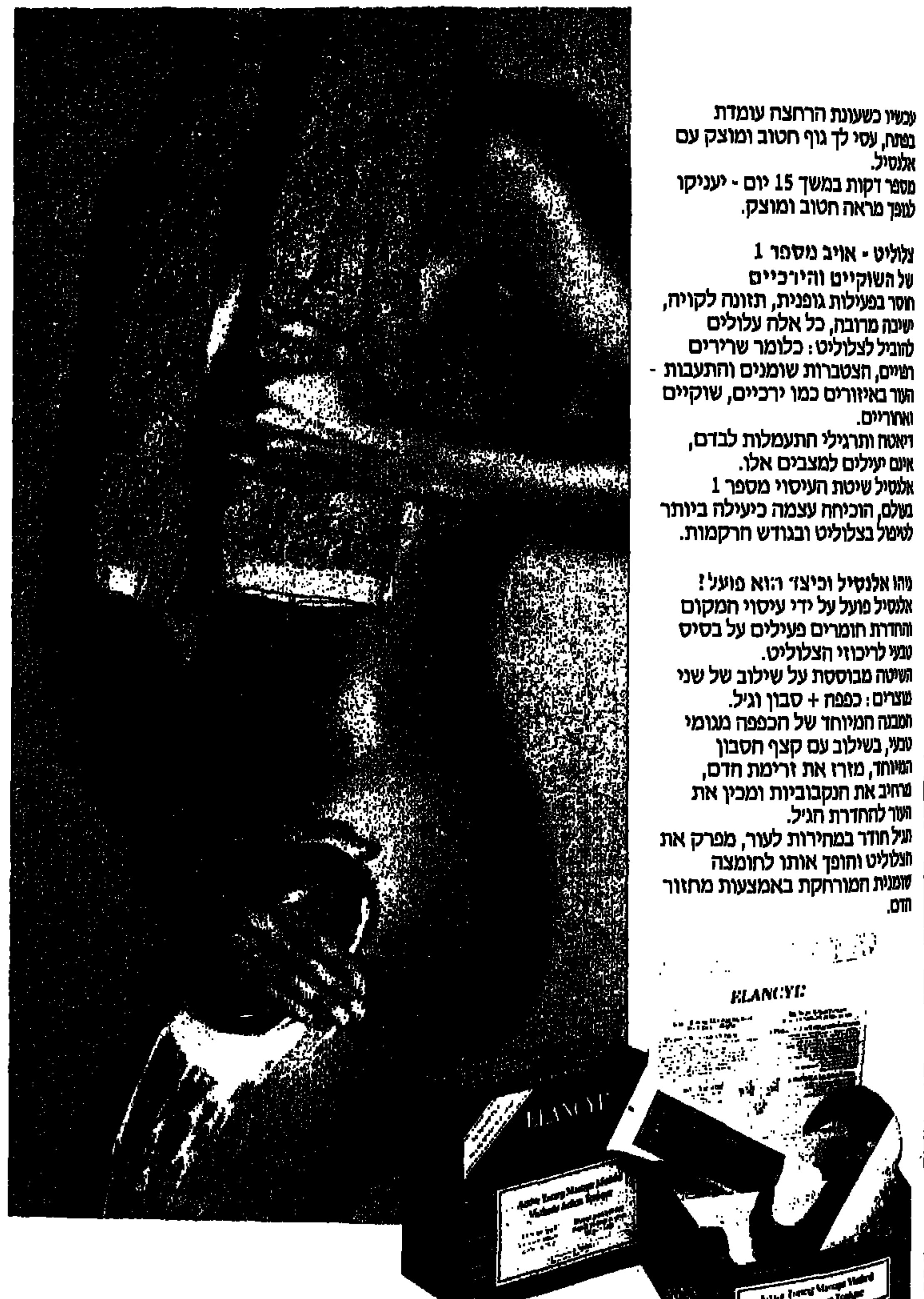

עכשיו כשעונת הרחצה עומדת בפתח, עסי לך גוף חטוב ומוצק עם אלנסיל.
מספר דקות במשך 15 יום - יעניקו לגופך מראה חטוב ומוצק.

צלוליט - אויב מספר 1 של השוקיים והירכיים
חוסר בפעילות גופנית, תזונה לקויה, שינה מרובה, כל אלה עלולים להוביל לצלוליט: כלומר שרירים רפויים, הצטברות שומנים והתעבות העור באיזורים כמו ירכיים, שוקיים ואחוריים.
דיאטה ותרגילי התעמלות לבדם, אינם יעילים למצבים אלו.
אלנסיל שיטת העיסוי מספר 1 בעולם, הוכיחה עצמה כיעילה ביותר לטיפול בצלוליט ובגודש חרקמות.

מהו אלנסיל וכיצד הוא פועל?
אלנסיל פועל על ידי עיסוי המקום והחדרת חומרים פעילים על בסיס טבעי לריכוזי הצלוליט.
השיטה מבוססת על שילוב של שני מוצרים: כפפה + סבון וגיל.
המבנה המיוחד של הכפפה מגומי טבעי, בשילוב עם קצף הסבון המיוחד, מזרז את זרימת חדם, מרחיב את הנקבוביות ומכין את העור להחדרת הגיל.
הגיל חודר במהירות לעור, מפרק את הצלוליט והופך אותו לחומצה שומנית המורחקת באמצעות מחזור הדם.

אלנסיל - התכשיר היחיד שהוכיח ונוצאות:
משרד הבריאות הצרפתי העניק לתכשיר את אישור ה־"P. P. VISA" הניתן לתכשירים קוסמטיים עם הוכחות קליניות לפעילותם.
מבחנים תחת פיקוחם של קלינאים מומחים, בוצעו הן ע"י שימוש בגיל לבדו והן ע"י השילוב: כפפה + גיל.
בניסוי שנערך עם יותר מ־100 נשים נמצא כי:
היקף איזור הצלוליט ירד ב־3־2 ס"מ, עובי הרקמה התת־עורית ירד ב־7־2 מ"מ. זרימת הדם במקום שופרה במידה ניכרת כך שחל שיפור בהזנת האזור, רכות העור והלחות שופרו משמעותית.
היעילות הוכחה כבר אחרי 15 ימי טיפול והשתפרה משמעותית אחרי 30 יום.

3־2 ס"מ פחות בהיקף, תוך 30 יום
דיאגרמת השוואתית בין ההיקף לפני ואחרי הטיפול מלמדת על הפחתה של 3־2 ס"מ לאחר 30 יום.

להשיג רק בבתי המרקחת וברשת סופרפארם

ELANCYL PARIS עסי לך גוף חטוב

ורשבסקי פרילוק דובר

קורים דברים

סיכון מקצועי

א יש יחסי ציבור, אלכס קוטאי, אשר עד כה דאג כי רק הלקוחות שלו יופיעו בכותרות, היה קרוב להופיע בעצמו בכותרת של "נפל על משמרתו"... ומעשה שהיה כך היה: באחת החזרות למפגן צה"ל ביום העצמאות – אשר ייערך הערב ומחר באיצטדיון רמת־גן – ניצב קוטאי על המגרש כאשר מעליו נערך תרגיל מסוקים. שני מסוקים ביצעו "תנועות מחול" באוויר. מעוצמת דחף המנועים התרומם באוויר ענן אבק גדול אשר, מסתבר לאחר מכן, סחף בתוכו פסולת וגם לוח ברזל גדול. "באורח אינסטינקטיבי הפניתי את גבי לענן האבק ולפתע הרגשתי חבטה עזה בגב", אומר קוטאי. האנשים שעמדו לידו החזירו לו את נשמתו שכמעט פרחה ממנו, ואז נתגלה כי לוח הברזל פצע אותו. לידי עמדה סא"ל מרגלית מי־טל, בחודש התשיעה להריונה. "המזל הוא שהברזל לא פגע בה", זו היתה תגובתו הראשונה של הנפגע. המסקנה המעשית שלה: צריך לעשות ביטוח סיכון מקצועי. ■

תלמה הדר

חגיגת ה־200

א ת גליון ה־200 של "סגנון" ציינה המערכת ועורכיה במסיבת צהריים עליזה במסעדה הערבית "אל שייך" (שנפתחה לפני ימים מספר ברחוב הירקון). הארוחה מלוות השמפניה, שכללה מאכלים שהובאו במיוחד מן הכפר הגלילי טורען, היתה שזורה במנגינות יהודיות של נגן הקלרניט ישראל זוהר. עורכת "סגנון" תמר אבידר, בהשפעת האווירה הקולינרית, השוותה בנאום הברכה שלה את העשייה השבועית של "סגנון" להכנת סיר טשולנט: מכניסים בו חומרים טובים, בדוקים וקבועים וכל פעם, ברגע פתיחת הסיר, מצפים כי הטעם יהיה טוב, בהתאם. ■

שמואל ישראל זוהר במוסיקה יהודית ומימין דיב אל שייך בטעמים ערביים.

חגיגת ה־200. משמאל לימין: עמי דוראון, עורך המוספים; יובל אליצור, סגן עורך "מעריב"; תמר אבידר, עורכת "סגנון"; לוי יצחק הירושלמי, סגן עורך "מעריב"; עידו דיסנצ'יק, עורך "מעריב". צילום: ראובן קסטרו.

דורית ליד טוקיו

פ עם קראו לה דורית ברטור. היא בתו של משה ברטור המנוח, מי שהיה שגריר ישראל ביפאן. מזה 20 שנה היא מתגוררת שם, להוציא הפסקות קצרות בהן ניסו בעלה והיא להיקלט בישראל. דורית נשואה לאמן יפאני בשם טצויה נודע המלמד באוניברסיטת טוקיו שם הוא מנהל את מחלקת ההדפס המסורתי. בעבודות בסטודיו הפרטי שלו הוא מטפל במה שקרוי: תאריך, זמן. דורית מלמדת עברית במכון לשפות בטוקיו ותלמידיה הם בעיקר יפאנים היוצאים לישראל. את ילדיה יזעיה (בן 15) וריקה (בת 13) היא מגדלת בשפה היפאנית. היא שומרת על קשר אמיץ עם השגרירות הישראלית, שמחה לבצע עבורם עבודות של מתורגמנית וזורחת מאושר לקראת כל אורח מישראל המגיע אל ביתם ליד טוקיו. יעקב אגם היה גם הוא שם.

נראה כי אין דורית שוגה עוד בחלום של השיבה למולדת עם משפחתה. היא השלימה עם המציאות התעסוקתית של הבעל המכתיבה לה את מקום מגוריה. ומאחר שהשלימה – היא נראית טוב. טוב מאוד, אפילו. ■

תלמה הדר

אנה פותחה אנה

ת ערוכת־בכורה לציירת אנה אורון (אורובני), בוגרת "אבני" ותלמידתו של משה רוזנטליס, בגלריה שי דנון. אך למרות שזו תערוכה ראשונה, אין מדובר כאן בציירת צעירה, אלא בסבתא חביבה, שעבדה כעשרים שנה במחלקת תכנון אדריכלות בעיריית תל־אביב, ואשר לה יד בעשרות פרויקטים ברחבי העיר: גני־ילדים, בתי־ספר ובתי־חולים, מלבד פרויקטים יוצאי־דופן כאיצטדיון יד־אליהו ובית־המוסיקה ביפו. אנה עסקה בציור כבעיסוק צדדי, אולם ב־1979 השתלט עליה התחביב לגמרי, ואז החליטה לפרוש מעבודתה והחלה ללמוד במכון "אבני", ואחר בסטודיו של משה רוזנטליס, אותו הציגה לאורחיה בפתיחת התערוכה: "הוא אשם במה שאתם רואים כאן". היא מאשימה אותו בעיקר בכך שעזר לה להעז ולעבור מסולם צבעים קודר לצבעוניות.

בפתיחה ביקרו גם האמנים ז'אן דוד, טוביה בארי, אבינועם קוסובסקי, יהודית הר־אבן ורחל אלקלעי, וכן הדסה קלצ'קין, חנה בבלי, ודאדא ינקו, בתו של מרסל ינקו. כן נראו שם הרבה אורחים שבדרך כלל אינם מופיעים בפתיחות: רופאים, בעיקר גינקולוגים, חבריו לעבודה של ד"ר אורובני, בעלה של אנה, מיילד ומנתח שהיה בעבר סגן מנהל מחלקת היולדות בבית חולים "השרון" בפתח־תקוה.

עטרה מוסקוביץ

הציירת והרופא. אנה אורון וד"ר אורובני. תערוכה מעורבת. צילום: נרי אברמוביץ.

אופנה

יהודית חנוך

מסע נוסטלגי

שוטטות בארון הבגדים של ארבעים השנים האחרונות, מהקוקו והסאראפן והחאקי, דרך המיני וחליפות המכנסיים עד הזוהר האבל"ר"ק

ארבעים ושמונה והשנים שלפני, בזכרונות ובתצלומים המצהיבים, מצטיירים בחאקי, הרבה חאקי. גברים במכנסי-זלמן, ברכיים חשופות, חולצות עם צווארון פתוח, תרגום ארצישראלי של הבגדים הקולוניאליים. נשים בקוקו ובסאראפן, בשמלות כותנה פשוטות. כשאומרים "היו זמנים" נזכרים בגעגועים בבגדים הצנועים של אותם הימים. כל זה נכון, אבל בערבון מוגבל.

פלסטינה-א"י של תקופת המנדט היתה אז המקום הכי צבעוני במזרח התיכון. לבשו פה לא רק חאקי וסאראפנים, גם את כל חידושי האופנה שנחתו באניות עם העולים החדשים, ישר מאירופה.

ב"פייב אוקלוק", תה של שעה חמש שהעתיקו מהבריטים, בבתי-הקפה על הטיילת של שפת הים בתל-אביב היו מתלבשים כמו בוינה ובפאריס, בחליפות עם עניבות, בשמלות משתן ובגרבי-משי (הגרבונים מניילון עוד אפילו לא היו בדמיון של הממציאים), היו רוקדים טנגו מול השקיעה, בכפפות לבנות ובכובעים, אז מה אם היה חם ולח ורק קצת בריזה מהים היתה מיזוג האויר הטבעי.

מעצבי-האופנה של אותם ימים היו תופרות-בית, שתפשו השראה מז'ורנלים שהגיעו מפאריס ומבגדים שראו בסרטים. העשירות תפרו בגדים "סאלונים" של תופרות עלית, ביניהם לולה בר, אז עולה חדשה, צעירה ונמרצת.

תל-אביב וירושלים התחרו ביניהם, איזו עיר תהיה אלגנטית יותר. בירושלים ישב הנציב העליון, שבארמונו נערכו הנשפים הכי מפוארים בארץ. לאירועים במלון "המלך דוד" היו באים בשמלות ערב ובסמוקינגים לא רק הבריטיים, אלא גם שמנא וסלתא של החברה הישראלית. מנהיגי הישוב, שלבשו חאקי גם מטעמי נוחות אבל גם כסגנון, כסמל של צניעות, החליפו אותו בחליפה כשהוזמנו על-ידי השלטונות. כדי שלא יחשבו חלילה שהתברגנו, השאירו פרט קטן אחד של מרדנות סוציאליסטית, לבשו את צווארון הכותונת פתוח וללא עניבה – מה שהפך לאחר מכן לסמנון ישראלי.

לתל-אביב היה יתרון של עיר נמל, אליה הגיעו כל העולים מאירופה, הביאו אתם את האופנה האחרונה והתחילו את תעשיית האופנה. פתחו את החנויות האלגנטיות הראשונות, עברו מרחוב נחלת-בנימין, שהיה רחוב הקניות הראשון, לאלנבי. רחוב דיזנגוף, כולו חול, שהיה גבול העיר, עלה על המפה רק בשנות השישים. "אחיות אנגלנדר", "איוניר", "גניה", היו החידוש המהמם של אותן שנים; בפעם הראשונה אפשר היה לא רק לתפור שמלה לפי מידה אצל תופרת-בית, כמו שעשו עד אז, אלא גם לראות אותה מוצגת בחלונות-ראווה גדולים ומבהיקים ולקנות אותה מוכנה, ישר מהקולבים.

מלחמת העולם הראשונה, שקטעה את הקשר עם אירופה, הקפיצה קדימה את תעשיית האופנה והטכסטיל. "אתא" תפרה בגדי-עבודה ומדים לצבא הבריטי ואחר-כך לכוחותינו, "אלד", "ג'רקולי", "אילנית" ו"דורינא", ייצרו סריגים אלגנטיים, שהספיקו במשך תקופה קצרה של כמה שנים גם לעשות יצוא לארצות-ערב. מכרו אותם בביירות ובקהיר.

ב-1949 הוכרז על צנע והאופנה הישראלית ירדה למחתרת. בכדי לקנות כמה מטרים של אריג צריך היה לשלם בחצי פנקס של נקודות. אבל בתצלומים מאותם ימים רואים יפים ויפות רוקדים בקפה "פילץ" בשמלות ארוכות ופעמוניות, שצרכו הרבה מטרים של אריג. תל-אביב אימצה מהר את ה"גל החדש", שהמציא כריסטיאן דיור בפאריס ושהכריח בין לילה את נשות כל העולם לזרוק את כל הבגדים הקצרים משנות הארבעים ולכסות את הרגליים. איפה מצאו אריגים בימי הצנע? גם אז ידעו להתארגן. תארו לכם היום לקנות בשוק השחור בד לשמלת קיץ חדשה. נשמע כמו סיפור של סבתא וזה היה פה, רק לפני פחות מארבעים שנה.

באמצע שנות החמישים התאוששה תעשיית האופנה מסיפור הצנע. האנשים שקובעים מדיניות החליטו שהעתיד טמון בתעשיית הטכסטיל, נתנו הטבות והלוואות והאופנה התחילה לפרוח. רוב מפעלי האופנה שקמו אז כבר נעלמו. רק מעטים שרדו, ביניהם "גוטקס", "דיוה", "ניבה", "דווינא". אופנה ובגדים התוויולו גם לייצג את הפן היפה של ישראל בחו"ל.

הישראליות חשפו בפעם הראשונה את גופן לשמש בביקיני, כי עד אז בגד-הים הנועז ביותר היה "שני חלקים". לאה וארמין גוטליב ב"גוטקס" הפכו את בגדי הים והחוף לאופנה תופסת וצבעונית והעלו את ישראל בפעם הראשונה על מפת האופנה העולמית.

בגדי-עור צבעוניים היו חידוש מהמם של עולה מהונגריה, לסלי פולוס מ"בגד עור", שייצר אותם בעיירה שרק אז הוקמה, מגדל העמק. הבגדים שעיצבה פיני לייטרסדורף ל"משכית" – שהקימה רות דיין כמה שנים קודם לכן כדי לספק עבודה לעולות חדשות – היו שילוב של ישראליות ושיא האוואנגארד; רק שלושים שנים מאוחר יותר הציגו מעצבים יפאניים בפאריס בגדים בסגנון זה. כל מלכת-יופי ישראלית, שנשלחה לגולה, סחבה איתה במזוודה בגד-ים, בגד-עור ושמלה של "משכית" או "ויצו", עם רקמה תימנית.

זה אחר זה הופיעו כוכבים צעירים בשמי האופנה הישראלית, גדעון ודינה אוברזון, זוג צעיר בתחילת שנות העשרים, פתחו בית-אופנה ראשון במרתף של בית בצפון תל-אביב והלבישו את היפות והעשירות המקומיות. ג'די מליץ, בוגר "בצלאל" במגמת גרפיקה, פנה לעיצוב בגדים מאריגים שצייר והדפיס בסגנון מקורי, שהיה חידוש מהמם לא רק לישראליות. גם האמריקאיות אהבו אותם. הרקדנית האמריקאית מרתה גרהם היתה אחת הלקוחות הראשונות שלו.

רווי בן-יוסף לקחה אריג ששימש עד אז למגבות מטבח, צבעה אותו בצבעים חזקים, לקוחים מנוף הארץ – כחול כנרת ואדום שקיעה וצהוב מדבר – ועצבה מהם שמלות בסגנון פולקלורי יפהפה שהפך ללהיט ייצוא של מפעל שהקימה בשם "רקמה". עודד פרוביזור חזר מפאריס, מהשתלמות בבתי-אופנה עילית, והדהים את תל-אביב הקטנה בבגדים עם ניחוח פאריסאי.

ואז נחת בארץ ה"מיני" הראשון. קליטתו לא היתה קלה. בלונדון כבר לבשו אותו שנה שלימה לפני שהישראליות העיזו לחשוף את ה"פולקעס" שלהן בפומבי. אבל ברגע שנחת כבר אי-אפשר היה לעצור את גל קיצור המכפלת. נערות וסבתות חשפו ברכיים, לבשו פיאות נכריות וחלקי-פיאות ונעליים עם סוליות מוגבהות שקראו להן פלאטפורמות. כל נשות העולם נראו פתאום כמו נערות, אבל כשמסתכלים בתצלומים מהימים ההם נראה שהתסרוקות הכי מנופחות ונעלי-הפלטפורמה הכי גבוהות הומצאו בישראל.

אחרי גל המיני הגיעו חליפות המכנסיים. קצת קשה להאמין היום, אבל בתחילת הגל הזה היה צריך להילחם על שוויון הזכויות של המכנסיים. נשים בחליפות מכנסיים לא הורשו להיכנס למועדון הלילה הכי "IN" בתל-אביב באותה תקופה, במקום שהיום נקרא מלון "פאלאס" ואז היה "שרתון". גם במקומות עבודה רבים בקשו המעובדות לא לבוא לעבודה במכנסיים.

תחילת שנות השבעים מציינת את תחילת עידן הבוטיקים בארץ. פתאום חנות בגדים היתה מושג מיושן ועלוב וכל הארץ התמלאה בוטיקים. חמוה יובל היתה בין הראשונות שפתחה בוטיק בירושלים. מכרה לא סתם בגדים, אלא בגדים שעיצבה במיוחד, צירפה חלקים שונים ביחד למראה מאוד מסויים. והארץ נמלאה בוטיקים.

האופנה הישראלית היתה לענף תעשייתי מכניס. האופנה נסעה לחו"ל כבר לא רק לתצוגות הייצוגיות של ה"בונדס" כאמצעי לאיסוף כספים ומפעלים נפתחו וגם נסגרו בקצב מסחרר. פתיחת "שנקר" והופעת דור חדש של מעצבי-אופנה מקומיים עשתה את השינוי הגדול ביותר בקידום האופנה המקומית. בערך בקטע הזה הפכנו להיות עם ככל העמים, גם באופנה. מי מתפעל היום מפועל(ת) עבריים, שמייצרים בגד מקורי, מכותנה מקומית? נו, באמת, לא צריך להיסחף. ■

התצוגה הראשונה

תצוגת האופנה הראשונה בארץ נערכה ב-1946. יזמה אותה לולה בר, שחזרה מנסיעה ראשונה לפאריס, הכינה אוסף של בגדים והזמינה את לקוחותיה לבוא לראות אותם. הדוגמניות היו כמה יפות מקומיות, שגילו אומץ ועלו על המסלול המאולתר בלובי של "פארק הוטל" ברחוב הירקון, שהיה אז ה"הילטון" של תל-אביב. התצוגה, מספרת לולה בר, היתה אמורה להתחיל בשעה ארבע, אבל בשעה אחת כבר עמד לפני המלון תור ארוך של נשים, שחסמו את הרחוב. כשהתחילה התצוגה עוד עמדו ברחוב נשים רבות שלא נמצא להן מקום בפנים.

תצוגה שניה נערכה רק שלוש שנים יותר מאוחר, בסוף 49' וזו היתה תצוגת היבוא הראשונה בארץ. לולה בר ייבאה את מארגן התצוגות אלכס מגי, שהביא איתו עשר דוגמניות פאריסאיות. ההכנסות היו לטובת ארגון צדקה. מאז נקשר הקשר שבין צרות לאופנה: הדרך הקלה ביותר להביא אנשים לפתוח את הארנק היא עדיין להראות בגדים על דוגמניות. ■

בשנות השישים היה החידוש הבולט "בגלוך" רך מודפס, ודגם זה שהשתתף בפרוייקט ב[illegible] מאמסטרדם. (ג'די מליץ).

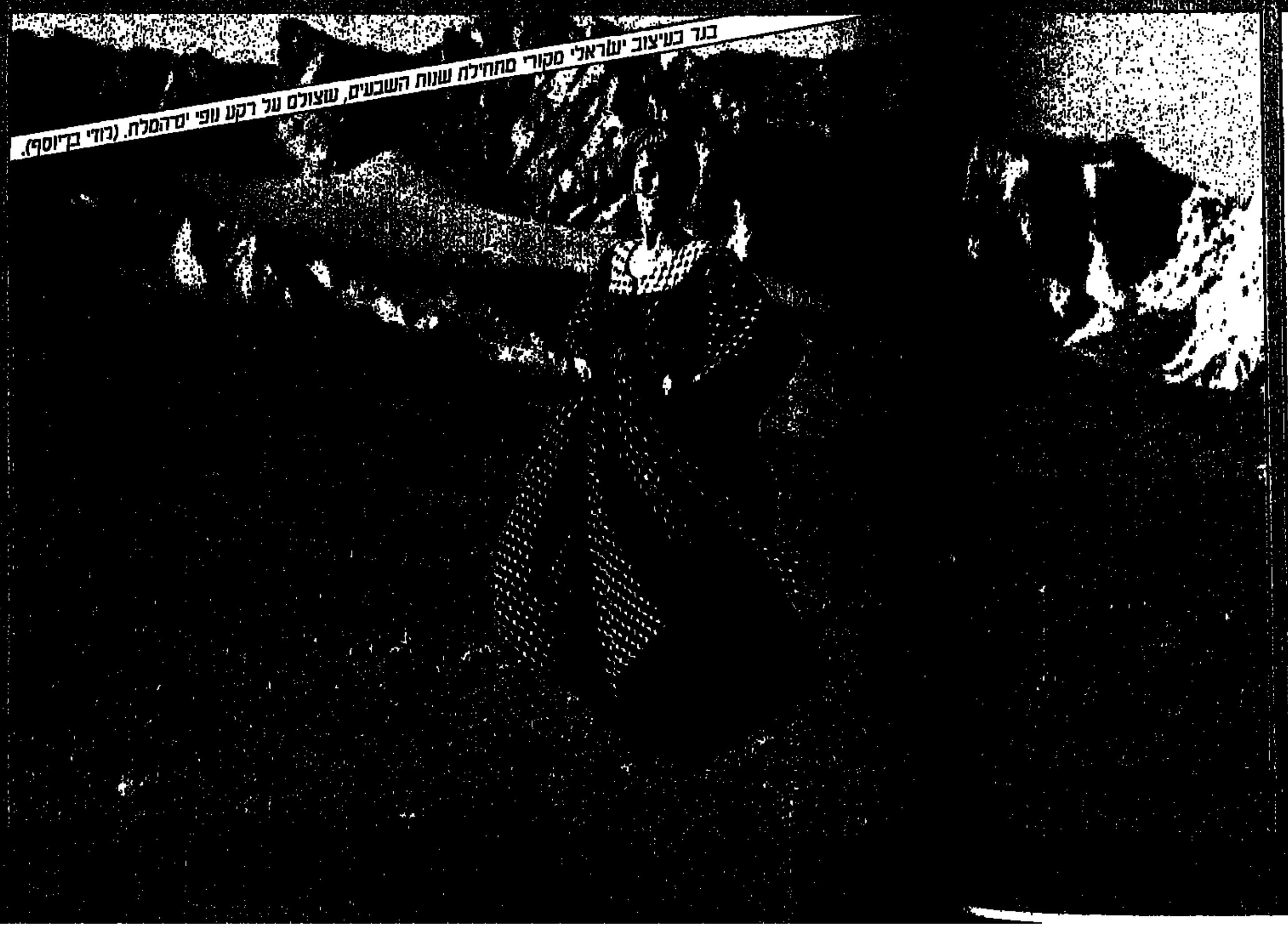
בגד בעיצוב ישראלי מקורי מתחילת שנות השבעים, שצולם על רקע נופי ים-המלח. (רודי בן-יוסף).

ספרים מבית טוב –
ספרית מעריב

לכבוד ספרית מעריב
רח' התילון 3, רמת-גן 52522
ת"ד 20208 תל-אביב
נא לשלוח אלי את הספר ארץ ירוקה שלי מאת רות ריכטר
מצ"ב המחאה ע"ס ______ ש"ח לפקודת ספרית מעריב
שם ______ מס' ת"ז ______ כתובת ______
מיקוד ______ טלפון ______ תאריך ______ חתימה ______

נטע שדמי
צילום: נאור רהב

אבא שטיין ובתו ענה. שם המשחק: עמלנות וסבלנות.

פרי עמלו

אבא שטיין מעין שמר כבר בן 78 אבל הוא עדיין ממציא פירות חדשים. מי זוכר שפעם נחשבו התפוחים למותרות מייבוא? היום צומח תפוח "ענה" בהרים בקוסטה ריקה.

"אני רק אונס את הפרחים", מתלוצץ אבא שטיין. אבל מי שיאשים אותו בכך שהוא "מתגרה בסדרי עולם, מתערב בטבע", ייענה ב"מה פתאום?" בסך־הכל הוא עושה לנו פירות חדשים. תפוח "ענה", למשל. אם חשבנו כי המאורך הזה, שפותח את הקיץ, כבר נכלל בתבנית הגינון של גן העדן – טעות. התפוח הנ"ל נולד רק לפני 30 שנה, על השולחן בחדר של אבא ורומה שטיין, בעין שמר.

ההריון התחיל שנים קודם לכן, כשבארץ החליטו שכאן לא יגדלו תפוחים אלא ייבאו אותם, כמו דליקטסים, מארה"ב ומלבנון. האמת היא שמי שכבר אכל כאן תפוחים, יכול היה להרשות לעצמו לאכול אותם בחו"ל, ועל הרקע הזה אפשר להבין, איך עם ורוד הלחיים הזה סובבו לגבר את הראש כבר לפני חמשת אלפים שנה.

להבין– כן, אבל להשלים – לא אבא שטיין.

ב־1933 כשכל הארץ תפוזים, תפוזים, ועין־שמר רק עולה על הקרקע, מתקבלת שם החלטה נועזת: לטעת נשירים. ושטיין יצא לקריית ענבים ללמוד הילכות נוטעים.

ניצנים נראו בארץ, עת זמיר הגיעה, והוא מתנהל בין הטרסות עם חמור מאוכף בשני ארגזים. קוטף, טועם ומעקם את הפרצוף. זה לא זה. "צריך ליצור משהו חדש לטובת הכלל", מחליט מי שספג סוציאליזם ב"שומר הצעיר" בליטא. השכלה: בית־ספר תיכון. אבל אחרי עיון מעמיק במחקרים הוא מחליט, כי במטע, בעין־שמר, לא רק שישתבחו הטעמים, הוא גם יכתיב לעצים את כמויות הפרי ומתי יתעוררו מתרדמת החורף ויעטו על עצמם פריחה לבנה.

ארבע אחר הצהרים. רומה שטיין, החברה לחיים, מתפקדת כאקונומית. לאחר יום עבודה במטבח, היא רצה לחדר עם פרוסות לחם טרי ועקנן חלב לארוחת ארבע, משליטה קצת סדר ורצה שוב, לבית ילדים, לקחת את הקטנה. השתיים הגדולות מגיעות בעצמן. שלוש שעות בסה"כ עם אבא ואמא, אבל אבא רק חוזר מעבודתו במטע, או בארגון מגדלי הפירות, ודוהר בחזרה אל ה"תינוקות" שלו בחלקה הניסויית, בשולי המטע.

שתילים ירוקים רכים. יש תפוח ויש אגס ויש אפרסק, ולכל אחד טיפול אישי צמוד. מאוהב בהם הוא מתופף ברכות על ה"עינים" שטרם ניעורו, בוחן בקפידה פקעות מניצות, גוזם כל עץ ב"קו" אישי וקוצב לו את מנת המים והדשן שלו.

זכרון ילדות. "ימים ולילות, אבא ישב ליד השולחן עם הפינצטה ופקעות הפרחים. שקוע כולו אסף את אבקת האבקנים, טומן אותה במבחנות קטנות ומניח אותן במקרר הקטן" – כך ענה, הצעירה בין שלוש בנותיו.

גם את האחרות לא קיפח. תגמר – תפוח חינני כשם משפחתה של שלומית הבכורה, וגבע – אגס מלבלב ע"ש משפחתה של עדה. שתיהן מורות. רק ענה היא תפוח שנפל קרוב לעץ.

"פרפר" ותיק, אבא שטיין. בן 78. כארבעים שנה, עם בוא האביב, הוא שולף את המבחנות עם גרגרי האבקה שמרט בפינצטה, משרבב לתוכן את האצבע, מרפרף מפרח לפרח, מפרה באבקה את פרחי העצים. כשיבשיל הפרי יוציא ממנו את הזרעים, יכמון אותם בקרור ואח"כ ישתול אותם בקופסאות פח, בחממת הפלסטיק העגולה בפאתי המשק. מן הסתם פיצוי קטן על חלקת הניסויים במטע שכבר איננה.

תפוחים מוכלאים

חוקר בבגדי עבודה. עבודת נמלים מתמשכת, וסימן שאלה גדול מרחף על הפירות שהוא עושה לנו, אם יתמקמו בכלל על מדפי הסופרמרקט. "מעשרת אלפים נסיונות ייתכן שלא יתקבל אפילו שתיל אחד שעונה על הדרישות שלי וממאה אלף, יתקבל אחד. שנים צריך לחכות ולהיווכח אם קיבלתי אפרסק בטעם מסויים, ואם התפוחים והאגסים שלי הבשילו בדיוק בזמן שרציתי". עמלנות וסבלנות – שם המשחק שלו.

בהליכה מרודה הוא יוצא אל מאחורי החממה. בחמלה יסיר את שמיכה העוטפת את ערימת הכנות מסועפות השורשים ובזוריזות ירכיב עליהן את הרוכבים, אותם ענפים שיגזום מהמשמשים, השיזפים והתפוחים המוכלאים שלו.

בהפוגה בין הגשמים הוא נוטע אותם באדמת מושב מאור הסמוך, אצל ענה ומשה סעדה. בחלקה המוקצבת לו יבחנו הזנים החדשים, אם הם רווחיים, וביניהם אור – צירוף של אבא ורומה.

הקשר הממושך בין בני הזוג הניב פירות יפים, תרתי משמע. ככל הנראה סיגנונים ארסיים קפוצי שפתיים בנוסח "עזוב כבר את השטויות שלך וקח את הילדות" לא עפו אצלם בחדר. להיפך. אבא על רומה: "היא עזרה לי הרבה. תמיד איפשרה לי לעסוק בשלי, עוררה וחיה את העבודה שלי". האשה שאיתו מכירה את החומר. למדה חקלאות בצ'כוסלובקיה ושנים רבות הדריכה תזונה בהתיישבות העובדת. היום היא במזכירות הטכנית של הקיבוץ.

אצל הבת ענה – קצת אחרת. חוץ מאיזו עבודת גמר במוסד החינוכי בנושא הנשירים וילדות יומיומית במחיצת ערימות אבקנים ערומים ועמודי עלי מסורסים, אף פעם לא גילתה עניין מיוחד בפירות של אבא. אבל בשנים האחרונות, כשהלכה בעקבות בעלה למושב, הם חלק מחייה.

חקלאית, אם לארבעה קטנים. אומנם בביתה, על המזנון, פרחי בר אך מהחלון – נראים הפריחה והלבלוב בחלקה של אבא. תאווה לעיניים שצריך לעבוד בשבילה. "צריך לגזום" מכריז שטיין ובין אצבעותיו המתוספסות ענפים דקים שקטם בזוריזות. ומשה יגזום. גם ידלל, גם יקטוף. כשענה תתפנה מהציפורנים בחממות, תצטרף אליו. עמיחי, הנכד בן ה־10, בכלל גרופי שרוף של סבא. כמו שוליה מתרוצץ אחריו בין השורות ובינתיים זורע בחלקה שלו פטרוזיליה וכוסברה.

(המשך בעמ' 32)

רפאל מן

גוד מורנינג אמריקה – בלי ישראל

גיבורי הבוקר של עשרות מיליוני אמריקנים, ג'ואן לאנדן וצ'ארלס גיבסון. הם מגישים את תוכנית הטלוויזיה הפופולרית "בוקר טוב אמריקה".

ביקור באולפן רשת הטלוויזיה איי.בי.סי בניו־יורק. אווירה ביתית עם צוות נינוח וחייכני, המגיש תמהיל נכון של חדשות קשות ואירועים קלילים. אופי המשדר יוצר יחסים כמעט אינטימיים עם הצופה, הגומע קפה מול המרקע.

לא היה שום ריווח מן חששותיו באותו בוקר, ויכולנו לנשום לרווחה, לצפות בעניינים האחרים המעסיקים את אמריקה, מבלי לחזות במראות הקשים החוזרים בוקר וערב על המרקע האמריקני. בוקר ללא ישראל, עם פנמה בראש החדשות, לשם שינוי. בוקר שבו מתנצחים שני סנאטורים, האחד בניו־יורק והשני בוושינג־טון, על הדרך שבה צריכה אמריקה להתמודד עם שליט פנמה הגנרל מנואל נורייגה.

בוקר טוב אמריקה. בוקר צונן בניו־יורק, שהאביב כבר מתחיל ללבלב בירוק טרי על עצי השלכת בסנ־טראל פארק, שאנו חוצים ממזרח למערב בשעת בקר מוקדמת כדי להגיע לאולפני איי.בי.סי. בחדר המת־נה הקטן שבפתח האולפן ממתין סנאטור לראיון, ולצידו מאפרת מתיזה ספריי אחרון על שערה הזוהר של קריינית טלוויזיה שהבוקר נמצאת כאן כמרואיינת.

במיליוני בתים באמריקה מטפטף עכשיו קפה של בוקר אל תוך הקנקנים, בייגלאך ולחמניות מוכנסים להפשרה וחימום אל המיקרו־גל, ילדים אורזים בשקיות חומות את ארוחות הבוקר לבית הספר, ומאחרים לקום מתמתחים עוד פעם במיטה. מולם, על המרקע פרסומת למשחת שיניים וקפה טהור מקולומביה. ומיד אחר כך שני ילדים חייכנים מאי־שם במערב התיכון המאחלים "בוקר טוב אמריקה" והמצלמה סורקת בית מטופח ומ־סודר, שמחלונו נשקף נוף מושלג (הנוף יוחלף כמובן בהתאם לעונות השנה) והתוכנית יוצאת לדרך.

"בוקר טוב, אני צ'ארלס גיבסון", אומר הגבר שחור השיער הישר אל המצלמה. והגברת שלצידו, בלונדית, מצטרפת מיד "ואני ג'ואן לאנדן, בוקר טוב".

החיוך מרוח על פניהם, ונדמה שלא יעזוב אותם במשך השעתיים הקרובות. בוקר טוב אמריקה, רך, נעים, מלטף ובעיקר מחייך. אדיבות אמריקנית נינוחה. כך נעים לקום, לא בהלמות חדשות קשות וניסוחים בוטים, אלא עם חיוך, בקולות רכים. משהו כמו אלכס אנסקי אצלנו, אנטי־תזה ליומני חדשות על הבוקר. "כשיש חדשות רעות הם מגישים אותן בנימה כמעט מתנצלת", כתב עליהם מבקר טלוויזיה אמריקני.

המראה האוהב והמחויך הנגלה בשעת בוקר מוקדמת מעל המרקע משקף את המשחק שהאמריקנים מיטיבים לשחק בו בחיי היום־יום: במסעדה, בחנות ובכל מפגש מקרי בין אנשים. אחרי שבועיים, בביקור נוסף באמרי־קה, תאמר לי מכרה ישראלית: "אם מישהו ישאל אותי עוד פעם אחת מה שלומי היום ויאחל לי יום נעים אני עוד עלולה לתת לו סטירה..."

מרובעות מנומסת

חיוכים מעושים ומלאכותיים מוציאים מדעתם ישראלים רבים, המורגלים בדוגרי בוטה נטול גינונים, גם מצידם של נותני שירותים למיניהם. עבור האמריקנים זו שיגרה שמנעימה את החיים, מצמצמת את החיכוך האנושי. "מרובעות מנומסת", כיניתי פעם את סגנון החיים האמריקני.

"בוקר טוב אמריקה" משודרת במתכונת הזו כבר 13 שנים, ובראשית שנות השמונים הביסה בשעורי הצפייה את התוכנית המתחרה הוותיקה "היום" ברשת אן.בי.סי., המשודרת מאז 1952. המתכונת בשתי הרש־תות דומה מאוד: זוג מגישים – גבר ואשה – באולפן בניו־יורק, קצת חדשות, הרבה מזג אוויר, ראיון "קשה" אחד בנושאי דיומא, עוד ראיונות קלילים יותר, פינות בנושאי צרכנות, בישול, רפואה וכיו"ב, עוד קצת חד־שות, שוב מזג אוויר, מבזק ידיעות מקומיות וכמובן פרסומת. ברשת השלישית, סי.בי.אס., כבר מתחבטים שנים כיצד להגיש את מהדורת חדשות הבוקר, ונסיונם החוזר ונשנה כבר הביא להחלפת עשרות מגישים, אך ללא הצלחה.

מדד הצפייה של נילסן, האורים והתומים של תעשיית הטלוויזיה באמריקה, קובע כי הגישה הרצינית יותר של רשת זו אל מהדורת הבוקר איננה נקלטת.

אולפן "בוקר טוב אמריקה" מיועד להעניק לתוכנית אווירה ביתית, נינוחה, והוא שונה בעיצובו מאולפן חדשות רגיל בטלוויזיה: השידור מדלג מחדר האורחים אל פינת הסבה בה נערכים ראיונות אחרים בכורסאות נוחות, אל "המטבח" ולחדרים נוספים של בית מרוהט היטב. הפרסומות מנוצלות כדי לאפשר לצוות לעבור מחלק אחד של האולפן למשנהו, להזזת רהיטים ולהכ־נת המצלמות.

הפניה אל מגישי הפינות – ואל מגישי החדשות היושבים באולפני איי.בי.סי. בוושינגטון הבירה נעשית תמיד בשם פרטי, וגם הם מחזירים את השידור "אליך, צ'ארלי" או "אליך, ג'ואן". והחיוך כמעט לעולם איננו נעלם. המגיש, גיבסון, הוא כתב מנוסה, בשנות הארב־עים לחייו. הוא סיקר את הבית הלבן בתקופת הנשיא ג'יראלד פורד, ואחר כך כיסה במשך שנים אחדות את הקונגרס. לעיתים נקרא להחליף את טד קופל בהנחיית "נייטליין" תוכנית היוקרה של הרשת המשודרת מדי ערב ב־11:30.

"נייטליין" היא אחד הדברים הטובים שקרו לטלוויזיה המסחרית האמריקנית: חצי שעה רצינית של ראיונות בנושאי דיומא. היא נולדה בזמן משבר חטיפת בני הערובה האמריקנית באיראן, והפכה לתוכנית קבועה, כאשר התברר כי האמריקנים מוכנים לצפות במישדר רציני גם בשעת לילה מאוחרת, ולא רק להסתפק בשידורים חוזרים של קומדיות ישנות או בהומור ובראיונות הקלילים של ג'וני קארסון.

קופל היה לכוכב אמיתי בטלוויזיה האמריקנית בז־כות תכניתו, אך גם הצלחתו של מחליפו המזדמן גיבסון הניבה פירות והובילה להצעה שקשה סרב לה, בעיקר בזכות השכר הנלווה אליה – להגיש את "בוקר טוב אמריקה".

המגיש הראשון של בוקר טוב אמריקה היה השחקן דיוויד הרטמן. בתקופה בה הגיש את התוכנית היא זכתה לפופולריות רבה. לפני שנים אחדות עייף הרטמן מן ההשכמה המוקדמת ופרש כדי להקים חברת הפקות פרטית משלו. במקביל חלה ירידה מסוימת בשעורי הצפייה של התוכנית בהשוואה לאן.בי.סי., ו"היום" הפכה למתחרה צמודה בקרב השבועי על מדד הצפייה.

מידע או בידור?

גיבסון מודה, כי המעבר מחדשות "רציניות" לתוכנית הבוקר אינו קל. "אני שואל את עצמי לא פעם אם אני נמצא כאן כדי לדווח, למסור מידע, או כדי לבדר", הוא אומר לנו לאחר תום השידור. עובדה היא כי "בוקר טוב אמריקה" איננה כפופה למחלקת החדשות של הרשת, אלא לאגף הבידור. כתבי הרשת בחו"ל מדווחים גם לתוכנית זו, אך עקר המאמץ החדשותי מופנה למהדורת חדשות הערב.

"הצופים בנו עסוקים במשהו אחר כאשר אנחנו משדרים: אוכלים ארוחת בוקר, מתלבשים, מתגלחים, עוברים מחדר לחדר. אסור לנו לשכוח זאת בשידור", הוא מסביר. הסקרים מצביעים על כך שהאמריקני הממוצע שמקלט הטלוויזיה שלו פתוח בשעת בוקר צופה בערך ב־19 דקות שידור, בהן הוא מבקש לקבל את המידע הבסיסי: קצת חדשות, מזג אוויר ועוד משהו לפתיחת היום.

עבור רבים דיווחי הבוקר בטלוויזיה או ברדיו מיועדים להבטיח כי שום־דבר במסלול החיים השיגרתי לא השתנה: מלחמת העולם השלישית לא פרצה, אפשר לקום וללכת לעבודה או לבית־הספר.

בבוקר, כמו בכל שעות היום, על הטלוויזיה להתמודד לא רק בעיסוקיו האחרים של הצופה האמריקני, אלא גם בתחרות קשה מצד רשתות אחרות ועתה בעיקר מן הטלוויזיה בכבלים. גיבסון עצמו מעיד על כך שמאז שחובר ביתו לטלוויזיה בכבלים הוא מדלג בשעות הערב בין עשרות התחנות המוצעות, אך בעיקר בין ארבעה ערוצי הכבל המשדרים ארועי ספורט נון־סטופ.

גיבסון מראיין הבוקר גם את שחקנית הטניס מרטינה נברטילובה. בת זוגו לשידור, ג'ואן לאנדן, מדלגת
גיבסון מראיין הבוקר גם את שחקנית הטניס מרטינה נברטילובה. בת זוגו לשידור, ג'ואן לאנדן, מדלגת
לפינת הישיבה כדי לשוחח שם עם שדרנית טלוויזיה מקנזס סיטי שפוטרה משום שמנהלי התחנה קבעו כי היא "מכוערת מדי, זקנה מדי". זו הגברת שפגשנו בחדר ההמתנה: היא פתחה במאבק משפטי נגד מנהלי התחנה ואחר כך, באמריקה כמו באמריקה, כתבה ספר על נסיונה האישי. היא הגיעה למישדר כחלק מקידום מכירת הספר. לאנדן תראיין במהלך הבוקר גם את הילדה־כוכבת המשחקת בסדרה "מי הבוס" שהוקרנה גם אצלנו.

לאנדן, בת 38, אומרת כי אופיו המיוחד של מישדר הבוקר יוצר מערכת יחסים כמעט אינטימית עם הצופים. "לאנשים יש תחושה שאני כמעט חלק מן המשפחה שלהם. כאשר הגשתי חדשות במהדורת הערב בתחנת טלוויזיה מקומית היו אנשים פונים אלי בחנות ואומרים לי – אה, זאת את מן החדשות. היום אנשים פונים אלי בשמי, שואלים מה שלום בנותי".

תינוקות בלימוזינה

שתי בנותיה נולדו במהלך עבודתה בתוכנית: היא התייצבה לשידור עד ליום הלידה והסתפקה בחופשת־לידה בת ימים ספורים בלבד. לימוזינה של איי.בי.סי. היתה מובילה אותה מדי בוקר בחברת התינוקת והמטפלת אל האולפן, כדי שלא תחמיץ שידור.

הלשונות הרעות באיי.בי.סי. ידעו להשמיץ את ג'ואן, כאשר נבחרה לתפקידה, והדים מדברים קשים הגיעו אל מדורי הטלוויזיה בעתונים באמריקה. נאמר אז כי היא לא תהווה איום על המגיש הגברי "הבכיר" כפי שנידמה היה שעמד לקרות עם המגישה הקודמת, סנדי היל, שהורחקה במפתיע. "חיפשו איזה בלונדינית נאה ולא יותר", טענו משמיציה.

המגאזין טיים כתב עליה כי "סגנון הראיון שלה הוא להוציא מן המרואיין את מינימום האינפורמציה בעיניים פעורות לרווחה". השבועון גם ציטט אחד מאנשי צוות התוכנית לשעבר שאמר כטוב־לבו: "אם תאמר לה שעליה לקפוץ מגשר ברוקלין, היא תשאל אותך באיזה שעה עליה להיות שם ומתי תאסוף אותה הלימוזינה אחר־כך". אבל היא מחזיקה מעמד כבר שנים ארוכות, בתעשייה שבה המנהלים אינם מהססים לפטר כהינף־יד מגישים בתוכניות ששיעור הצפייה שלהן יורד.

בקרוב אפשר שנפגוש בה בישראל: לדבריה היא ובעלה חולמים מזה שנים על חופשה בישראל, והם מקווים לבלות עשרה ימים בארץ בקיץ הקרוב. אם לא ירתעו ברגע האחרון, למראה הדיווחים על המצב בשטחים – כפי שאירע לרבים עמם נפגשנו ברחבי ארה"ב.

היו זמנים

תהילה עופר

אשה לרעותה

בימים הראשונים של "מעריב", בימי קום המדינה, היה טור יומי מוקדש למה שהעסיק את האשה והמשפחה.

"ה נשים חדלו לדבר על לולה בר. אפילו על גולדה מאירסון אין הן מדברות עוד. הן מדברות על נפט. 'את מכירה אולי את המנהל של ואקום? או לפחות את מנהל שלו?' בזמנים כתיקונם איזו אשה היתה חולמת על מנהל שנודף ממנו ריח של נפט..." העתונאי אורי קיסרי כתב מדור שריכך הרבה על נשים ולנשים, החל מהגליונות הראשונים של מעריב, בתש"ח. סבא של מגנון.

היתה גם סבתא. אשה לרעותה שנולדה ב־4 באפריל 1948, כמעט עם המדינה. טור יומי שכתבו דניאלה, תמר ורחל. וותיקי העתון אינם זוכרים את זהותן כי לא הופיעו בשם המלא. אך לא היה מקום להתבייש בטור הצנוע, שכיסה את כל מה שעשוי היה לעניין נשים באותן ימים. הטור, והמודעות שלידו, משקפים את פני החברה. הפסיכולוג שמחה לב מציע "עזרה נפשית. במצבי פחד. בעצבנות. בנדודי שינה והפרעות בחיי הנשואים". מזכירה "כתבנית מומחית לעברית" מחפשת עבודה לחצי־יום. ויטמן צריך "בחורות למכירת גזוז וגלידה". "גרושה צעירה ילידת פולין, יפה, נחמדה, ממשפחה הגונה (בידה סכום כסף), מחפשת בעל השכלה גבוהה, מסודר, בגיל עד 37".

יש מודעות של בלה גרוזנסקי, של איכנשטיין, ושל דוגמא לשיעורי תפירה. רחל, באשה לרעותה, מציעה "בחרי באריג פשתן מתכבס, בצבע נייטרלי, המתאים לכל הזדמנות". אולי התכוונה לבכורת תאיס באופרה הישראלית, עם אידים דה־פיליס. דניאלה כותבת כי "המצב בשוק משקף את התהו ובהו במשקנו. מצרכים חיוניים נעלמים בזה אחר זה. שערותיה של עקרת הבית מלבינות ממש מדאגת החיפושים אחר המצרכים לעריכת ארוחה, מן הפשוטות ביותר...".

באשה לרעותה כותבים היכן מחלקים "כרטיסים לבשר וביצים מטורקיה ומהולנד" וכי "דגים יש בשפע, טריים וקפואים, עלינו למצוא סיפוק מה בעובדה זו".

מלמדים להכין "לביבות גבינה כתחליף לבשר. טבלי פרוסות דקות של גבינה צהובה בבצק חלט (עשוי מים, קמח, אבקת אפיה, ביצה מוקצפת, או אבקת ביצים)".

דניאלה כותבת יום אחד "איך לבשל בלי שומן כאין שומנים לבישול" – ירקות מאודים, ביצים עלומות במים, וכבסים למרק מזין, לטגן פרוסות בקניק שמן עם בצל. "מירשם היום" הוא "בורשט רוסי": 3 סלק, חתיכת כרוב, 2 גזר ו־1 בצל. למחרת יש "קציץ בשר ממעט בשר".

ימים אחדים לפני קום המדינה מופיעה בראש הטור תמונת חיילת עם רובה על שכם. בהמשך, עצות להכנת משק הבית לקראת הקיץ. כביסת שמיכות הצמר בפתיתי סבון. הברקת רהיטים בתערובת של כף טרפנטין, כף חומץ, 2 כפות שמן זית. יש גם מאמרים ביקורתיים. דניאלה מודה שאינה מבינה בפוליטיקה, תוך ליגלוג לגברים שבמסיבה חברתית "התחילו מייד להתווכח בענינים פוליטיים. ל ה ם יש אינפורמציה". באותו עמוד בעתון – קריאה להתייצבות לחיל עזר נשים – חען. קוראים במיוחד ל"קצינות מכל הגילים וסמלות מגילי 18–35, רווקות ונשואות ללא ילדים". כנראה הכוונה ליוצאות הצבא הבריטי.

עוגת יום העצמאות המקורית

יום חמישי, ד' באייר תש"ח. מחר תקום המדינה. אשה לרעותה נותנת מתכון, "עוגת צימוקים לשבת". בגלל התאריך, זאת עוגת העצמאות המקורית. סתם *עוגה נתשה מכוס קמח, חצי־כוס קורנפלור, 3 כפיות אבקת אפיה*, שלושת־רבעי כוס סוכר, חצי־כפית מלח, חצי־כוס מיץ תפוזים, כף רסק־קליפה, 2 ביצים, אגוזים, צימוקים ו־3 כפות שמן. ערב קום המדינה ממליצים גם על ספר בישול חדש, מאת ליליאן קורנפלד.

עם קום המדינה כותבת דניאלה שהיא גאה, כי נכדתה תרפרף פעם באלבום ותספר לחברותיה "הנה סבתא שלי ביום קום המדינה". למחרת מתרעמת תמר ב"מכתב אל האם השכולה" על שלא הוזמנו הורים שכולים להכרזת העצמאות. הכל יש באותו טור יומי אשה לרעותה – הגיגים, ביקורת, תמונת מצב, תפירה ומתכונים. הרבה תפוחי־אדמה, בלי חשבון קלוריות, כי זה מה שיש וצריך להיות חזקים.

במודעות מחפשים "פקידה חופשית מגיוס, עברית הכרחית, אנגלית רצויה" ובטור מלמדים להצטייד בחומרי עזרה ראשונה, גזה, כהל, פלסטר, קאלי, יוד ו"קוניאק לעידוד מישהו החש חולשה". הן לא פמיניסטיות גדולות, דניאלה, תמר ורחל. בתחתית הטור יש "פינת הצחוק" ובה בדיחה שהיום לא היתה עוברת: "בא אחד ללשכת הגיוס. בן כמה אתה? בן 20. והרי כתוב בן 40? מחצית חיי לקחה ממני אשתי..." הה־הה.

בעיצומה של *מלחמת השחרור* מלמדים לנצל שאריות בד לתפירה ושאריות מזון. לקראת הקיץ החם, משקאות מרעננים: תה קר בלימון, שפריץ ממיץ תפוזים, דבש וסודה, קוקטייל ממי־ירקות שנשארו מהבישול, בתוספת קטשופ ומיץ לימון. בעמוד הראשון של מעריב מצולם טכס ההשבעה של חיל הנשים, במחנה אי־שם, וביום אחר מצולמות בנות גוש עציון החוזרות מהשבי. באשה לרעותה תמר כותבת על העיר העתיקה ועל כלולות חייל וחיילת במדים. גם איך לאחסן תפוחי אדמה בארגז חול, שלא יירקבו.

בהמשך, הטור היומי הופך לטור שבועי. אחר־כך למדור שייקרא לילך, לעמוד שייקרא לא לנשים בלבד, אחר־כך סגנון חיים, ועכשיו סגנון. אבל זאת כבר אופרה אחרת, תשמ"ח ולא עוד תש"ח. ■

לרזות וגם לזכות

בין המשתתפים שיגיעו עד השבוע השביעי יוגרלו 36 שוברים ע"ס 200 ש"ח לרכישת ביגוד אופנתי ברשת בתי הכל-בו של המשביר לצרכן. הצטרפי עוד היום ל"שומרי משקל", בטוח תרזי ואולי גם תזכי.

תקנון המבצע בסניפי "שומרי משקל"

שומרי משקל WEIGHT WATCHERS
לרזות ולשמור

שומרי משקל לשירותך בכל הארץ. לפרטים:
בת"א, רח' ארלוזורוב 23 טל. 03-222131, 03-222607. בחיפה, טל. 04-836190. בירושלים, טל. 02-858298.

א.ק. פרסום ושיווק

"שומרי משקל"® עכשיו באופנה

היום, כשאת מחליפה את המלתחה מחורף לקיץ, את עומדת מול המראה נבוכה ושוב עולה השאלה: באיזו דרך להפטר מהקילוגרמים העודפים, אבל הפעם... לתמיד.
"שומרי משקל" זו התשובה היחידה והבטוחה.

"שומרי משקל"® - מס' 1 בארץ ובעולם

תכנית ההרזיה הידועה של "שומרי משקל" שבה ומוכיחה את עצמה כבר עשרות שנים בארה"ב, בעולם כולו וגם בישראל, ומדוע?
בזכות התכנית היחודית.
ב"שומרי משקל" מקנים לך הרגלי תזונה נכונים, נותנים לך תמיכה קבוצתית, מדריכים אותך כיצד להגיע למשקל הנכון בדרך בריאה ומאוזנת, והעיקר - מלמדים אותך כיצד לשמור על מראה נאה, רזה ואופנתי.

לגזרה חדשה - מגיעה מלתחה חדשה

אחרי השבוע השביעי, תכנסי אוטומטית להגרלה, ותוכלי לזכות בשובר לקניית מלתחה אופנתית שתהלום את גזרתך החדשה:

הצעה קוסמת
מבצע תו הזהב

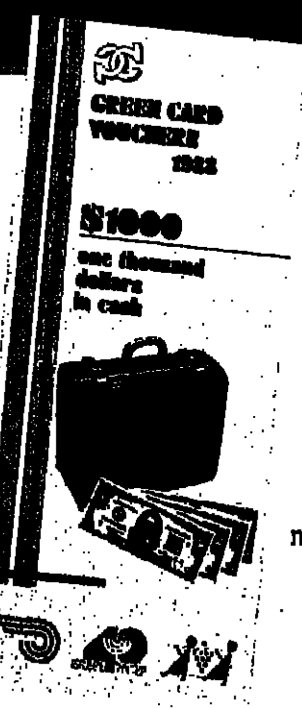

החברה רשאית בכל עת להפסיק או לשנות את תנאי התכנית.

כסף וזהב
מדינת ישראל חוגגת 40 שנה לעצמאותה.
אכן - חג גדול, ואתה האזרח מוזמן להשתתף בחגיגה.
קח עכשיו, ממש ברגע זה, את מה שמגיע *לכל אזרח לרגל המאורע: **1,600 ש"ח ($1,000)** במזומן ובנוסף **1,600 ש"ח** בתווי קניה, בשוברי "תו הזהב".
3,200 ש"ח ביד. עוד היום.

* ההצעה ללקוחות אשר יעמדו בקריטריונים שנקבעו ע"י החברה.
ההצעה לשכירים בעלי הכנסה חודשית של -1,200. ש"ח לפחות.

המיטב שבתו
"תו הזהב" הינו שובר קניה, עליו טבוע סכום נקוב בדולרים (U.S$)
זהו "מטבע קשה" המקנה אפשרויות רכישה בכל הארץ, ואתה יכול להנות איתו מקניה אישית, או להעניקו לידידך או לבני משפחתך.
שוברי תו הזהב הונפקו - למענך האזרח - ע"י הגורמים שהתאחדו לקדם במיוחד בשנה זו את המסחר והתיירות בישראל.
עובדה זו, מבטיחה לך הנאה שלמה ממגוון אפשרויות השימוש בשוברים ובעיקר ממבצע אמין ורציני.

התקשר והתעשר
את הסכום, אתה מקבל מידית - **3,200 ש"ח ביד.**
ההחזר: **-3,195. ש"ח בלבד,** ב-9 תשלומים חודשיים שווים.

★ ללא ריבית.
★ ללא הצמדה.
★ ללא ערבים.

אם החוש המסחרי שלך מתחיל לפעול - התקשר מייד.
בא לקבל את המגיע לך - החגיגות החלו.

לפרטים: גרין קארד **1988** בע"מ טל. 337125, 333650, 332176, 03-337129.

נצל את זכיות האזרח שלך-תו הזהב

יוסף לפיד

הטור של טומי

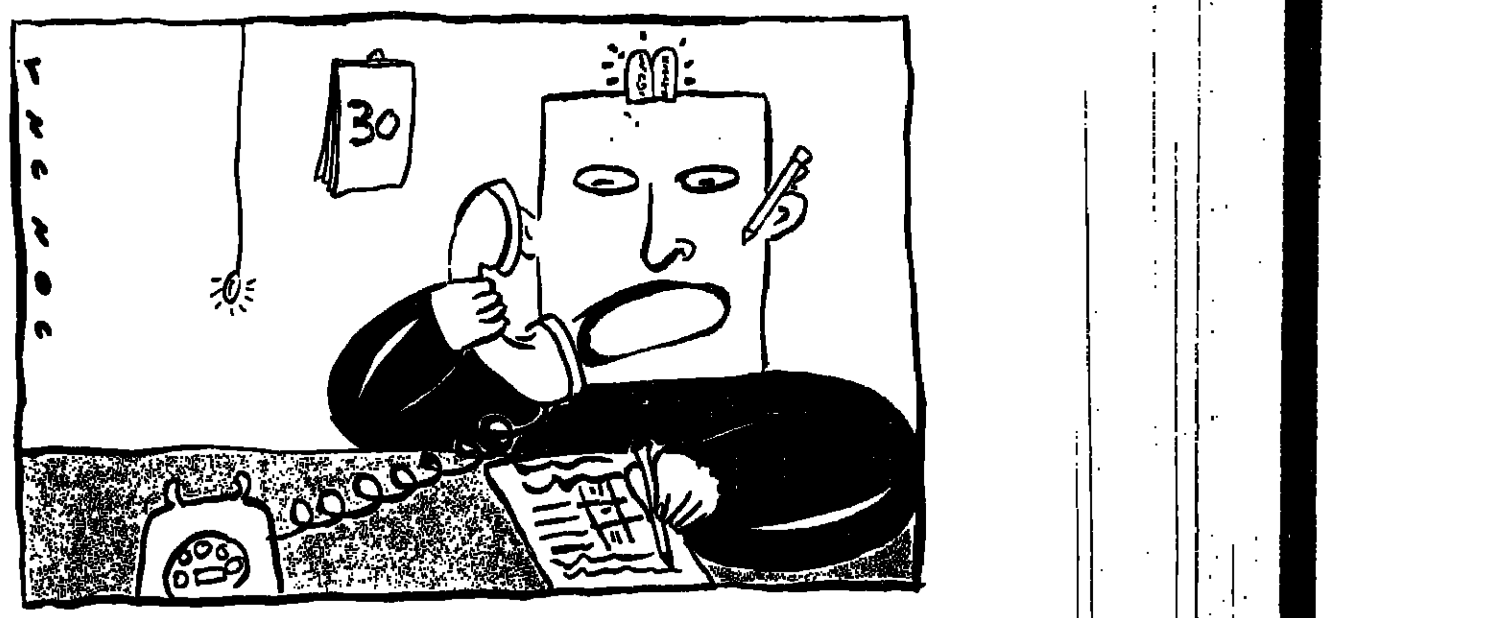

העקדה

למתנחלי "גוש אמונים" אין בעיה לא עם גאולה כהן ולא עם יוסי שריד. למתנחלים יש בעיה אתי.

אין להם בעיה עם גאולה כהן, כי גאולה כהן תתמוך בהם גם אם יעלו באש את כל יהודה ושומרון. ואין להם בעיה עם יוסי שריד, כי הוא יתיחס אליהם כאל יהודים פאנאטים גם אם יתאסלמו.

יש להם בעיה אתי, כי הם זקוקים לאהדתם של יהודים כמוני. יהודים כמוני מהווים את הקונסנסוס הלאומי, המאפשר את קיומן של ההתנחלויות, גם אם הוא אינו תומך באידיאולוגיה של המתנחלים.

אם להשתמש במונחים פרוידיאנים, המתנחלים ממלאים את תפקיד האגו שלי, ללא מיגבלות שהסופר־אגו מטיל עלי. הם החלק הפרוע שבי, הרומנטי. יש להם מה שבשפה האנגלית מכונה The courage of their convictions, אומץ הלב לחיות על־פי אמונתם. ואני מעריך אותם על כך – עד לעקרה.

עקדת יצחק היא הרגע המזעזע ביותר בתנ"ך. לא אברהם עמד שם למיבחן, אלא אלוהיו.

אילו אלוהים קיבל את הקורבן, לא היתה כיום יהדות. יהודים אינם מקריבים את בניהם קורבן. יהודים אינם משחקים בחיי ילדיהם כדי להפגין עקרונות ואינם מסכנים את חיי ילדיהם כדי לקבוע עובדות בשטח ואינם שולחים את ילדיהם לטייל בשדה זרוע מוקשים. אדם השם את גורל ילדו בכפו הוא חבר בכת קרמונית, פרימיטיווית: הוא איננו יהודי הומני, הוא איננו יהודי יהודי. ומי שאיננו יהודי יהודי לא יכול לצפות לאהדתם של יהודים יהודים. ■

מס הכנסה

אלוהים, איך שאני שונא את זה איך שאני שונא למלא את הדו"ח השנתי של מס ההכנסה! בפעם השלישית אני מצלצל למתנ"ס שישלחו לי את הטופס על המס שהורידו אחרי ההרצאה ביוני אשתקד והם מבטיחים אבל לא שולחים ועוד מתיחסים אלי כמו אל נודניק. הטלפונים כבר עלו לי יותר מהשכר ששילמו. וכל הקבלות של המוניות, כל אחת בגודל של בול, אי אפשר לתייק אותן וגם אי אפשר לקרוא אותן, הן נכתבות בדיו נעלם. והנה, קבלה, שבכלל אי אפשר לדעת מנין היא ועל מה היא ושכחתי לרשום את המספר שלה בספר התקבולים. ומה פירוש "טבלאות עזר לחישוב ניכוי בשל מלאי וקיזוז יתרת סכום מוסף"? מה מלאי ומה קיזוז...

אני קורא ב"ניו יורק טיימס" שבארה"ב נערך מחקר פסיכולוגי מקיף על אישיותם של מעלימי המס. מסתבר, כי אלה הם אנשים האוהבים ליטול סיכונים, אנשים שחושבים ששיטת המיסוי אינה צודקת ומאמינים כי הכסף חשוב מכל. המחקרים מגלים גם, כי עצמאיים מרמים יותר משכירים. את זה יכולתי לומר להם גם בלי מחקר. 8 אחוזים מאזרחי ארה"ב משלמים יותר מס ממה שמגיע מהם. בישראל זה לא יכול לקרות. לעומת זאת, ישנם כאלה המרמים מפני שאינם מבינים מה כתוב בטופס. זה יכול לקרות גם בישראל.

מחקר הולנדי, שפורסם ב Journal of Personality and Social Psycology מגיע למסקנה, כי מעלימי מס הם אנשים אנוכיים ותחרותיים, שחושבים כי החוקים וכללי המוסר אינם חלים עליהם.. אחד הממצאים המעניינים הוא שאנשים המרמים את שלטונות המס מעורבים, יחסית, ביותר תאונות דרכים ונוטים יותר לבגוד בבני זוגם.

אם אני שואל את עצמי מדוע אני כל כך מרוגז כל שנה מחדש, כאשר אני ממלא את דו"ח המס, הרי זה לא בגלל הטרחה ולא בגלל הבירוקרטיה ולא בגלל ההוראות המוזרות ולא בגלל הלשון הסתומה, אלא רק בגלל דבר אחד: מפני שאני לא מרמה. וזה בזיון שאני לא יכול לסלוח לעצמי. ■

סופשבוע

בסופשבוע הארוך, שפקד אותנו בזכות הפסח, שמתי לב במיוחד, שדבר אחד לא חסר לי בכלל – העבודה. היה זה מענין מאד, לחזות על בשרי, עד כמה שהסתדרתי יפה, במשך היומיים, מבלי לעבוד. אומרים שהעבודה היא חיינו וכגון אלה דברים יפים – אני לא הרגשתי מזה שום דבר. נהניתי כל כך מהבטלה של היומיים, שאפילו החג לא הפריע לי.

לפני למעלה משנה, בתקופת המשא ומתן על הסכמי השכר, הרבו לדבר על שבוע עבודה של חמישה ימים. בזמה שביט התבדה, שיתחילו תחילה לעבוד ארבעה ימים. אף כי מפעלים ומוסדות רבים עברו בינתיים לשבוע עבודה מקוצר, ההסתדרות לא עשתה שום מאמץ כדי ליישם את הרעיון לגבי כלל ציבור העובדים. כנראה שההסתדרות נתונה ללחצם של מפעלים הנמצאים בבעלות חברת העובדים, כמו "כור", שמפסידים מספיק כסף גם כאשר הפועלים עובדים חמישה ימים וחצי.

וחבל. מאבקים על תוספת יוקר של שלשה־ארבעה אחוזים לא ישנו את מצבו של אף אחד. אבל סופשבוע של יומיים ישפר את איכות החיים של כולנו. קשה להבין, מדוע מדינת ישראל, בה רמת החיים עולה על זו של מדינות רבות באירופה, ממשיכה בנושא האחר הזה להידמות לרומניה.

אם יש ענין שראוי כי האיגודים המקצועיים יאבקו למענו, הרי זה הוויקאנד הארוך. הוא משנה לא רק את יום השישי, אלא גם את השבת; משפר את יחסי המשפחה ומעניק איכות חדשה לעתות הפנאי. המנוחה הנינוחה של סופשבוע ארוך משפיעה לטובה גם על יחסו של האדם לעבודתו.

בבחירות הקרובות אצביע בעד המפלגה שתאמץ לעצמה את הסיסמה "נגמור עם הברוך – יחי הויקאנד הארוך" או "עשה לך מינהג קבוע – תנוח יומיים בסוף השבוע". בנושא השטחים ממילא לא ישתנה דבר. השטח שצריך לשחרר אותו באופן דחוף הוא יום השישי. ■

בעוד 40 שנה

מדינת ישראל חוגגת את את יום העצמאות ה־40 שלה. נכדי, יואב, יחגוג את יום העצמאות הראשון שלו. וכמו כל סבא טוב, אני שואל את עצמי - איזו מדינה תהיה ליואב בעוד 40 שנה?

אני מאחל לו, כמובן, שלום. אך אינני בטוח אם השלום בהישג יד, אפילו בעוד 40 שנה. סביר יותר להניח, שמאזן הכוחות יכפה על שני הצדדים הסדר, MODUS VIVENDI, שיאפשר לישראל לחיות את חייה כמדינת היהודים, מוקפת ים ערבי שהתרגל לקיומה ובלית ברירה קיבל אותה. נקוה, כי גלי הפאנאטיות האיסלמית והלאומנות הפלשתינית יחלפו עד אז והאזור יירגע. דומה, כי זה המקסימום שניתן לצפות לו. אילו חשבתי, שקיימת אפשרות כי בינינו לבין שכנינו יתפתח רומאן אהבה גדול, הייתי די מודאג. אבל אני חושש, שאין סכנה כזאת.

עולמו של יואב בעוד 40 שנה יושתת על שני צירים: ארצות הברית ואירופה מכאן ויפן וסין מכאן. שני הגושים האדירים הללו יתחרו ביניהם על ההגמוניה הכלכלית על פני כדור הארץ. תהיה זו התנגשות מרתקת בין שתי תרבויות, שתי תפיסות עולם, לא על פי החלוקה בין קאפיטליזם וקומוניזם, אלא בין המזרח הרחוק והמערב, כאשר המזרח הרחוק מזמן חדל להיות מאדאם באטרפליי וגם קפטן פיקרינג כבר איננו מה שהיה. מכל מקום, הייתי מייעץ ליואב ללמוד לא רק אנגלית, אלא גם סינית או יפנית.

יותר מכל אני מאחל לנכדי שיטול חלק בבנייתה של חברה איכותית בישראל. חברה בה שורֶרת רוח יהודית, סובלנות בריטית, יושר יקי, יעילות אמריקנית, חריצות יפנית, חן צרפתי, נקיון שווייצי, קידמה שוודית, עיצוב איטלקי, וכמובן, הומור הונגרי. אני מנסה לחשוב גם על איזו תכונה ישראלית שמן הראוי היה לפתח אותה, אבל לא נזכר כרגע. ■

(הדברים שודרו בתכנית "חשבוע שלי" ב"קול ישראל")

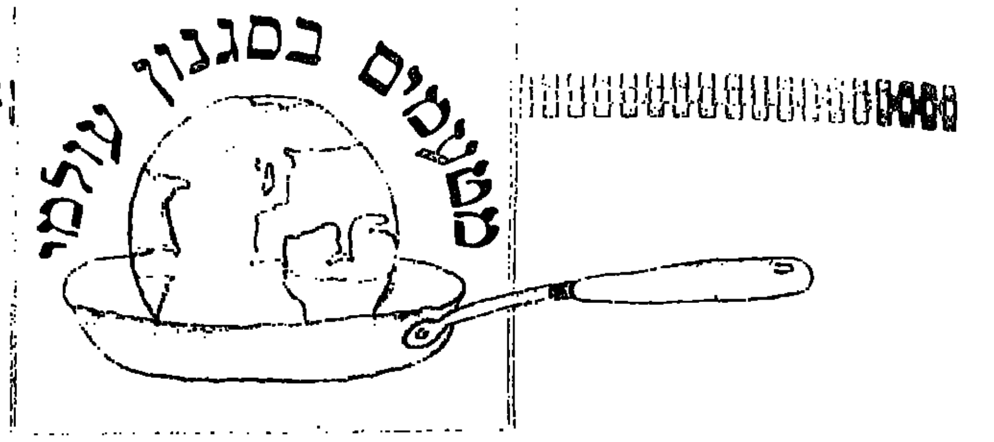

רותי קין

בשר טחון

מה אתם עושים עם הטחון הזה? קציצות? המבורגרים? ממולאים?

הפעם ניתנת לכם ההזדמנות הבלתי חוזרת לגוון את הרפרטואר הקבוע. בעמודים אלה תוכלו למצוא מבחר עולמי של מאכלים המבוססים על בשר טחון. המשותף לכולם — הם קלים להכנה, מצליחים תמיד והעיקר — כולם יאהבו אותם.

תודו, שאחד מסוגי הבשר שאפילו הסרבנים שבין הילדים אינם מאלצים את הוריהם לרדת על ברכיהם בתחינה למען יסכימו להביאו אל פיהם הוא הבשר הטחון. ולכן, בשבילו כדאי להתאמץ.

כמה מלים על עצם הבשר. בשר טחון מתאים לבישול אינו צריך להיות דווקא מנתח משובח ולכן מחירו שווה לכל נפש. עם זאת, בדיקה קצרה בחנויות מעלה שיש הבדלים משמעותיים ביותר בין סוגי הבשר הטחון (הנמכר טחון) גם מבחינת הטיב ובעיקר — בעניין המחיר.

בין אריזות הבשר הטחון הקפוא במרכולים תוכלו למצוא שני סוגים: בשר טחון טרי ובשר טחון קפוא. שניהם קפואים, נכון, אבל זה המצויין "קפוא" מקורו בבשר קפוא מיובא, שהופשר, הוכשר, נטחן והוקפא בשנית. טוב, בדרך כלל, אבל פחות טוב מבשר טרי טחון, שהוא גם יקר יותר.

ישנם איטליזים שבהם יטחנו לכם נתח בשר לנגד עיניכם. אנא, שימו לב לסביבת המטחנה. זו צריכה להיות נקייה מעודפים של בשר שנטחן קודם לכן. אין כמו בשר טחון לפתח בקירבו חיידקים ומיני מזיקים — ותוך זמן קצר. אם אתם סומכים על הקצב ועל רמת ההיגיינה של האיטליז — תיווכחו לדעת שמחיר בשר טחון הנטחן נגד עיניכם הוא לפעמים כמחצית ממחירו של אחיו הארוז במרכולים! (ושם, אגב, רמת ההיגיינה של המפעל אינה בשליטתכם, אם כי לבשר הטחון המוכן במפעלים מוסיפים חומרים המסייעים לשמירה מפני התפתחות חיידקים וקלקול הבשר).

כשבוחרים בנתח המיועד לטחינה — אל תתעקשו לבחור בנתח נקי לחלוטין משומן (אלא אם כן מטעמי בריאות או דיאטה). סמכו על הקצב (אם אפשר לסמוך עליו) — מעט שומן רק יוסיף עסיסיות למטעמים שתכינו ממנו.

כל זאת — באשר לבשר בקר. בשר הודו טחון אפשר להשיג קפוא בחבילות. אפשר גם לקבל באיטליזים הטוחנים לנגד עיניכם. כשלעצמו, הבשר הזה נוטה לסבול מיובש אבל כשמוסיפים אותו לבשר בקר טחון מתקבלת תערובת ערבה ביותר.

מתאימים להכנת מעדני בשר טחון גם בשר עגל, כבש וחזה עוף. אבל את אלה תאלצו, על פי רוב, לטחון בעצמכם.

כיכר בשר מחובלת / ארה"ב

ירקות ורוטב עסיסי וקצת אחר הם המייחדים את כיכר הבשר הזאת מה"קלופס" הרגיל.

החומרים (ל-8 מנות):
- 3 כפות שמן
- 2 בצלים גדולים, קצוצים
- פלפל ירוק, קצוץ
- סלרי גבעולים (אמריקאי) גדול
- שן שום כתושה
- ½ כפית אגוז מוסקט
- מלח
- 2 קופסאות קטנות (100 גרם כל אחת) רסק עגבניות
- פלפל שחור
- כף מיץ לימון
- כפית סוכר
- 2 פרוסות לחם לבן מפורר (או 50 גרם פירורי לחם)
- ק"ג בשר טחון
- ביצה
- כף רוטב וורצ'שייר
- מספר טיפות טבסקו
- 2 כפות סוכר חום

ההכנה:

מחממים 2 כפות מהשמן ומטגנים בו את אחד הבצלים הקצוצים עד שנעשה שקוף. מוסיפים את הפלפל הירוק, הסלרי והשום וממשיכים לטגן, תוך ערבוב תכוף עד שהירקות מתרככים ומשחימים רק מעט. מסירים 2 כפות מהתערובת ומניחים בצד. את יתר הירקות מתבלים בעדינות במלח ובאגוז המוסקט. ממשיכים לבשל על להבה נמוכה עוד מספר דקות ומסירים מהלהבה.

בסיר קטן, מטגנים את הבצל הנותר בשמן הנותר עד שהוא נעשה שקוף. מוסיפים את רסק העגבניות ו-1¼ כוסות מים. מערבבים במהירות ומביאים לרתיחה. מתבלים במלח, פלפל, מיץ הלימון והסוכר. מנמיכים את הלהבה ומבשלים כ-10 דקות. מסירים מהלהבה.

מפוררים את הלחם (או מכניסים את פירורי הלחם) בקערה גדולה. מוסיפים את הבשר הטחון, הביצה, ½ כוס מרוטב העגבניות המוכן, רוטב הוורצ'שייר והטבסקו ומערבבים היטב. צרים מהתערובת כיכר מוארכת ומניחים אותה על תבנית בגודל 20x30 ס"מ. כדאי לרפד את התבנית תחילה ברדיד אלומיניום. כך יהיה קל יותר לנקותה לאחר מכן.

לרוטב העגבניות הנותר מוסיפים את הסוכר ומתבלים גם אותו בטבסקו ואם רוצים — במעט רוטב וורצ'שייר. מדללים ב-½–1 כוס מים ויוצקים על הכיכר שבתבנית. אופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 מעלות) במשך כשעה וחצי. במשך הבישול, מגירים מהרוטב שהצטבר על פני הכיכר. אם הכיכר משחימה מהר מדי, יש להנמיך מעט את החום או לכסותה בקלילות ברדיד אלומיניום. להגשה, מעבירים את הכיכר לצלחת נאה, יוצקים סביבה את הרוטב ומקשטים בירקות המבושלים שהונחו בצד.

כיכר בשר בנוסח אמריקה. חריף. קצת מתוק.

קוים אילת

כאן מבלים לילה אחד חינם!

מרינה קלאב אילת, מלון הסוויטות החדש, מציע לך לקבל את הקיץ במחיר פתיחה:

4 לילות במחיר של 3

...ואתה מקבל באמצע השבוע (עד 15 ביוני 88', א' עד ד', כולל) סוויטה עם סלון, חדר שינה (אחד או שניים), מטבחון עם כל הציוד, אמבטיה ושרותים, רדיו וטלפון. וזה לא הכל. גם בר, מרינה מרקט, מרינה ביסטרו, בריכת שחיה, משחקי שולחן, משחקים אלקטרוניים וחופש מלא לעשות מה שאתה רוצה, מתי שאתה רוצה.

טלפון אחד — ויש לך חופשה בסוויטה: 03-299946

מרינה קלאב

מלון סוויטות, החוף הצפוני, אילת.

כיכר בשר בעטיפה / אנגליה

אדרת מפוארת לכיכר בשר מתובלת ומעורבת בירקות ובתבלינים בלתי שגרתיים. מתאים מאוד לאירוח – ואפילו להרשים אורחי פתע.

החומרים (ל-4 מנות עיקריות ו-8 מנות אירוח):
כרישה בינונית
תפוח (גרנד אלכסנדר) גדול
100 גרם פטריות
3 כפות שמן
½ ק"ג בשר בקר טחון
1½ כפיות אבקת קארי
2 כפות קמח
מלח, פלפל
כוס מרק עוף או בשר (או כפית אבקת מרק בשר וכוס מים)
50 גרם צימוקים
½ חבילה (200 גרם) בצק עלים קפוא, מופשר

ההכנה:
מנקים היטב את הכרישה וחותכים לחתיכות קטנות (חצאי פרוסות). מגררים את התפוח על מגררת גסה ופורסים את הפטריות.

מחממים כף מהשמן במחבת רחבה ומטגנים בו את הבשר, תוך ערבוב מתמיד עד שהבשר מאבד את צבעו האדום. מוסיפים את אבקת הקארי ומערבבים. מוציאים את הבשר בכף מחוררת ומעבירים לקערה. מוסיפים למחבת כף שמן ומטגנים בה את הכרישה, התפוח והפטריות עד שהירקות מתרככים. מוציאים מהמחבת ומעבירים לקערה עם הבשר.

מוסיפים למחבת את כף השמן שנותרה ובוחשים לתוכה 1½ כפות מהקמח. מוסיפים בהדרגה את המרק (או כוס מים ואבקת מרק) ומתבלים במלח ובפלפל. מבשלים עד שהתערובת מסמיכה. יוצקים את התערובת עם הצימוקים לתערובת הבשר ומערבבים היטב.

מחממים את התנור לחום בינוני (180 מעלות). מקמחים קלות משטח עבודה בשארית הקמח ומרדדים עליו את הבצק למלבן בגודל 25x20 ס"מ. מניחים את תערובת הבשר במרכז המלבן, ברוחב 7 ס"מ בערך. חורצים חריצים אלכסוניים משני צידי המלית במרחק של 3 ס"מ זה מזה ומקפלים אותם לסירוגין על פני המלית, כך שנוצרת מעין צמה. מצמידים היטב את הבצק בקצוות ומניחים את הגלילה על תבנית שטוחה, לחה מעט. אופים בתנור שחומם מראש כ-30 דקות או עד שהבצק זהוב.

שקיקי כרוב ממולא / גרמניה

גירסה קצת שונה במראה ובטעם למאכל ידוע, מוכר ואהוב. המלית מועשרת בתפוחי אדמה במקום אורז.

החומרים (ל-8 מנות):
כרוב ירוק, בינוני
4 פרוסות חזה עגל מעושן
כפית קמח
¼ כוס חומץ בן יין
כף סוכר
פלפל שחור
½ ק"ג בשר טחון
תפוח אדמה גדול, קלוף ומגורר גס
2 בצלים ירוקים, קצוצים דק
3 מלפפונים כבושים בחומץ, קצוצים דק
מלח
קופסה גדולה (800 גרם) עגבניות מרוסקות
מלח, פלפל, אבקת מרק (אם רוצים)

ההכנה:
מסירים את העלים העליונים מהכרוב ומוציאים את הקלח הקשה מהתחתית, באמצעות סכין חדה. מרתיחים מים בסיר גדול ומשקיעים את הכרוב במים הרותחים. בעזרת מזלג וכף מפרידים בעדינות בין העלים ובוחרים ב-8 עלים גדולים ושלמים. מניחים אותם לייבוש על מגבות נייר. את יתר הכרוב, חותכים לרצועות.

מטגנים את פרוסות העגל במחבת עד שהן נעשות פריכות. מוציאים, מפוררים ומספיגים על מגבות נייר. מוסיפים לשומן שנותר במחבת את הקמח, החומץ, הסוכר ומעט פלפל. בוחשים על להבה נמוכה עד שהרוטב מסמיך. מסירים מהלהבה.

מערבבים את הבשר הטחון עם רצועות חזה העגל המטוגן ורוטב החומץ. קוצצים דק מאוד כ-½ כוס מרצועות הכרוב ומוסיפים לתערובת. מוסיפים את תפוח האדמה, הבצל הירוק, המלפפונים החמוצים והמלח.

מניחים כ-½ כוס מלית במרכז כל עלה כרוב ואוספים את קצות העלה מעל למלית כמו חבילה. מניחים את החבילות זו לצד זו בסיר שטוח או במחבת בעלת מכסה. מערבבים את העגבניות המרוסקות עם רצועות הכרוב הנותר, מלח, פלפל ואבקת מרק ויוצקים סביב החבילות.

מביאים לרתיחה ומנמיכים את הלהבה. מכסים את הסיר או המחבת ומבשלים על להבה נמוכה כ-45 דקות. מדי פעם, יוצקים מהרוטב על פני חבילות הכרוב.

חבילות כרוב מגרמניה. מלית מועשרת בתפו...

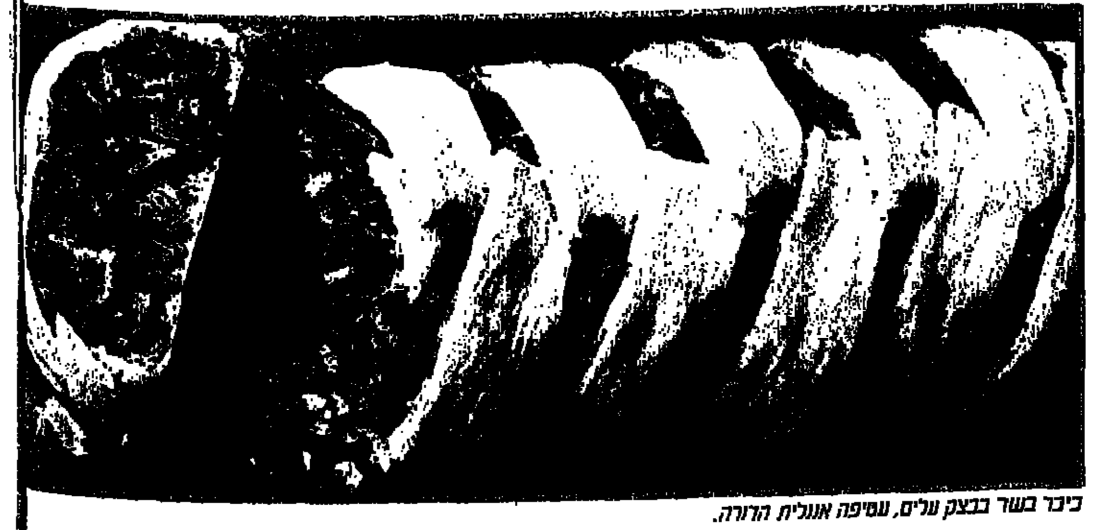

כיכר בשר בבצק עלים, עטיפה אנגלית הדורה.

כדורי בשר בתרד / פרס

מוצאו של התרד, כידוע, מפרס. במתכון כדורי הבשר משולבים גם מרכיבים אחרים של המטבח המעניין הזה, כמו בשומת תפוזים ולימון.

החומרים ל-6 מנות:
½ ק"ג בשר בקר טחון
בצל בינוני, קצוץ
2 פרוסות לחם שרויות וסחוטות (או 50 גרם פירורי לחם)
כפית גד (כוסברה) יבש (או כף טרי)
כפית כמון
מלח, פלפל
½ כפית קינמון
2 כפות שמן
חבילה (400 גרם) תרד (עלים) קפוא, מופשר, או ½ ק"ג תרד טרי, מנוקה ושטוף
צרור נדיב פטרוסלינון קצוץ
2 שיני שום כתושות
⅔ כוס מים
1⅓ כוסות מיץ תפוזים
מיץ מלימון אחד
1½ כף עמילן תירס

ההכנה:
מערבבים את הבשר הטחון עם הבצל, הלחם, הגד, הכמון, הפלפל והקינמון וצרים מהתערובת כ-35 כדורי בשר קטנים. מחממים כף שמן במחבת רחבה בעלת מכסה או בסיר שטוח ומטגנים בו את כדורי הבשר עד שהם משחימים מכל הצדדים. מוציאים את כדורי הבשר ומספיגים על מגבות נייר. במקום לטגן, אפשר להניח את כדורי הבשר מתחת לאסכלה (גריל) או בטוסטר אובן ולהשחימם. אפשר גם לבשלם במיקרוגל, במשך כ-4 דקות לכל הכמות, על מגש מחורץ מיוחד לשם כך.

מחממים את השמן הנותר באותה המחבת ומוסיפים לו את התרד, הפטרוסלינון והשום. מבשלים תוך בחישה עד שהתרד מתרכך מעט. מחזירים את כדורי הבשר למחבת ומוסיפים את המים. מביאים לרתיחה, מנמיכים את הלהבה, מכסים ומבשלים כ-20 דקות. מערבבים את מיץ הלימון ומיץ התפוזים בעמילן התירס ויוצקים לסיר. מערבבים עד שמסמיך. ממשיכים לבשל עוד מספר דקות עד שכדורי הבשר אינם ורודים עוד במרכזם. מגישים עם אורז לבן.

בשר ואיטריות בנוסח סיני

לאוהבי חמוץ־מתוק וגם בשר טחון – תבשיל סיני שהוא ארוחה בפני עצמה.

החומרים (ל-4 מנות):
פלפל אדום קטן, חתוך לרצועות
כפית חומץ הדרים
סוכר
מלח
מלפפון קטן
100 גרם פטריות
½ ק"ג בשר טחון
¾ כוס קטשופ
3 כפות רוטב סויה
3 כפות יין שרי יבש או יין לבן יבש
כף שורש זנגביל טרי מגורר (או ½ כפית זנגביל יבש טחון)
2 כפיות עמילן תירס
½ כפית פלפל
4 בצלים ירוקים
3 כפות שמן
250 גרם ספגטי

ההכנה:
שורים את רצועות הפלפל ב-½ כפית חומץ מתובל ב-¼ כפית סוכר ומעט מלח. חוצים את המלפפון לאורכו ומוציאים את הגרעינים בעזרת כפית. חותכים לרצועות בגודל גפרורים. מערבבים עם ½ כפית חומץ, ¼ כפית סוכר ומעט מלח.

קוצצים את הפטריות ומערבבים אותן עם הבשר הטחון, הקטשופ, הסויה, השרי, הזנגביל, עמילן התירס, הפלפל וכף סוכר.

חותכים את הבצלים הירוקים לרצועות.

מחממים את השמן במחבת או בווק ומטגנים בו את הבצלים תוך ערבוב עד שהם מזהיבים. מוציאים ומגביהים את הלהבה. מוסיפים את תערובת הבשר הטחון ומבשלים, תוך ערבוב תכוף, עד שהבשר מאבד את צבעו הוורוד והתערובת מסמיכה מעט.

בינתיים מבשלים את הספגטי לפי ההוראות. מסננים את הפלפל והמלפפון מנוזלי השרייה. מסדרים את הספגטי המסוננים והירקות השרויים על צלחת הגשה ומערימים עליהם את הבשר המבושל. ממש לפני ההגשה מקפיצים את החומרים כדי שיתערבבו.

כדורי בשר בתרד. עם מיץ תפוזים ולימון מפרס.

פטנט עולמי
לסלק את ריח הבצל

מה עושים לאחר שגמרנו לבכות, מחינו הדמעות והבצל הקצוץ כבר מיטגן מעדנות במחבת, מה עושים אז עם לוח החיתוך והידיים המדיפים, אבוי, ריח בצלי חריף?

לא להיכנס לפניקה ולא לשטוף באקונומיקה. זה מזיק ללוח ועוד יותר לידיים ודרך אגב, מדיח גם ריח לא יותר נעים. יש פתרון פשוט שגם עובד:

נוטלים סודה לשתיה ומרטיבים במעט מים. מורחים את הלוח במשחה, משפשפים בסקוטש־ברייט ושוטפים. עושים אותו הדבר לידיים, בלי הסקוטש־ברייט. ניחוח הבצל יעלם ואת מקומו יתפוס ריח מתקתק משהו.

משפחת זיידאן:

יש על מי לסמוך

מאת: יואב עופר

זיידאן זיידאן הוא קבלן שיפוצים מחיפה משתייך לכת האחמדית בשכונת כבביר שעל הכרמל, והעוסק במלאכתו לפי גישה שונה מאוד מן המקובל בנוף "הקבלני" בארצנו. הרצינות והדייקנות בעבודה הם אצלו אלף בית חסר פשרות והתוצאות בשטח, לפי לקוחותיו, ממש מדהימות. זיידאן אינו מסוג הקבלנים המזלזלים בלקוחות והוא זוכה לשבחים רבים בפי כל מיודעיו. בכך ממשיך זיידאן מסורת משפחתית מפוארת של עבודה, שתחילתה עוד בבית אביו, זיידאן תאדר, שהיה ידוע בחיפה במומחיותו בעבודת אבן. בניו כולם "נדבקו" מאביהם והיו לאנשי עמל יוצרים העושים מלאכתם על הצד הטוב ביותר. במשך השנים נכנסו לתחומי שיפוצים בקבלנות, כאשר האח המוביל והמכוון הוא, זיידאן זיידאן, שגם נותן את הטון בכל העסק, תוך זמן קצר יחסית, רכשו לעצמם שם של אנשי מקצוע אמינים שאפשר לסמוך עליהם בכל הקשור לשיפוצים בקנה מידה גדול ומסובך וכיום כבר פונים אליהם מוסדות רבים ואנשים פרטיים היודעים כי זיידאן ואחיו יבצעו עבורם את העבודה יותר טוב מכל קבלן אחר.

עיקר גאוותו של זיידאן על העבודות הרבות והמורכבות מאוד שביצע לרשת מלונות דן, שהיו עבורו קרש הקפיצה העיקרי להכרה במומחיותו, מעיד על כך המהנדס עמי אוחנה, ראש האגף הטכני של הרשת, שהוא איש קפדן מאוד בעבודתו: "זיידאן זיידאן הוא ההפתעה הגדולה שלו במסגרת עיסוקו ברשת דן. לדעתי הוא קבלן מסוג נדיר מאוד בארץ, אדם עם יושר אישי וכבוד עצמי רב, למרות שהוא אינו זול במיוחד, אני מעדיף אותו בגלל אופיו, גישתו לעבודה והגמר המדהים שלו. ממש נעים לעבוד אתו ועם אנשי צוותו, זה קבלן שאפשר לסמוך עליו במלוא מובן המלה". תחילת הקשר של זיידאן עם רשת דן היתה לפני שנים אחדות, כאשר במלון דן כרמל בחיפה היה צורך לשפץ 200 חדרי אמבטיה והרשת חיפשה קבלן אמין לביצוע המשימה. סמי אוחנה "גילה" אז את זיידאן והציע לו לעשות שיפוץ אחד לדוגמא. התוצאה מאוד הרשימה אותו והוא החליט להמר על זיידאן לגבי כל העבודה, מפני שראה בו פוטנציאל אדיר ונדיר בארץ, כושר ההבחנה של סמי אוחנה התבסס על נסיונו הרב בחו"ל, שם הסטנדרטים שונים מאשר אצלנו. מאז ועד עצם היום הזה זיידאן מבצע עבור רשת דן עבודות שונות בהן מסובכות, כמו העבודה במלון דן בת"א (שיפוצים בצד המערבי, שם צבוע הקיר של אגם). כאן נדרשה מיומנות מיוחדת והתוצאה לא איכזבה, כרגיל אצל זיידאן.

צרכון גבוה

בחברת השיפוצים המשפחתית שותפים ארבעת האחים, כאשר כל אחד מהם מפקח באתר אחר, כולם ביחד פועלים על פי העקרון המנחה שהוא בעצם סוד ההצלחה שלהם — לעמוד בהתחייבות, לשמור בקפדנות על האינטרס של המזמין ולדאוג שיקבל את המכסימום המקצועי האפשרי. לאחרונה חזר זיידאן לעבוד יותר בחיפה והצפון והוא מקבל עתה הזמנות ממוסדות ופרטיים באזור. אבל גם גורמים מכל חלקי הארץ המחפשים קבלן שיפוצים מסוג אחר, יעשו חסד לעצמם אם יפנו לזיידאן ואחיו. במקרה הזה לא תהיה להם אכזבה. ההיפך. ואין הדברים נאמרים רק כדי לצאת ידי חובת הפרסום.

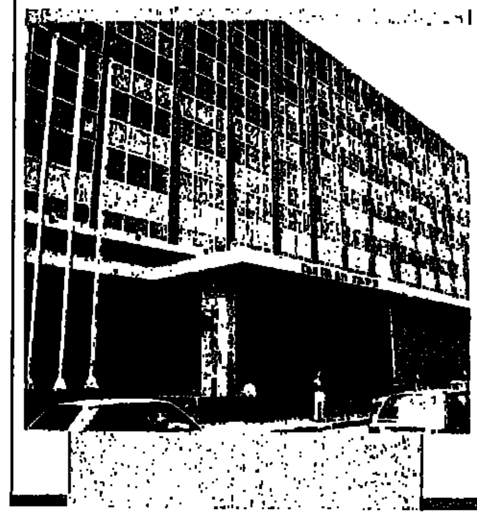

מוגש ע"י גרין קארד

בבחירת סאמר סקול לילדיך כדאי לפנות לחברה אמינה ורצינית בעלת נסיון מוכח.
אנו עוסקים בכך כל השנה.
ממבחר ההצעות הגדול שברשותנו — אחת בוודאי תתאים לך.
שירות אישי ומועדף

מרכז גמילה — סמים: עישון, קראק, אלכוהול, חשיש, קוק, הרואין
גמילה עכשיו — פשע מוות
טיפול רפואי בגמילה מסמים. פרטים והרשמה: טל. 03-5466844, 03-5466480

"דידקטה 88" – "DIDACTA"

התערוכה הבינלאומית הראשונה בישראל לאמצעים, עזרים וטכנולוגיה בחינוך

70,000 מורים ואנשי חינוך והדרכה וכן כ־8,000 אנשי מינהל ורכש במערכות חינוך והדרכה, יוזמנו לתערוכת "דידקטה 88".

תערוכת "דידקטה 88" תתקיים בתאריכים 30 במאי – 1 ביוני 1988 באולם הסינרמה בת"א.

מארגני התערוכה הינם חברת סיגמא־טים בע"מ מקבוצת צוות שטיר, המתמחים בארגון וניהול תערוכות מקצועיות ענפיות. (סטריאו, בטחון, פרסום, רוקחות).

התערוכה תימשך שלושה ימים וזוהי הפעם הראשונה בה נערכת תערוכה בנושא חנ"ל בסדר גודל ובהיקף כזה בישראל.

בתערוכה תצגנה כ־60 חברות המציגות מגוון נושאים כגון: ציוד הוראה והמחשה, תכניות לימוד, טכנולוגיה ומחשבים בחינוך, ציוד למעבדות, ציוד לבתי"ס מקצועיים, ריהוט לבתי"ס ולגני ילדים, ציוד ספורט, משחקים חינוכיים, מתקני שעשועים לגני ילדים, אמנות בחינוך, פעילויות לזמן הפנוי, ארגון טיולים וימי כיף, שירותי הכוון וייעוץ פסיכולוגי.

התערוכה מיועדת למורים, מדריכים, גננות, מנהלי בתי"ס ומוסדות חינוך, וקניינים מכל המיגזרים (גני ילדים, יסודיים, תיכוניים, מקצועיים, השכלה גבוהה, חינוך דתי, התיישבותי, קיבוצים, המגזר הערבי, מתנ"סים ופנימיות).

לתערוכה יוזמנו גם נציגי יחידות הדרכה במפעלים תעשייתיים וחברות פרטיות, וכמובן נציגי מחלקת הדרכה ובסיסי הדרכה בצה"ל.

שעושים להיות רבים!

לכבוד "ציפור" הוצאה לאור בע"מ
רח' בן יהודה 61, תל־אביב 63432, טלפון: 03־6448130

שם............ כתובת............ טל. ...... מס' ת.ז.
אפשרויות התשלום:
במזומן ★ 47 ש"ח לספר כולל מע"מ ודמי משלוח
בתשלומים ★ 2 x 24 ש"ח לספר כולל מע"מ ודמי משלוח
מכבדים כרטיסי אשראי!

יורם קניוק במיטבו
"בתוך"

קצין בכיר במילואים מגלה שבתו היחידה נעלמה בהשאירה רק סימני־דרך מסתוריים ומבולבלים
על מסע החיפושים הנואש, על מערכת היחסים הסבוכה... על רקע חשבון הנפש... על חיי השקר...

בקשו בחנויות ובספרית מעריב:
תל־אביב, דרך פ"ת 72א'
חיפה, בן יהודה 29
באר־שבע, קק"ל 90

לימוד אופנה ברמה ובהנאה!

·מרים·
בי"ס למקצועות האופנה
תל־אביב אלנבי 19 03 658408, 657845
ירושלים הבצלת 19 02 242512, 242513
מ־9.00-12.30, 16.00-19.30 בימים א־ה
לכל אישה לכל נערה
קורס תפירה למתחילות
בנית הבגד על יסוד שיטה קלה – ברורה ומוזרנית
עשי בעצמך!

עצמאות

נעה גל
צילום: עופר קרני

ארבע מט"קיות ישבו על טנק במפגן צה"ל. שלוש מאות אחרות תשתתפנה בהצגה הצה"לית הגדולה ביותר שישראל ראתה אי־פעם. הצילומים – מתקופת החזרות באיצטדיון רמת־גן.

הערב ומחר במפגן צה"ל

על הדשא, בשמש אחר צהריים קופחת, יושבות כ־100 בנות ושרות בחצי קול "כאן השיריונים, כאן השיריונים" ואת "תפילת האמהות" של שושנה דמארי ויפה ירקוני. הקלטות חוזרת שוב ושוב והן יחד איתה. עייפות, סחוטות, במדים ירוקים כהים עם כובעי ב' ועל ידן ה"עוזי". משמונה בבוקר הן כאן, באיצטדיון רמת־גן, רצות על המדרגות ועל המדשאה בתרגילי סדר, ש"תהיינה בכושר". מתאמנות לשירה במקהלה, לסימון הצורות על הדשא.

במשך השבוע האחרון הושבתה הפעילות הצבאית השגרתית בבסיסים בהן הן משרתות ועוברות קורסים, מתאמנות. את כל שעות היום הן מעבירות בתרגול המופע "צה"ל 88' מצדיע לצה"ל 48". אחר הצהריים הן חוזרות לבסיסים ולמחרת – שוב מהתחלה.

המפגן הערב ומחר יכלול מטס אווירי וחלק טקסי, ולאחריהם יתקיים מופע ראווה בהשתתפות 1500 חיילים וחיילות שיבלטו כנקודות אור על רקע החשכה שתרד בינתיים. בנות חיל הקשר יאותתו עם דגלים לבנים בתרגילי סמפור. שש בנות ישתתפו בתמונה החילית כמייצגות את חיל הנשים. ארבע מט"קיות ישבו על גבי טנק בעת המפגן. ויחד עם החיילים תצורנה החיילות את הכתובת "צה"ל 48 – 88", את מפת גבולות הארץ במלחמת העצמאות, ואת סמל המגן דוד. בסך הכל כ־300 חיילות מהשלישות, מהגדנ"ע, מד"סיות מווינגייט, מחיל ההנדסה, ממר"ם, מחיל הים ומחיל הקשר.

רק בתרגילי הסדר החמושים אין נכללות בנות. "לא מטעמים אידאולוגיים", מסבירים מארגני המופע, "מסיבות של תאום וקוצר זמן בין חלקי המופע השונים לא ניתן היה לצרף אותן". ■

יוסף צוריאל

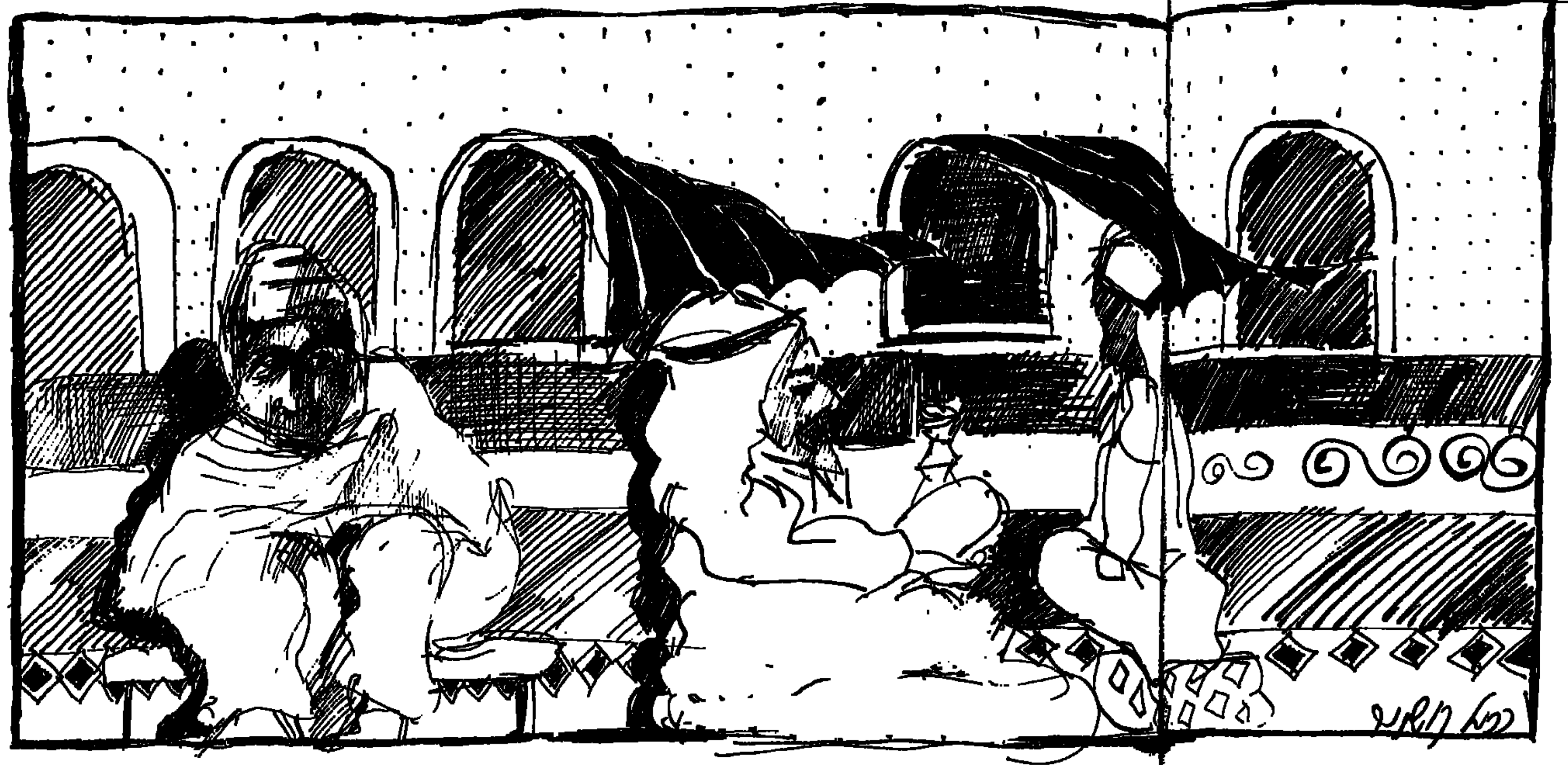

רוח רעה בחתונה

לא מתוך חפזון הביא על עצמו את הבושה הזו. מי שהתפרסם בין יהודים וערבים כאר־רון כהן והיה ידוע כסוחר ביהלומים ובזהב ובחפצי חן, בקנה מידה גדול, דימה לעצמו, כי זו הדרך לגמול לידידו, חאג' חמיד, על שירותים טובים שעשה למענו במשך שנים.

חיו השניים במרחק רב זה מזה. ארון כהן בחיפה וחאג' חמיד בשכם. אך קשרי המסחר, ששולבו ביחסי ידידות, הביאו אותם לידי כך שיתראו לעיתים קרובות. נשענו על יסודות של אימון ותלות מסחרית, הנעים על מסלול קבוע של תן וקח.

כמנהג הימים ההם, לא עלה בדעת שניהם לערב את הנשים בעסקיהם. ובדרכים סמויות מעיני אחרים גלגלו סכומי כסף גדולים. אלה באו והלכו, כשרק פיסות נייר מועברות ביניהם, ורק ברמז נכתב מה שייך לטונות של פירות וירקות ומה קשור לק"ג של מתכות יקרות.

כלפי חוץ נוצר הרושם, כי בין השנים רוחשת ידידות לשמה. ושליחי השלטון הבריטי לא קרבו את אפם לכל ענין. חיפשו שקט ומידה מוגבלת של סדר ציבורי. ולארון כהן, כמו לחאג' חמיד, לא היה ענין בהפרת אחד מהם.

הרבו להיוועד בחיפה. היה מקובל עליהם, כי הסקר־נות והרכילות כאן מעטות מאלו המצויות בשכם. והזמן הוכיח שאכן כך. היה החאג' חמיד יושב שעות בפתח חנותו של ארון כהן, כשהוא עטוף בגלימה הרקומה, על ראשו מצנפת לבנה, ומעליה עקאל, ובידו חרוזי ענבר, במתכונת השמורה למי שזכה להיות עולה רגל למכה יותר משלוש פעמים.

ארון כהן מרושל כרגיל בלבושו. מכנסיים דהויים, שכתמי ליכלוך דבקו בהם, נראו כתלויים עליו. בחלק גופו העליון חולצה בלויה, עשויה נקבים קטנים, עק־בות נתזים של אש הסיגריות שעישן בשרשרת. על ראשו המקריח כובע קסקט, שהיה עד לתוויות שונות ומשונות שעברו על האיש.

יצא לארון כהן שם של איש נוקשה בעסקי מסחר, אבל בבית הכנסת ובחברת בני ביתו היה ידוע כמי שאין רך ממנו. נסיונות מקורביו להישתתל ברווח הצר שבין שני העולמות האלה, הסב להם עגמת נפש. בדרך הקשה למדו שאין לערב עניני ממון בענינים אחרים.

החאג' חמיד שמר תמיד על ארשת פנים המגלה מעט ומסתירה הרבה מהשקפת עולמו. היה ידוע לארון כהן מה קורה בסביבתו הקרובה של ידידו משכם. ומי־תוך היכרות של למעלה מעשר שנים, למד את מה שנראה לו כעיקר: מלה זו מלה. ותקיעת כף כמוה כשטר. וסוד הוא רק בין שניהם. ודי באלה כדי לעשות עסקים טובים.

מטעמי נוחיות של השנים, לא הירבה ארון כהן להז־מין לביתו את החאג' חמיד. וזה מיעט לארח את ארון כהן במעונו בשכם. בישיבה הממושכת בחנות, ובבית הקפה הסמוך־לה, מיצו את מה שנראה להם כחיוני לעסקיהם המשותפים. ומה שאפשר היה להגיד ברמז, לא נשטף בהרבה מלים. ומה שהיה טעון בירור, נעשה אגב הליכה בקרבת מקום.

נקבעה מסגרת לעסקי המסחר ביניהם, ועיקרה היה, שאין נוברים במה שיש לשניהם בתחומים אחרים. מסו־רת חיים משותפת הנחתה אותם כך, שמעולם לא נגררו לרכילות מפליגה על נשותיהם. זו האחת והיחידה של ארון כהן, שעל פי עדות הבעל היא נראית ומתנהגת כזקנה ממנו. ואין לו ברירה אלא להמשיך לחיות אתה. ושתי נשותיו של חאג' חמיד, אחת צעירה ממנו בחמש שנים, ועל פי עדות הבעל, כבר סיימה את תפקידה במה שהגדיר כ"צרכי שעה". והשניה, ששנותיה כמח־צית משנות חייו, עורגה פעילה למענו.

ביום שבו גלשו, בדרך מקרה, למצב נשותיהם, עלה גם ענין הבת השניה של חאג' חמיד. זו היתה אמורה להינשא בטרם מלאו לה שבע עשרה לבן דוד של אמה, כמתחייב מהסדר בין ההורים. אלא שהבחור נהג כמורד כאביו וכאמו. בוקר אחד נעלם מהבית. אחר כך התברר שהוא בלבנון. כשנה לאחר מכן הודיע שהוא בסוריה. על חזרה לשכם לא כתב. ואת עובדת היותו מאורס לבת החאג' חמיד לא הזכיר כלל.

היה יכול חאג' חמיד לתבוע לדין את אבי הבחור על הפרת הסכם. אלא שצער בתו דחק בו להניח לדרך הזו. לאחר שלוש שנים מצא עצמו מספר לארון כהן את הפרשה. ומבלי שהתכוון לקבל ממנו עצה, שמע אותו ממלמל: יש מוצא. צריך לברר. נדבר בעוד שבוע. ממי־לא תהיה כאן.

חאג' חמיד, שנהג להתרחק מכל התבזות כמו מאש, עשה עצמו כלא שומע. גלגל את המחרוזת בין אצבעות ידו הימנית. ומפתח החנות, הלכו לבית הקפה הסמוך. בדרכם, עברו לענינים אחרים. וכשהגיעה שעת הצהרי־ים, אסף החאג' את חפציו, ושב הביתה, לשכם.

בביקור הבא בחיפה המתינה לבתו הצעת נישואין שלא יכול לסרב לה. בנסיבות שנוצרו, היה החתן בבחי־נת הרע במיעוטו. בפינת החנות, בשעה שרק שניהם נכחו בה, בישר ארון כהן לחאג' חמיד, כי מכר משותף לשניהם, מהעיר ג'נין, ערוך לעסקת הנישואין. בתנאי אחד, שהטקס ייערך מוקדם ככל האפשר.

חאג' חמיד, שחי ופעל על פי הנחיות ישירות מאל־לה, סמך הפעם על התיווך של ארון כהן. ישב על כסא רעוע, כשגבו אל השמש, ופניו אל ידידו היהודי, ובפ־עם הראשונה שמע פרטים על הבחור, העתיד לשאת את בתו. וכמי שגאוותו ממלאת את כל עולמו, יצר מצב שבהודעה זו סיים ארון כהן את תפקידו, ומעתה הוא עצמו יהיה המברר והפוסק.

כך חשב. אלא שארון כהן, שכל כך רצה לסייע לידידו, עשה עוד צעד שהיה בו כדי לזרז את תהליך הנישואין. זימן אליו את אבי הבחור. וביום שהגיע חאג' חמיד לחנות, מצא גם את מי שעתיד להיות מחותנו.

כאיש שצבר נסיון ביחסים עדינים עם ערבים, לא העלה ארון כהן על דעתו לגשת ישר לענין. גלגל אתם שיחה ארוכה, בענינים הנוגעים לו ולכל אחד מהם בנפרד. ומעמדה נוחה זו גלש אל תכלית המפגש. אחר כך הניח לשניהם להימצא ביחידות. והוא נאחז בתואנה שעליו להסדיר ענינים בעיר.

במשך שלושה חדשים היתה חנותו של ארון כהן מקום מפגש לשני האבות הערבים. וגם אם לא היתה ביניהם מחלוקת בענינים שביסוד, שמחו לשתף את בעל המקום בהכנות לקראת הנישואין. והיה טבעי שאבי החתן לא ישחית מלה רעה על בנו. ואבי הכת לא יחשוף מגרעות בבתו.

הרבו לדבר עם ארון כהן על מוסר בחיי הנישואין. וכמובן שהביאו את עצמם בתור דוגמא. וכמו שנהג בעל החנות, נהגו אורחיו. הוא העמיד פנים כמי שאינו מוכרח לחשוף את הידוע לו על השניים במה שנוגע לטוהר חיי המשפחה. והם הציגו אותו כמי שהוא להם מופת. בענין הזה.

עד שבא יום הנישואין, ושיבש את היחסים בין הש־לושה. נערך ארון כהן לחתונה. ושלא כהרגלו הכין את אשתו לאירוע. ביום הקובע הקדים לסגור את החנות. ולצורך הנוחיות שלו, ונוחיות רעייתו, שכר לעצמו מכונית. נהג מיומן, ערבי מחיפה, התייצב בפתח הבית ובני הזוג כהן נסעו לג'נין.

דרך ארוכה, במושגי הימים ההם, איפשרה לנהג לנ־סות לדובב את ארון כהן על עסקיו, ובמיוחד על החתו־נה, שהיה בדרך אליה. והוא השיב במשפטים קצרים. כדי לצאת ידי חובה. ואשתו שלידו שמרה גם במכונית על הכלל ששינן לה בעלה לפני שנים. רשאית לדבר בכל העולה על רוחה, וכמה שרק תוכל, עם חברותיה ובני משפחתה, בכל נושא שבעולם. אתו היא צריכה להסתפק במעט שבמעט. ובחברת זרים עליה לשתוק.

אשה זו, שחצתה בטרוניות את גיל המעבר, ואגב זחילה לגיל ששים הותירה עקבות של שומנים וקמטים ורישול בלבוש, השמיעה בדרך גניחות מכאבים בחוט השדרה, בצלעות, ובברכים. וארון כהן הקשיב, ופה ושם סינן מלות עידוד, וגם נזף בה על שאינה טורחת להב־ליג.

במבואות העיר, לא הותיר ארון כהן ספקות ביחס לציפיות שיש לו מאשתו, בכל הנוגע להתנהגות נא־תה, בחתונה ערבית. הצמיד גופו אליה, כדי שאוזניה יקלטו את המסרים שהיה לו להעביר. וחזר על העיק־רים: לא להימצא בחברת גברים. לא לדבר על קשיי הנסיעה. וכשיש צורך, להתבטא במידה ובאופן שלא ישתמע מהמעט שתאמר, שהיא מבקרת מנהגים וסדרים הזרים לה, אבל מקובלים על בני המקום.

כמנהג האירופים, ירד ארון כהן ראשון מהמכונית ואחריו אשתו. וכמי שהתנסה הרבה בנסיעה במכונית, טרק את הדלת כשגבו אליה. והנהג, ערבי מזה דורות מהעיר חיפה, ידע מתי בערך לשוב, והיכן להמתין ללקוחותיו.

נהירת המוזמנים, וצהלות השמחה, והתקהלות היל־דים, היו עבור האורחים מחיפה סימני דרך ברורים. ושלא כנהוג בעירו, לא הקדים לצעוד לפני אשתו, ולא האיץ בה למהר. הלך לידה. בשקט. לא היה לארון כהן מה להוסיף על מה שכבר אמר במהלך הנסיעה. והיא, שהורגלה להסתפק במה ששמעה, שמרה על לשונה.

הלכו כברת דרך, כשאיש לא מכיר אותם. ורק כשה־גיעו לרחבת הבית, שבו נערכת החתונה, פגשו באבי החתן. זה נתן ביטוי לשמחתו, האמיתית או המעושה, בדברי שבח, שכמותם לא שמע ארון כהן מעודו. והוא מיעט במלים. והאשה שלידו שתקה.

אחר כך כובדו בדרך שכובדו אחרים. אחד מבני הבית, בלבוש נטול סממן מוסלמי, לווה את ארון כהן לאולם שנועד לגברים. וצעירה, שאחר כך יתברר שהיא המשכילה בין בנות משפחת החתן, נטלה תחת

חסותה את הגברת כהן והושיבה אותה בין הנשים.

לא החתונה הערבית הראשונה שארון כהן נכח בה. ובכל זאת ייחוד היה במאורע. שהרי הוא היה השדכן. ומשהו מנטל האחריות רובץ עליו. כך הרהר. ומהאווירה שהקיפה אותו, ציפה רק לנחת. כבר היתה דמדומים כאשר האולם נתמלא במוזמנים. וארון כהן ישב בשורת האורחים המכובדים ביותר, כשרק ארבעה מבני המשפ־חה מפרידים בינו לבין החתן. ובמרחק של הושטת יד נמצא ידידו, אבי הכלה, החאג' חמיד.

בהדרגה השתלטה הפאנטזיה על המוזמנים, כש־רק ארון כהן הוא היהודי היחידי הנמצא במ־קום. וכנהוג בחתונות, אז ובמקום ההוא, היו הקירות לתערוכה של שטיחים שבהם נרקמות עלילות מימים רחוקים. ואין עלילה שאין בה לוחמים, וחיות טרף ומעשה גבורה. בפינות הוצבו תמונות של בני משפחה שכבר נפטרו. הרצפה רופדה כך, שיהיה נוח למתיישבים עליה. וכריות מאורכות ועגולות, הו־צמדו לקירות, לנוחיות הנשענים. לצרכי הכיבוד הוצבו שולחנות קטנים, שרגליהם עץ, ופניהם נחושת, ועל אלה הונחו מיני מאפה, וממתקים, וגם כלי התזה של מי ורדים לא נעדרו, לבשם בהם את האורחים.

באולם שיועד לנשים ישבה הגברת כהן באי־נחת. חשה עצמה כשבויה בעולם, שאולי יש בו כבוד ותוע־לת לבעלה, אבל לא לה. וכמי שזכרה את ההנחיות שנתנו עליה בדרך לכאן, השתדלה לשמור על מוצא פיה. ומחשש להחליק בלשונה, גם את מעט דברי הני־מוסין לא השמיעה.

ישבה באולם קטן בהרבה מזה שהוקצה לגברים. לא היו בו שטיחים יפים דוגמת אלה שהיו בשפע אצל הגברים. במקום שמיכות עבות נפרשו מחצלות על הרצפה. כריות מעטות פוזרו עליהן, כאילו כדי לצאת ידי חובה. ושולחנות קטנים ונאים לצרכי כיבוד לא היו.

היתה הגברת כהן במרחק רב מהכלה. ומכיון שמעו־לם לא היתה רגישה לכבוד, לא חשבה שמגיע לה יותר ממה שיש. התעניינה בלבוש הרעשני והססגוני שהיה על הנשים. הכלה נראתה לה מבוגרת מגילה, ופניה לא היו פני אשה שציפתה לשעה הזו. ורק המחוללות והזמ־רות שבו את לבה. אלה הפליאו בריקוד ובשירה. וגם אם לא הבינה את המלים, המנגינות מצאו חן בעיניה.

ידעה את העיקר בסיפור המעשה, מפי בעלה. וכל עוד ישבה בסביבה שאין בה ולוּ מכרה אחת, לא היה מה שיגרום אותה לומר דברים שהשתיקה יפה להם. אבל מעשה שטן. בשלב הראשון של טקס הנישואין, כשכל הקרואים כבר נכחו, נגשה אליה אותה בחורה שקבלה את פניה בכניסה. ומתוך כוונה טובה, התיישבה לידה, כדי שתחוש נוח יותר בסביבה זרה.

התפתחה שיחה בין הגברת כהן לבין המארחת, כא־שר בת ג'נין הגישה לה נתחים מקורות חייה, וממה שאמרה עלה, כי היא רואה עצמה כמתקדמת לעומת אחיותיה, וכהוכחה מנתה את הישגיה בלימודים וסיפרה את שאיפתה להיות מורה, או אחות.

בשלב הזה, כשהקירבה בין השתיים אפשרה דו־שיח מקוטע, אמרה הגברת כהן, כבדרך אגב, כי היא רואה עצמה שותפה לשמחה. וסיפרה כי בעלה הוא האיש שקישר בין אבי הכלה לאבי החתן. ועל זה גאוותו. וגם גאוותה. וזו ההוכחה ליחסי הידידות בין השלושה.

לא ידעה הגברת כהן פרטים. אבל די היה במה שאמרה כדי שהידיעה הזו תופץ בין הנשים. וכך זכתה בתשומת לב ובלחישות מטוות של שמיעה. ובשלב הזה עדיין לא הזינה אמונה טפלה שתסב עגמת נפש לבע־לה. וגם לה.

זה קרה מאוחר יותר. בערב, שאינו חורף ואינו קיץ, החלו פני השמים לאבד מצבעם הכחול. וככל שקרב מועד הטקס העיקרי בחתונה, שלטה בהם האפרוריות. והכוכבים, שנראו קודם זרועים ברקיע, כמו נמחקו, ורוח החלה מנשבת לעבר בית החתן, וממנו גלשה אל הוא־די.

לא היו הקרואים נותנים את דעתם לתופעת טבע זו, אלמלא נמצא ביניהם איש ישיש, קטן ומצומק, שתמיד בגדיו לבנים ונקיים. חי עירירי כל שנותיו, בארועים חברתיים אינו מוצב במקום כבוד, ובדת האיסלאם אינו בר־סמכא. אבל חכמת החיים שלו היתה לשם דבר בג'נין, ובעיר הזו היו די הוכחות ליכולתו לחזות עתיד, ולהזהיר מסכנות. והאיש הזה קבע, כי הרוח הזו מבשרת רעות. ואת הרוח הזו מישהו זר הביא אתו. ואת המישהו הזה צריך להרחיק מהמקום.

קביעה זו עשתה לה כנפים, ומבלי שתישמע מלה לעבר ארון כהן, הבחין האורח מחיפה שעיני רבים מופ־נות אליו, ומטעמי נימוס לא נמצא מי שיצביע עליו כמביא עמו את הרוח הרעה. והניחו לבעל הבית להת־מודד עם הצרה הזו.

כמי שאמון על מסורת הכנסת האורחים, חשב כי הרוחות ירגעו, בפנים ובחוץ, והשקט השורר בין הנ־שים ישרור גם בין הגברים. אבל קריאת הישיש לפעו־לה הצעידה את אבי החתן לעבר ארון כהן, וכלוחש סוד, ביקש ממנו לקום ממקומו וללכת אחריו.

כשעמד ארון כהן והחל מפלס את דרכו החוצה, לוו צעדיו במבטי הנוכחים. וכשיצא את האולם, נשמעו באולם אנחות רווחה. והישיש, שידע על הציפיה למוצא פיו, המתין עוד כמה רגעים, עד שהורה לנגנים לנגן, ולמשוררים לשיר.

באותה עת רוח לא נעימה המשיכה לנשב ופני הש־מים נשארו קודרים. וליד ארון כהן, בחוץ, ניצבו מבוי־שים אבי החתן ואבי הכלה. ואין ביניהם שיחה ופני שלושתם חתומים. השתיקה היתה שקולה כנגד כל המ־לים. ומה שהבין ארון כהן, הבינו מארחיו, כי רוח רעה, שאיש לא ידע מנין באה ומה גלגל אותה לחתונה, חתמה תקופת ידידות בינם לבין האיש מחיפה. ■

פרי עמלו

(המשך מעמ' 14)

שושלת שעושה לנו פירות. אבל רווחים מסחריים מהסיפור – אין כרגע ומי יודע אם יהיו.

– למה לא ללכת על בטוח ולנצל את חשמת לפרחים, או לעגבניות זעירות ליצוא?

לוקח לה קצת זמן, לענה, להבליע את התמיהה. מבט חטוף באיש בבגדי עבודה, המדגישים את החיות העצומה שלו, והיא מתנסחת בביטחון: "לאחר עבודה של שנים שאבא משקיע, אני שמחה לראות את הפרי שלו. תענוג לראות איך בני טיפוחיו מבשילים, לקטוף ולטעום. אושר בשבילי לדעת, שהוא יכול לטפח את הזנים שלו אצלנו ובשבילנו, כי הרי בעין־שמר אין לו כמעט אדמה".

לא. לשטיין אין טענות לקיבוץ. להפך. "לו הייתי עוזב, ספק אם הייתי יכול להתחיל לעשות את מה שעשיתי". אז עקרו את המטע. שיקולים כלכליים. וחוץ מזה "יש תנאים טובים בחוץ".

ה"חוץ" פירושו פעילות במשרד החקלאות, בארגון מגדלי הפירות, תקציבים לניסויים ומכונית. קיבוצניק, קיבוצניק, אבל ביום ששי הקצר, קורה שהזמן דוחק והוא קופץ במכונית ל"קומונה" (מחסן הבגדים), לקחת בה את ה"חלוקה" (הכביסה הנקייה). האחרים בשביל – מכסימום בקל־נוע, תלת אופן ממונע.

ביג־דיל. מהי הפיז'ו הישנה של האירגון בהשוואה לכסף הגדול שיכול היה לעשות, ולא עשה. "יוצר התרומה הישראלית המוצלחת לארצות הטרופיות", אומרים עליו ואכן, עסקים אינם הצד החזק אצלו. תרומות כן.

תמונות הנכדים והפירות

ב־1962 נענה בשימחה לבקשת חוקר אמריקני ושלח לו רכב של ה"ענה". הרכבה קטנה בחו"ל, והעולם מוצף בתפוח שלו. אפשר לנגוס בו במטעי פלורידה, בדרום אמריקה, במצרים ומספרים שאפילו בהודו ראו אותו .

שטיין: "מה שהיה כבר לא מעניין אותי". פעם עוד התרגש כשסיפרו לו שהענה גדל נפלא, בגובה 2000 מ' בקוסטה ריקה, ומוביל בארצות הטרופיות ועכשיו: "רק דברים חדשים מעניינים אותי".

אבל מה שבטוח בטוח. על הזנים החדשים כבר ידאג להגיש בקשה לזכויות מטפחים. ב"תומר", למשל, מגלים עניין בחו"ל. בארץ הוא פחות מפורסם, גם מאנס גבע לא כל כך התלהבו כאן.

– אז יש גם מפחי נפש?

אלא מה. רק מי שאינו עוסק בחקלאות, סבור אחרת. אבל שטיין רץ קדימה. "אני קשור לזה כמו כלב, עם שרשרת". סרטים, הצגות, בולים שפעם אהב – איפה. "העבודה היא חיינו" הוא אומר ולך תתווכח איתו. ולא נכון שאין איתו תמונות הנכדים, אבל האלבום הקטן עם תמונות התפוחים שלו – גם כן פק"ל צמוד.

אם לעשות כסף, לא היה בראש שלו, לתת לו כבוד – יש בראש של האחרים. תעודות הוקרה על קירות ביתו מדברות במקומו. מפרס קפלן, 1974, ועד לוח כסף חרוט מברזיל, מטעם קבוצת העבודה הבינלאומית לגידול התפוח. באחרונה גם עשתה מועצת הפירות מסיבת הפתעה ל"ענה" בן ה־30, "שילוב נדיר של נוטע וחוקר" גמרו שם את ההלל על אבא שלו.

ומה, בבית, בעין־שמר? פעם, בערב שהוקדש לעבודה של חברים, הוזמן לספר על שלו. "הקיבוץ די אדיש לזה", יסיט את הנושא ויפציר בנו לשתות קפה בחדר.

ותפוחים? – אין. אבא שטיין לא כל־כך אוהב לאכול פירות.

"כל מה שלמדנו עד עתה מורה כי דפרניל וטוקופרול יכולים לעזור לכל חולי פרקינסון בשלבים המוקדמים", אומר פרופסור לנירולוגיה אירה שולסון, מאוניברסיטת רוצ'סטר. דפרניל בולם את מונואמין אוקסידייז, אנזים שהרופאים מאמינים מסייע לסימפטומים של מחלת הפרקינסון. מחקרים מוקדמים בטוקופרול, המתבססים על ניסויים שנעשו בחיות, מורים כי הוא יכול להגן מפני רעלים שגורמים לפרקינסון. המשתתפים במחקר שיערך חמש שנים יעברו בדיקות כדי לראות כיצד מתקדם הטיפול במחלה.

דבורה שפירא

בן־גוריון במקום מוצארט

יופי של בובה בידיהן של היוצרות איילה וימר (מימין) ואיה להב.

זוכרים את פסלי הגבס המוזהבים של מוצארט, בטהובן ושוברט, ניצבים על פסנתרים ושידות בתל־אביב הקטנה? ובכן בובה חדשה בדמות דוד בן־גוריון, עשוייה לתפוס את מקומו של המיצג הנוסטאלגי המתפוגג. הוגות הרעיון והביצועיסטיות שלו הן שתי נשים, איה להבי ואיילה וימר, העובדות בשיתוף כבר עשרים ושתיים שנה ומאחוריהן שפע בובות שהמציאו, טלן על טהרת הישראליות והציונות, בלי מרכאות.

את בובת יוחנן שלהן החלו כבדיחה, לאחר שכל אחת מהן השקיעה 100 לירות מולוות מההורים , ב"פעל" המשותף שלהן. הרעיון: גם בנים יכולים לשחק עם בובות וממין זכר. והוא נולד, הומוריסטי כזה, חובש טארט. מאוחר יותר, הורגש הנופך הצברי־מסחרי שלו, אך העדיין אנין, בעזרת כובע טמבל. בעיקבותיו נולדה יוכבד "הממורתה", כפי שהיא מכונה בפי השתיים. והיו גם בובות הגמלים והכבשים, עוטי אביזרי עור מעוזה ותרווים מחברון. מאוד ישראלי.

אילו היו השתיים מתגוררות בארצות־הברית, לא מן הנמנע שהיו משלבות גימיק עם מומנטום, והיו צוחקות, היום, בדרך אל הבנק, כמאמר האמריקני על ההצלחה. אבל הן, תוצר תנועות־הנוער עם "עכבות" של שניים וחצי עקרונות על המסחר, השיווק והחיים – נעזרו במיפעל מע"ש לקשישים של עיריית תל־אביב, שייצר את הבובות למענן וגררו שקי בובות על גבן, לשווקן בחנויות הארץ. עסק קאמרי נטול סיכונים, מושתת על קבלנות מישנה, "שלא להשתעבד לעניין, לא לגדול מהר מדי ואחר ליפול בבום גדול".

הפסל ואיש העסקים, עמי שביט, המארגן את תערוכת שנת הארבעים למדינה, הוא האחראי "לתפר" בין יוחנן ויוכבד – ליצירת בובת בן־גוריון. "האיש ביקש מאיתנו ליצור דמות. היו הרבה רעיונות ולבסוף נפל הפור על סבא, משהו שילדים מאוד אוהבים ובשוק לא היתה בובה כזו", מספרות השתיים. התירכובת של סבא ושנת הארבעים הובילה לבן־גוריון, "הסבא של המדינה" והקונצנזוס הלאומי שלה, באשר כל ספקטרום העם מתחבר אליו בצורה זו או אחרת. השתיים "בנו" גם על המגמה הנוסטאלגית בתעשיית הבובות הבין־לאומית.

הן נפגשו עם פסלת ממוזיאון השעווה שתייצר להן בן־גוריון עם טעם וריח, "וזה לא היה זה". הן הגיעו לרוני אורן, מעצב בובות הפלסטלינה בטלוויזיה, שבויות בתפיסה ההומוריסטית שלו, אך האיש היה עסוק. לבסוף הגיעו אל חברון, הפסל בוקי שווארין, שמצא עצמו, אחרי עשרות שנים, מעצב משהו מקרמיקה. נולד בן־גוריון חביב, מלא הומור וכה בעת – מכובד. קשיש שטוב לגעת בו.

והשיווק? בינתיים לא תופץ הבובה בחנויות וברשתות השיווק, אלא תוצמד ותימכר באירועים מיוחדים של חגיגות שנת הארבעים: פתיחות, תערוכות ואירועי לוחמים, ומתוכננים כאלה בשפע. מאוחר יותר, תעבורנה השתיים לשיטות השיווק הרגילות ואף ליצוא הברכה ליהדות התפוצות. יש להן חלום: שבן־גוריון השמנמן והקצר, לו עוצב סבר תקיף מהול בטוב־לב – ירכש על־ידי כל יהודי באשר הוא שם ויוצב על כל פסנתר, שולחן ושידה, ולא איכפת להן שכפות רגליו ירופדו במפיות תחרה קטנות. ■

איה ואיילה חברות טובות

"החיים הטובים היו בשנות ה־60 אצל איה ורמי", אמרה נעמי שמר בשנות ה־70 לכתב "קול ירושלים", שראיין אותה בעקבות שירה ירושלים של זהב. "כן", אומרת איה להבי, ספק בצחוק ספק בנוסטאלגיה. "דלתות הבתים פתוחות. לא לכולם היו טלפונים. מי שרצה נכנס והיה שמח".

איה להבי ואיילה וימר יכולות להחשב כחלק מהבוהמה התל־אביבית. בין ידידיהם אפשר למצוא אנשי טלוויזיה ראדיו, פסלים, ציירים ואחרים. את השידוך ביניהן עשתה לפני 25 שנה נירה לונדון (אז רווקה. היום רעייתו של ירון לונדון). איה עבדה באותה תקופה ב"תיאטרון העונות", קואפרטיב שהיה שייך ליוסי בנאי, נסים אלוני ואבנר חזקיהו. איילה עבדה במחלקת האירועים של עיריית ת"א. ישבו השתיים, בביתה של איה במרכז תל־אביב והחליטו שנמאס להן להיות שכירות. לעבוד בשביל האחרים והחליטו ליצור משהו בכוחות עצמן.

"עד היום הילדים שלי רוצים שתהיה להם אמא מצליחנית. ואנחנו ממשיכות לנסות", אומרת איה.

ישבו, חשבו, חשבו, ועוד חשבו והחליטו לייצר בובה. איילה היתה אז גרושה "ואו טו טו לפני נישואיה לפרסומאי ראובן וימר (לאחר 10 שנות נישואין התגרשו). היום היא חיה עם האדריכל יצחק ישר. איה אומרת על עצמה: לי אין סיפור מסעיר. אני חיה 30 שנה עם אותו הבעל, רמי".

לאיילה בת – רסטוראטורית ב"מוזיאון ארץ־ישראל", ובן – בלהקה צבאית. לאיה שלושה ילדים: בן פסנתרן, בת שלומדת ציור ובן בתיכון. ויש לה גם בעל, שנחשב לאחד הגברים הנאים בעיר. ואחרי כל כך הרבה שאלות והרבה תשובות מגיעים לשאלה הגורלית?

מהו גילכן? כלומר, בנות כמה אתן?

איילה: "אני בת 20".

איה: "אפשר לכתוב שאני בת 50".

איילה – הבת הבכורה של קיבוץ נווה־אילן. "כשהייתי בת 13 עזבו הורי את הקיבוץ ועברו לחיפה". לאחר שסיימה את השירות הצבאי יצאה ללמוד גרפיקה ב"בצלאל". איה – נולדה בתל־אביב ובעקבות גירושי הוריה נשלחה ללמוד בכפר הנוער בן־שמן. משם להכשרת "מעיין ברוך" ולאוניברסיטה בירושלים.

מה הבובה שאתן הכי הכי אוהבות – "בובברכה. זה היה רעיון של נעמי שמר. לעשות בובה קטנה ולהצמיד לה כרטיס ברכה. במשך שנתיים ייצרנו את בובברכה וכאשר התחילו קשיים בייצור הפסקנו. אבל המשכנו הלאה, ועוד ידינו נטויות". ■

מוספ

עירית שמגר

סיפורה של חנה סנש הוא עלילת גבורה חזקה ומפוארת. זה סיפור שהלהיב את המפיק־במאי מנחם גולן מזה 20 שנה. התוצאה: יצירה קולנועית גדולה מן החיים שהיו מלודרמה גם ללא הסרט.

עד הסוף

סג"ם בחיל האוויר המלכותי. צנחנית חנה סנש הקולנועית. בהונגריה קראו לה אניקו.

מעצם מהותו יעד היוצר את הסרט הזה לחגיגות יום העצמאות: חגיגי, גדול, הירואי. "חנה סנש" של מנחם גולן אינו מעמיד בעיות וקשיים, אינו מחטט בפרשיות אפלות ואינו מנסה לעמת כמה סוגי אמת, כמה גרסאות. זהו סיפור גבורה: מלודרמטי, גדול, חזק. מנחם גולן מביים את "חנה סנש" כסרט־אירוע: גיסטות לא מרומזות, הרגשים חזקים, אמירות לעבר המפואר, הגדול מן החיים.

מנחם גולן: "אני אוהב סיפורים עם סופטוב וגיבורים גדולים מן החיים. אני מאמין שזה הדבר הטוב ביותר לקולנוע: סיפור חזק שתופס קהל המחפש גיבורים. חנה היא אישיות כזו, גדולה מבני אדם רגילים, חזקה מהם, אך יוצרת מידה של הזדהות. אני מאמין שנוער שיבוא לראות את הסרט הזה ימצא בה איזשהו דגם, אישיות המדברת ללבו".

"חנה סנש" מתחיל באימון בבסיס חיל האוויר הבריטי. כאן תהפוך חנה סנש (שעד לפני זמן קצר, בהונגריה, קראו לה אניקו) להגר טומרס, סג"מ בחיל האוויר המלכותי. ארץ ישראלית צעירה שבחרה לעבוד כדייגת בקיבוץ שדות־ים, לאחר שנפגעה מן האנטישמיות והמיגבלות שהטילו הפשיסטים ההונגרים על היהודים שם. המשימה שאליה שולחים אותה הבריטים היא משימת התאבדות מטורפת. רק חבורה של צעירים ארץ־ישראלים תמימים, כמו אלה שיצאו עם סנש, יכולה הייתה להאמין בהצלחתה: קבוצה קטנה של צנחנים שצונחת מעבר לקווי האויב, באירופה הכבושה על ידי הנאצים ומנסה לארגן שם תאי מחתרת ולהציל טייסים בריטים שמטוסיהם הופלו.

הבריטים בחרו בצעירים הארץ־ישראלים, משום שאלה יכלו בקלות להחשב להונגרים, רומנים או יוגוסלבים, הארצות שמהן באו לא מכבר. התוצאות היו, כידוע, הרות אסון: החבורה כולה נתפסה תוך ימים ספורים. כולם נאסרו, רק אחרים הצליחו לחזור הביתה.

שנים רבות חלם מנחם גולן לעשות סרט על חנה סנש. תמונות מן הסרט.
למטה: מרושקה דטמרס (חנה סנש) ואלן בורסטין (אמה).

מי מכיר מי יודע

חנה סנש סיימה את לימודיה בבי"ס נהלל בשנת 1941. דוברת ויצו העבירה לידינו את רשימת הבוגרות של אותה שנה. אם מי מכן, קוראות "סגנון", מוצאת את שמה ברשימה – בויצו ישמחו אם תצרי איתם קשר (טלפון 03-257321, 03-258942). להלן הרשימה:

ארליך שושנה, אורנשטיין רות, אש מרים, בוכנר יפה, בוכבינצר נעמי, גולדברג צילי, דאמנט איטה, האן ורה, גרינברג רות, אויאר דבורה, פורקש מרים, פוליצר אביבה, פולק לאה, פינקלשטיין פנינה, פלטנר בתיה, פלינט מרים, פריס שרה, רוזנבלט אורנה, הירש עליזה, הלר אסתר, הרשברג מרים, זינגר חיה, זינגר לאה, זלצר אסתר, יודלמן חנה, יצחק מרים, כהן שרה, לוין יהודית, לנקר אביבה, מושקוביץ מרגולה, בורגושטיין חנה, מייזל רינה, מייזל תרצה, סנדק צביה. ■

הילדה חנה סנש שיננה את תפקיד הגיבורה

מוזרות הן דרכי הגורל. במסמכים נדירים ומרגשים שהתגלו בימים אלה בארכיון ויצו ובבי"ס ויצו נהלל, מתברר כי באחת ההצגות שהועלו בבי"ס ויצו נהלל ב־1940, שיחקה חנה סנש בתפקיד טוביה הדייג. השורות שהתלמידה סנש שיננה עסקו באשה גיבורה, שלא נכנעה לשוביה ולא גילתה את הסודות.

ארבע שנים מאוחר יותר, ב־1944, הוצאה חנה סנש להורג בבית הכלא בבודפסט. מה נתן לה את תעצומות הנפש לעמוד בפני אויביה?

אנחנו מביאים כאן קטעים מחלקה של חנה סנש באותה הצגה. ההצגה נקראת "מגילת ויצו" והיא הועלתה אז במלאת 20 שנה לארגון. התקופה בה מדובר היא ראשית המאה. כאמור, חנה סנש שיחקה את הדייג.

טוביה: (נער דייגים ספרדי, לבוש בגד עני) לפני שעות אחדות שכבתי לישון על גבי הרשת והנה באה האשה במרוצה, מחוסרת נשימה וביקשתני להוליכה לכנרת. בתחילה סירבתי אך היא ביקשה, הבטיחה ואני נכנסתי לסירה והובלתיה לכאן, משום שהינה גיבורה.

י.: מנין לך שגיבורה האשה?

טוביה: משום שלא נבהלה מהפחה ככל הגברים. רק האשה לבדה נשארה זקופה בפניו. זאת סיפר לי דודי. הוא ראה אותה בחצר בית הכלא. הוא שומר שם.

ל.: ומה עוד סיפר לך דודך בבית הכלא?

טוביה: שלא נכשלה בשום חקירה. דודי אמר לי שדו זאת תחלץ מכאן, הללו יתנו לה מנות, מפני שאינה אומרת דבר. אחרת לא הייתי מסיע בשעה מאוחרת כל־כך בלילה.

חנה סנש עלתה ארצה ב־1939, אחרי שמכתב הבקשה שלה לביה"ס החקלאי ויצו נהלל התקבל בחיוב.

סנש התקבלה לביה"ס ולמעשה אירגנה לה ויצו גם את הסרטיפיקט שיאפשר את עלייתה ארצה. מסמכים אלה ואחרים – ביניהם נאומה של סנש עם סיום לימודיה, בכתב ידה – יוצגו במוזיאון חנה סנש, שעל הקמתו שוקדים עתה בבית ספר ויצו נהלל. הכוונה היא לשחזר גם את חדר הפנימיה בו התגוררה סנש וכן לאפשר למבקרים במקום ולתלמידי הפנימיה לדעת יותר על התקופה, על חנה סנש ועל חלקה של ויצו בחייה. ■

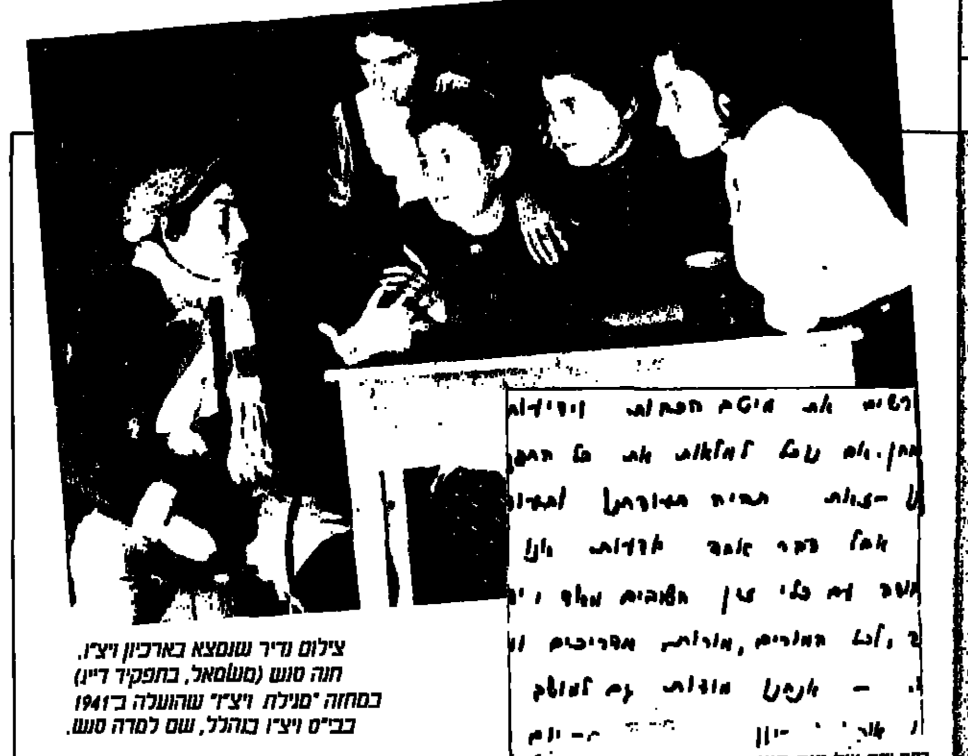

צילום נדיר שנמצא בארכיון ויצו. חנה סנש (משמאל, בתפקיד דייג) במחזה "מגילת ויצו" שהועלה ב־1941 בבי"ס ויצו בנהלל, שם למדה סנש.

כתב ידה של חנה סנש.

חנה סנש מתכוננת לתפקידה.

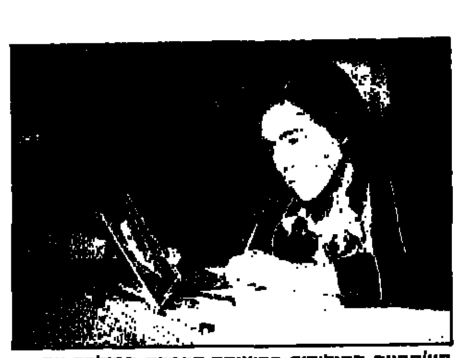

השחקנית ההולנדית מרושקה דטמרס המגלמת את הגיבורה הישראלית.

הסרט מבוסס גם על סיפור של אחר שחזר, יואל פלגי, שכתב את "רוח גדולה באה".

הבריטים אף לא עמדו בהסכם המעורפל ולא הבריחו את בני משפחותיהם של הצונחים. שיתוף פעולה בין ציניות בריטית לחלמאיות של המוסדות הישראלים מוצג כאן: בכלא ההונגרי למדה חנה כי אמה חיה ומעניה משתמשים באם כדי ללחוץ על חנה ולגלות להם את סודותיה. גולן מתעכב על הקשר המיוחד בין האם (בסרט – אלן בורסטין) לבת. קשר שבו לעתים מטשטש הגבול מי שומרת ומגנה יותר על מי.

אם כן, קל להבין מדוע סיפורה של חנה סנש הלהיב את מנחם גולן. כאמור, הוא במאי של סיפורי גבורה ועלילות גדולות ובעיקר אלה המבוססים על דברים שקרו (ראה "אנטבה"). על חנה סנש חשב לפני למעלה מעשרים שנה ויצר קשר עם אמה ואחיה גיורא החיים בישראל. הדברים לא יצאו אל הפועל ורק לפני שלוש שנים חודש הקשר בין המשפחה למפיק־במאי, נוצרו תנאים נוחים לעבודה בהונגריה ("לא הייתי עושה את הסרט הזה בשום מקום אחר") וההפקה יצאה לדרך: שישה שבועות צילום בהונגריה, שבועיים בארץ. שחקנים ישראלים ואירופים ("כי אלה יראו אמינים יותר בעיני אמריקנים מאשר שחקנים אמריקנים").

"ההונגרים לא היו הכי מאושרים מן הסיפור של חנה סנש. מי שהרג אותה היו הפשיסטים ההונגרים ולא הגרמנים. הם לא כל כך אוהבים להזכר במימדי הפשיזם בהונגריה ובשיתוף הפעולה עם הנאצים. אבל סרטים הונגרים רבים עוסקים בתקופה הזו ולבסוף הם נעתרו. ומן הרגע שנתנו את הסכמתם – היו מוכנים לעשות הכל למעננו: סגרו את הפרלמנט, את תחנת הרכבת, רחובות ראשיים. כל מקום שרציתי לצלם – הועמד לרשותי. בודפשט שימשה רקע נכון להתרחשויות כפי שהם היו אז".

– איך אתה יודע, בעצם, הרי לא היית אז בהונגריה, אלא בארץ, בטבריה?

"בשביל הסרט הזה עשיתי תחקיר כל כך יסודי, עד שאיני מאמין שימצאו בו אי דיוקים. שוחחתי עם כל מי שהכיר את חנה, קראתי כל מה שנכתב. עשיתי רק השינויים ההכרחיים בשביל הדרמה: בסרט הרוסים ממש מדפקים על הכניסה לבודפשט כשהתובע ההונגרי מוציא את חנה להורג. במציאות עברו בין שני האירועים כשלושה חדשים, אבל מהות העניין היא אותה מהות: ההונגרים נבהלו מחנה סנש ורצו לחסל אותה כדי שלא תוכל להעיד נגדם. בשעה שהרוסים עמדו בפתח הם ביקשו להעלים את פשעיהם."

בסרט נסחטת הדרמה הזו עד הסוף: חנה מוצאת להורג בחצר הכלא בשעה שאמא עומדת בחדר למעלה, אינה יודעת דבר וממתינה לאישור לראות את בתה ולשוחח עימה.

ברדיו שומעים על כניסת הרוסים, רגע של שמחה בין האסירים ואז מתהפך הכל: הגרמנים שולחים את כל האסירים למחנות ריכוז גרמניים ורק חנה מורדת

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מן העמוד הקודם)

מן המשאית: התובע במשפטה (דייר וורנר בטרט) והמענה הראשי שלה (דונלד פלזנס) מבקשים לשפוט אותה כדי לזכות בתהילה ובפרסום. במהלך המשפט מתהפכים הדברים וחנה מביישת את שופטיה ומבהילה אותם: "בקרוב אתם תעמדו כאן במקומי". נאום זה יעלה לה בחייה, כי שני המשיטים ההונגרים (התובע והחוקר) ממהרים למצוא כיתת יורים (משמר הכלא באין ברירה) ולהרגה.

גולן מעמיד את סנש כגיבורה. אישיות יוצאת דופן, מורמת מעם. מי היא חנה האשה, ולא הצנחנית? "חנה האשה היא נערה אידיאליסטית, משוררת. בחורה שתמיד נמצאת במרכז תשומת לב, מנהיגה את החברה ולא נגררת. ההגשמה האישית שלה היא באמצעות שירותה לכלל. כמו שהיא מגינה על אמה ואחיה כך היא רוצה להגן על מולדתה. היא צעירה סוערת, מרדנית, המאמינה שחייבים לשנות את העולם ולשרש ממנו את הרע. במה היא שונה מן הנוער כיום היוצא לרחובות ונשכב על הכבישים בהפגנה נגד ניסויים גרעיניים? בכך שהיא הייתה מוכנה ללכת עד הסוף ולשלם את מלוא המחיר.

"נקשרתי מאד לדמות הזו. אני מאמין שזאת לא רק טרגדיה אישית של צעירה בת 23 שנרצחת באכזריות. זה גם הפסד גדול בשבילנו, מי יודע, אולי הפסדנו גולדה שניה".

– ואיך אתה מתייחס למבצע שלהם?

רגע הפרידה לפני צאתה של חנה סנש לצניחה בהונגריה ממנה לא שבה.

"דעתי האמיתית שזה היה איזה רעיון לא בשל ולא מתוכנן ומאד מאד נאיבי וחלש. המבצע הזה נכשל אבל מה שהוא הותיר לנו זה לא טעם הכשלון אלא זכרון של גבורה לדורות הבאים. הנה גם כאן, בארץ ישראל, אנשים לא שקטו ולא התעלמו ממה שקורה באירופה".

את המימד האישי־נשי נותנת לדמותה של סנש השחקנית ההולנדית הצעירה מרושקה דטמרס. בת 24 היום, גילה כגילה של חנה והיא מעבירה את הצרוף הזה של ילדותיות, תמימות והרבה כוח. בשביל דטמרס זהו תפקיד גדול, הזדמנות להתפתח כשחקנית וזה מה שחשוב לה ביותר. בשעת הסרטת "חנה סנש" בארץ, בנובמבר, נפגשתי עימה: "ברגע שקראתי את התסריט ידעתי שאני היא חנה סנש. אני לא יכולה להסביר את זה. זו תחושה פנימית, הרגשה שכבר פגשתי אותה, שאני יודעת מיהי. אפשר לנסות ולפתח פירושים שדברים בה נוגעים בי, אבל אני מעדיפה לא לפרש יותר מדי. לא רוצה לנתח את הדמות, רוצה לחיות אותה".

בשעת העבודה של "חנה סנש" דטמרס היא אשה לא קשורה. חיה כאן ושם, לא מרגישה קשורה לשום מקום. את הולנד מולדתה עזבה בגיל 18 ("ראשית כל כדי להסתלק מן הבית ומהשגחת ההורים"), עבדה בתור מטפלת או־פר בפריס וקבלה 60 דולר בחודש.

כמו נערות רבות חלמה על עתיד טוב יותר: דוגמנות, משחק. אך בניגוד לרוב החולמות היא הצליחה, ועם הגובה וההופעה המרשימה שלה ברור מדוע רצו בה כדוגמנית. די הרבה זמן הופיעה גם בתפקידונים קטנטנים, בסרטים שמוטב לא להזכירם, עד שהאיר לה מזלה בסטייל הוליוודי: השחקנית איזבל אדג'ני רבה עם הבמאי ז'ן לוק גודר ועזבה את הסרטת "שם פרטי, רמן". דטמרס לקחה את התפקיד. ומכאן המשיכה. גודר המליץ עליה בפני גולן.

דטמרס: "לא מעניין אותי להיות יותר עשירה, יותר מפורסמת, יותר חשובה. מה שאני צריכה זו הרגשה פנימית של גדילה, התפתחות. הדמות של חנה נותנת לי אפשרות כזו. חנה סנש היתה חשובה מאד בחיי. לא הכרתי בחורה כמותה, אבל איכשהו מצאתי את הדרך להתחבר אליה".

מנחם גולן: "כל חיי התרחקתי מנושא השואה. שואה זה בשבילי לא נושא לקולנוע. אנשים באים לקולנוע בשביל להנות. אבל בינתיים נעשו סרטים כמו 'שואה' ו'בחירתה של סופי' ואני, אחרי שלושים שנות ניסיון ועשרות סרטים, מצאתי את הדרך שלי לנגוע בנושא באמצעות נערה יהודיה חזקה ומרדנית, שאינה מוכנה להשלים עם קיומו של רוע בעולם".

מלון יערות הכרמל חיפה

פתח את שעריו בדיוק לפני 20 שנה בחג הפסח. הבנין המרשים, המודרני והממוזג נמצא בלב "שוויצריה הקטנה" במרומי הכרמל, משקיף לנוף מרהיב ומוקף במדשאות, יערות ופרחים. המלון מציע חופשה פעלתנית לכל המשפחה: שחיה, טניס, פינג־פונג, התעמלות מודרכת וטיולים בסביבה המרהיבה. בד בבד נופשים המבקשים שלווה ומנוחה, רחוק מהעיר הסואנת יהנו גם מאמבטיות מינרליות ומפיזיותרפיה באם נחוץ. ווידאו ובידור בערבים. מטבח אירופאי – כשר יערב לחיכם של אניני הטעם. אוטובוס ישיר מת"א, תחנה מרכזית – מס' 901 יוצא כל בוקר ומס' 91 מחיפה, תחנה מרכזית – מספר פעמים ביום. פקידי הקבלה ישמחו לעמוד לרשותכם בקבלת מידע והזמנות 04-229144/8

למלון יערות הכרמל
שאו ברכות והמשך שיתוף פעולה פורה
ארליקטקס – מפעלי אריגות בע"מ
ייצור ושיווק טכסטיל לבתי מלון ומוסדות
מפעל: אזור התעשיה יהוד, טל. 03-363693
שיווק: מבבי 1 ת"א, 03-285389

למלון יערות הכרמל
ברכות חמות
חברת דנה ס.י.ס. בע"מ
שוק סיטונאי, חיפה,
מחסן 34, טל. 04-673927

למלון יערות הכרמל
שאו ברכות
פלקון, בית קלית
קבוץ גלויות 42 חיפה
טל. 04-640128

למלון יערות הכרמל
במלאת 20 שנות פעילות
המשך שגשוג ועליה
הידרו־קוליר בע"מ
ת.ד. 440, חל חן, חיפה 20302
טל. 04-227361

למלון יערות הכרמל
צפורי בירכות
לרגל מלאת לכם 20 שנות פעילות
קפה מאיר – הטוב בעיר
הרצל 23, חיפה, טל: 04-663434

למלון יערות הכרמל
עלו והצליחו
סיטי – דודי קיטור

למלון יערות הכרמל
למנהלו מר ניוטון וצוות עובדיו
אתכם ביד אחת להצלחה
רדיו הדר – חיפה
טל. 04-666665

למלון יערות הכרמל
במלאת 20 שנות פעילות
עלו והצליחו
קידוד' צפון
קבוץ גלויות 72 חיפה
טל. 04-666711

למלון יערות הכרמל
שאו ברכות ביום חגכם
מאחל **שיווכל בע"מ**
אביזרי צנרת ושסתומים לקיטור, מיכלי דלק, אויר
חיפה – 04-674352

ל"יערות הכרמל"
שאו ברכות
מכון ירושלים לפיזיותרפיה
דוב שטיין
צפת 3 א', חיפה
טל: 04-663990

למלון יערות הכרמל
עלו והצליחו
מכבסת ברק
דרור 12, קרית אליעזר חיפה, טל. 04-523069

למלון יערות הכרמל
צרור ברכות, לחגכם-חגנו
אינטרליין מחשבים
יבואני B.A.S
הנמל 48, חיפה
טל: 04-666705, 672225

למלון יערות הכרמל
להמשך שיתוף פעולה פורה

למלון יערות הכרמל
עלו והצליחו
טגרה –
העצמאות 15, חיפה
טל. 04-645776

למלון יערות הכרמל
צרור ברכות ואיחולים
בהגיעכם לשני עשורים
משה מלמוד

דניאלה בוקשטין

כל הדרך חזרה

כבר לא מוכרחים ללכת לפתיחה באופרה, להסתכל בידענות באמנות מודרנית או לשלם מחיר־עתק במסעדות. מותר לחזור לכיף, לנוחיות. כל מה שהיה in מותקף עכשיו. קוראים לזה "שיק שלילי".

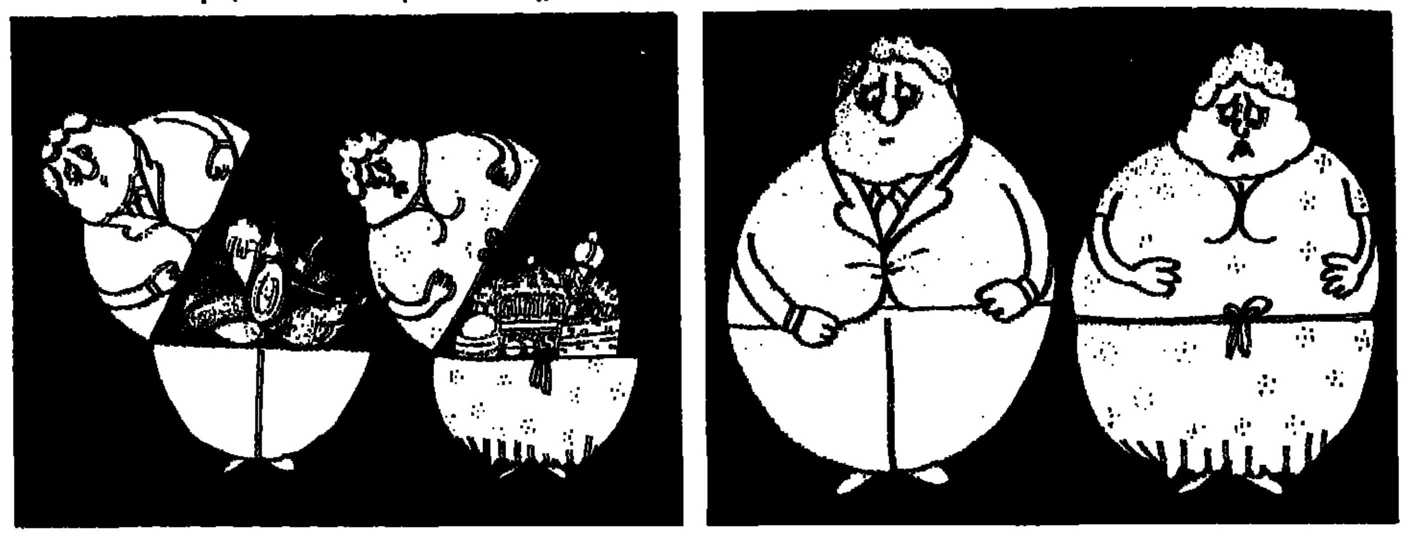

אפשר לחזור לחיים נורמלים. איפה? באמריקה, כמובן. מיז היאפי'ז. צעירים ובני גיל הביניים, עירוניים, קרייריסטים, הישגיים בכל מחיר ובכל התחומים – אלה שחשו עצמם חייבים להיות 'אין' ו"לא־חשוב־כמה־זה־יעלה, מקסימום נוותר בינתיים על ילדים" לטובת בעלות על כלב מגזע מיוחס (רצוי שצבע פרוותו יהלום את צבע השטיחים), פרארי קטנה, רצוי אדומה, ו"לופט" באיזור ה"נכון" של מנהאטן.

על תופעה חברתית חדשה בארץ התופעות הבלתי־מוגבלות, נכון לתחילת 88', מספרת בגיליון האחרון של "אל" במהדורתו האמריקנית העתונאית לינדה סטאסי, והיא עושה זאת בחדווה בלתי־מוסתרת. "שיק שלילי", היא קוראת לה – negative chic – ומצרפת את התופעה לנטייה אמריקנית עכשווית אחרת, "החיים כבטטה", כשהשנייה, כלומר ה"שיק השלילי", היא תוצר־לוואי של הראשונה.

"שיק שלילי"? מה פירושו של זה?

פירושו – בחזרה לבסיס. פירושו – בחזרה לבית אמא. פירושו – שיבה לסגנון החיים, הערכים, המינהגים, הבילויים וצורת הלבוש, האכילה וההתנהגות של פעם – ולשם שינוי, מבלי להתבייש או להסתיר. פירושו – "שוב מותר לחטוא", ואין הכוונה לחרות המין. הרי בעידן רייגן והאיידס אנו חיים. חטאי גוף – כן, אבל יותר בכיוון של נקניקיות, פופ־קורן, פשטידת תפוחים וגלידת שוקולד.

פירושו – קרימה, תתפרעו. טגנו את העוף בשמן עמוק, מלאו פיותיכם צ'יפס, הרשו לעצמכם לקרוא שבועוני־רכילות לא כחדרי־חדרים, כשהם מוסתרים מתחת לשער ה"ניו־יורקר" האינטלקטואלי, אלא בפרהסיה, ובגאון. פירושו המשיכו לצפות ב"שושלת" ודומותיה – אבל לשם שינוי, בלי יסורי מצפון. פירושו היתר חברתי ללבוש אימוניות ולנעול נעלי־התעמלות לא רק בדרך לריצת הבוקר או מכון הכושר – אלא לכל מקום. זה אמנם בהחלט לא שיק, אבל זה נוח. ואם נשים רוצות לחזור ל"רולים" בשיער בדרך לסופרמרקט השכונתי – גם זה שוב בסדר, לפי העלמה סטאסי.

בבית, מול הטלוויזיה

בקיצור, היא אומרת, התהפכו היוצרות. אפילו במסעדות־צמרת מרובות כוכבים בבוורלי־הילס מגישים היום כיבוד אמריקני מסורתי, עוף צלוי וצלעות חזיר, אפונה וסלט, תפוחי־אדמה בתנור (עם הרבה חמאה) ולקינוח – פאי תפוחים חם. המאכלים הבסיסיים והפשוטים, מבית אמא וסבתא, מחליפים שם עכשיו את כל הוואריאציות האמריקניות על נושא ה"נובל קוויזין" שגם הוא, בצרפת מולדתו, כבר מזמן־מזומן לא in, והוחלף באבותיו־מקורותיו – מאכלי צרפת המסורתיים, עשירים ברטבים, חמאה, שמן־זית ושמנת.

פתאום מפסיקים אמריקנים צעירים ואמידים להזמין חברים למסעדות יפניות מעודנות, יקרות להחריד, ובמקום זאת אומרים להם: "מה דעתכם לקפוץ אלינו הערב הביתה? נצפה יחד בשידור חוזר של פרק מ'דאלאס'. יש בירה ובוטנים". נשים כבר לא חשות עצמן מחוייבות להתעמל עד להתמוטטות לפני שהן מרשות לעצמן להכניס לפה עלה חסה ולגימת חלב רזה. פתאום לא מוכרחים להיראות רק ביצירות אופנה קצרות, צרות וצמודות. מותר ואף רצוי להופיע בציבור בג'ינס הישן והטוב ובחולצות בוקרים משובצות.

כל מה שנחשב בארה"ב של השנים האחרונות in, שיק, "המלה האחרונה" – הולך ונעלם ומפנה מקומו לאופנה "הפוכה", דווקאית כזו, שמזכירה את ערכי ומינהגי שנות ה־50. פתאום יש לאנשים צעירים אומץ להודות שבמקום לבלות ערב בסינמטק בצפייה בסרט אוואנגרדי או לעמוד שעות בתור בפתח מוזיאון לאמנות מודרנית, הם מעדיפים להישאר בבית, על הספה, בחלוק, מול הטלוויזיה או הוידאו, עם פחית בירה וקערית פופ־קורן.

פתאום יש לרבים אומץ להתלונן על ארוחות יקרות במסעדות צמרת, ולהתוודות על געגועים לפיצה במסעדה השכונתית. פתאום יש לאחרים היושר לומר לעצמם שאולי אינם חייבים להוציא 70 אלף דולר על ארבעה גלגלים ילידי אירופה, כשארה"ב – שלא לדבר על יפן וקוריאה – מייצרות מכוניות טובות, יעילות, נוחות והעיקר – גדולות, כאלה שאפילו אפשר להתנשק בתוכן. מי בכלל מסוגל להתחבק בפראדי או בפורשה? הן קטנות, צרות, לא נוחות. הרבה יותר נעים, פטריוטי וזול, אומרת העלמה סטאסי, "לעשות את זה" בשברולט רחבה.

יותר נוח בשברולט

"שיק שלילי" פירושו גם להפסיק להסתיר את העובדה שאתם חתומים על עתוני רכילות מסוג ה"נאשיונל אינקווייירר", ושאתם מסוגלים לענות – אפילו מתוך שינה – על שאלות־מפתח כמו מי הם מאהביה ו/או מאהבותיה האחרונים/ות של בריג'יט נילסן (כן, גרושתו של ראמבו). פירושו וויתור נטול סבל על בכורה של אופרה של וואגנר לטובת... סרט־זבל ב"דרייב־אין", עם נקניקיה בחרדל. פירושו החרמת מסעדות יקרות לטובת ארוחות ביתיות עתירות קלוריות שבשום פנים ואופן אינן כוללות מאכלים בעלי שמות צרפתיים, ספרדיים, יפנים או סקאנדינאוויים.

למי – לפי לינדה סטאסי – יש "שיק שלילי", ולמי אין?

לזמר "ריצ'ארד הקטן" יש, וללהקת "הקופים" – אין. למכוניות אמריקניות גדולות יש – ול"מוראטי" אין. למסעדות איטלקיות שכונתיות, עתירות שמנת וקלוריות – יש, למסעדות צרפתיות ויפניות מעודנות – אין. לטיול לארמונו הסופר־קיטשי של אלוויס פרסלי המנוח יש – ולביקור במוזיאון לאמנות מודרנית בניו־יורק – אין.

זהו. אישור אמריקני, טרי־טרי, למה שכמה מאיתנו חשו בעצמותיהם כבר מזמן־מזמן שמותר, סוף־סוף, אחרי הרבה שנים "דוות" תרתי משמע, לחזור ולהנות מהחיים. להפסיק לאכול את עצמנו בדאגה מה היינו צריכים לעשות כדי להיחשב in אלא לעשות מה שרוצים, ולאכול... מה שמתחשק. כל־כך פשוט. איך לא חשבנו על זה קודם? ■

ילד, ילד

אבי דר

יום הולדת לא רק עוגה

רעיונות מפורטים לאירוע עליז. התסריט: דוד ועדה קרסיק. ההפקה: חברת א'א' (אמא־אבא). 26 הצעות וגם עוגות יפהפיות.

אמרת מסיבת יומולדת (יום־הולדת בלשון הגננות) ומה שעובר לך בראש זה עוגה, קוסם, מנגנת, בלונים ושקיות של ממתקים עם הפתעות. עד כאן, מילא, אבל זה מגיע עם הרבה ילדים קולניים, כתמים על השטיח, באלאגן שנראה כי לא יגמר לעולם, כאב־ראש אטומי והרבה מתנות המתווספות לערימת הצעצועים בחדר הילדים. יום הולדת יכול להיות גם משהו אחר. מוצלח יותר, מסודר ומאורגן יותר. הפקה מאורגנת שהופכת את האירוע הטראומטי השנתי לחגיגה משפחתית מוצלחת.

בספרם החדש של עדה ודוד קרסיק "יום הולדת", (הוצאת "מעריב", 1988, 152 עמ') מוגשים מתכונים בדוקים לעריכת ימי הולדת לילדים מהגיל הרך ועד לבני 12. לדעת המחברים סוד הצלחת האירוע לא טמון במספר האורחים, אלא באיכות ובהכנה מדוקדקת מראש של היום־הולדת. לא צריך להתאמץ, להוציא כסף רב ולחולל נפלאות בכדי להצליח. יש למצוא רעיון מרכזי שילכד את המשתתפים הקטנים ויעשה את היום למאורע הנחרט בזכרון. הספר אכן גדוש ברעיונות מקוריים להפקת האירוע כמסיבה מוצלחת ובלתי נשכחת.

יומולדת זה לא רק עוגה, למרות שבספר גם מתכונים להכנת עוגות מיוחדות בצורה ועיטורים המתקשרת לנושא שנבחר: עוגת נעלים ליומולדת של השנה הראשונה, עוגת אקדח ליומולדת המערב הפרוע, עוגת חיות ליומולדת תיבת נח – ויש עוד הרבה. זהו, הבנתם את הרעיון. 26 מסיבות שונות, עם תסריטים מפורטים הכוללים: היכן לערוך את המסיבה, אמצעי זהירות, מספר מוזמנים, נוסח ההזמנות, קישוט הדירה, עריכת השולחן, אביזרים דרושים, קבלת האורחים, טכס פתיחת המתנות, חלוקת פרסים, משחקים, שעת כיבוד ובסוף גם רגע סיום החגיגה – עד לשנה הבאה. בכל פרק אתם מקבלים רשימת תיוג להפקת הארוע. א"א הפקות – אמא ואבא מכינים, מביימים מכינים, אופים, מציגים וגם מנקים אחר כך. הילדים יכולים ונהנים לעזור. התסריט הוא של הזוג קרסיק. א"א הפקות

לאווירת היומולדת מכניסים אותך בעזרת איורים משעשעים המיועדים למבוגרים.. בעיצוב צבעוני, שובב ונקי (של יורם נאמן). זהו ספר למבוגרים, להורים שאינם מסתפקים בעריכת יומולדת שבלוני בגן, בביתה, עם בדרן שכיר לשעתיים, שאיש לא יזכור אחרי האירוע.

כל תהליך עריכת ימי התולדת, מתחילתו ועד צאת אחרון האורחים, נבחן במשך שנים על ידי המחברים. הנושאים מגוונים, ואם כי הפקתם מורכבת במקצת וטעונה בטירחה מסויימת של ההורים, אך התגובה המובטחת של הילדים החוגגים עושה את המאמץ שווה. בין הנושאים: מסיבת תצוגת אופנה לבנות ארבע – "היום אנו גדולות", תיבת נח, במדינות הגמדים, נוסעים לטייל ברכבת, פסטיבל שירי ילדים, המערב הפרוע, חבא נצא למחנה צופים, ולמי שבביתו מצלמת וידאו – מוצעת חגיגת יומולדת בסימן "אולפן טלוויזיה".

דוד קרסיק, עתונאי ועורך וותיק, מי ששנים רבות ערך את "לאשה", נפטר לפני מספר שבועות. כאשר הביא לו יורם נאמן את המתכונת הסופית של הספר לפני ההורדה לדפוס, הצליח לראות בדמיונו את המוצר המוגמר, למרות מחלתו הקשה, ואמר לרעיתו עדה: "זה יהיה ספר א'א". דוד ועדה קרסיק, עיתונאי ומורה. כבר לפני 35 שנה נהגו שניהם לערוך לבנם מסיבות יום הולדת מקוריות. בעזרת דמיונה העשיר של עדה ו"ידי הזהב" של דוד הצליחו בני הזוג להפיק מסיבות שנודעו בהצלחתן. אלה המושלק, אמה של עדה קרסיק, חוקרת בתולדות הלבוש, סיפקה את הרעיונות אשר שימשו יסוד לעיצוב העוגות שבספר. עד לפני שנה ערכו סבא סבתא, דוד ז"ל ועדה קרסיק שתבדל לחיים ארוכים, מסיבות יום־ הולדת מקוריות לשלוש הנכדות. "כאשר פרש דוד לגמלאות, התפנה לערוך את מחברת ימי ההולדת שניהלנו כל השנים. חבל שדוד לא זכה לראות את הספר גמור" אומרת עדה.

בחרנו בשתי הצעות להפקת ימי הולדת. בכל אירוע מוצעים משחקים המתאימים לנושא המרכזי. בספר הוראות הכנה מפורטות ביותר לכל עוגה.

יום ההולדת לגיל 3:

בגיל שלוש הילד כבר מסוגל להתענג מחגיגת יום־הולדת פשוטה. מזמינים שניים או שלושה ילדים. לא יותר. מי שמזמין ילדים רבים מפני שהוא "חייב הזמנה" – מזמין לעצמו כאב־ראש. אפשר לשתף את בעל השמחה במשלוח ההזמנות: להכניסן למעטפות ולהדביק את הבולים. האמהות של הילדים המוזמנים חייבות להיות נוכחות, כי בגיל זה הילדים עדיין כרוכים אחר אמהותיהם. על המארחים להיות מוכנים להעסיק את האורחים הקטנים מיד עם בואם. ילד בן שלוש אוהב עדיין לשחק לבד, ולכן יש להקצות בחדר פינה ולהניח לילדים לשחק שם בצעצועים שונים במשך כשלושים דקות. לאחר מכן עוברים לעיסוקים אחרים כמו: הקראת סיפור, ריקודים לצלילי המוסיקה, תהלוכה עם תופים (סירים) ודגלים, או הפרחת בועות סבון. בגיל זה אפשר להתחיל בעיצוב רעיון מרכזי ליום־הולדת, כמו למשל "הציירים הקטנים".

* **ההזמנות** – משתפים את הילד בהכנה הממשית של ההזמנות ומאפשרים לו לעטר דפי נייר מלבניים בציורים, ולא חשוב אם הציורים מקושקשים.

* **אביזרים** – מכינים מראש גליונות נייר לבן, עפרונות צבעוניים, חרוזי עץ גדולים, שרוכי בד להשחלה, תמונות גזורות ממגזינים צבעוניים.

* **אביזרי לבוש** – כדי שלא ילכלכו את הבגדים וכדי שייראו כציירים לכל דבר, רצוי להודיע לאמהות להביא סינרים. יחד עם זאת, כדאי לחכין סינר או שניים.

* **השולחן** – נוסף לכיבוד הרגיל של ממתקים ושתיה, תפאר את מרכז השולחן עוגה בצורת קופסת צבעי מים.

ליומולדת ה"ציירים הקטנים" מציעים בספר משחקים שמתאימים לנושא: ציירים קטנים אנו, תערוכת תמונות, הרכבת תמונות והשחלת חרוזים. לדוגמה, הרכבת תמונות – גוזרים מראש תמונות של חיות בגודל גליה לרצועות ברוחב 4 ס"מ ומכניסים למעטפות, כמספר הילדים המשתתפים. מכניסים את המעטפות לקופסה. כל ילד שולף מעטפה מתוך הקופסה. בהנתן האות פותחים הילדים את המעטפות ומרכיבים מהחלקים תמונה שלמה. עם סיום ההרכבה, קורא כל ילד בשם החיה שלפניו.

יום הולדת אופנתי

ילדים בגיל ארבע מתרגשים בקלות, הם חסרי סבלנות וקשה לשלוט בהם. בכל זאת, דווקא בגיל הזה, מתאים להתחיל בחגיגות של ממש. אולם עדיין יש להזמין את האמהות. מזמינים ארבעה עד חמשה ילדים ועורכים את המסיבה בחדר אחד בלבד, ללא נוכחות המבוגרים המלווים. מעסיקים את המקדימים לבוא בצעצועים, בספרים מצויירים, או האזנה לתקליטים של שירי ילדים. המשחקים בהמשך החגיגה חייבים להיות פשוטים ורצוי להחליף לסירוגין משחקי פעולה במשחקים שקטים.

מסיבת יומולדת בשם "היום אנו גדולות", תממש את חלומן להתגנדר בסגנון מבוגר. הנושא מתאים גם לילדות גדולות יותר – עד גיל שמונה, מספר המוזמנות יגדל, כמובן, עם הגיל.

* **ההזמנות** – גוזרים תמונות או ציורי אופנה מתוך עיתונים ומדביקים בתפזורת על כרטיס מלבני מנייר בריסטול, ומשאירים מקום להזמנה, כדלקמן: דוגמנית יקרה, את מוזמנת לדגמן בתצוגת אופנה שתעריך בביתה של... ביום... בשעה... השמלות והאביזרים הדרושים יסופקו מתוך ארון הבגדים של אמא.

* **האביזרים הדרושים** – בוחרים שפע של שמלות מתוך המלתחה של האם המארחת, יחד עם אביזרים נוספים, כגון: כובעים, צעיפים, חגורות, כפפות, נעליים ותכשיטים זולים.

* **הכנת החדר המרכזי** – דוגמניות בתצוגה אופנה זקוקות לחדר הלבשה. לשם כך מכינים פינה מופרדת ומוסתרת בווילון, עשוי מסדינים או שמיכות. רצוי שתהיה גם ספה שעליה יונחו

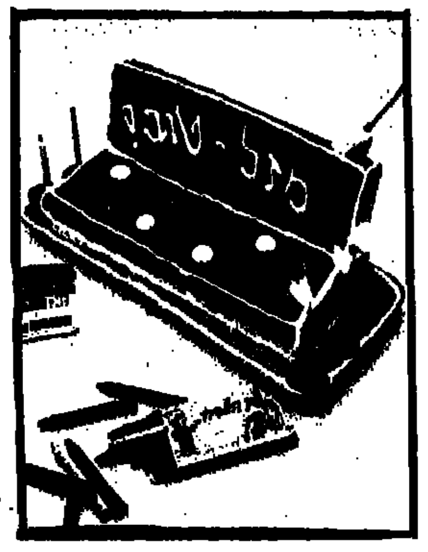

השמלות, וכסאות ליתר האביזרים. יש לתלות ראי על הקיר או להציבו על שולחן. אפשרות שניה: להשתמש בחדר השינה של ההורים כחדר הלבשה. בפינה אחרת מציבים שולחן ארוך מכוסה נייר או מפה פלסטית ועליו חמרי איפור: שפתונים, פודרה, אודם לחיים.

למסיבת "היום אנו גדולות" מוצעים משחקים משעשעים כמירוץ אופנה, שעת איפור, תצוגת אופנה וקישוט כובעים. החדר יקושט בתמונות מתוך ירחוני אופנה.

רפי יעקובי
פסיכולוג

ב״ס לזרידות

עמוד החשמל ומי שנתקל בו

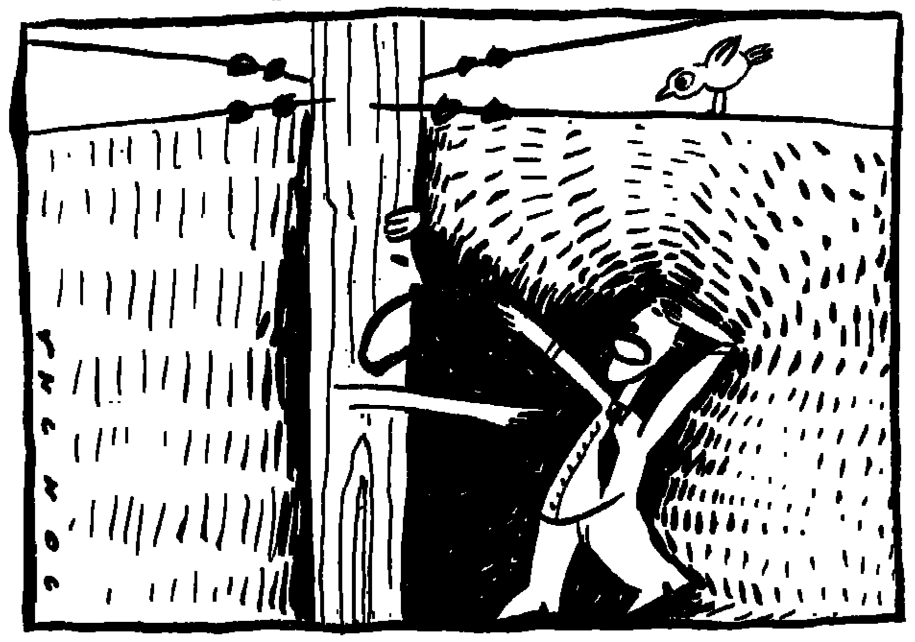

בשולי הנושא "עזה כמוות אהבה", קיבלתי תגובות נועמות על כך שתארתי את הרצח ואת ההתאבדות כתאונת קשר, שמעורבים בה יותר מאדם אחד. כלומר שלא מדובר אך ורק על מטורף וקורבנו. מישהי אף שייכה אותי לשוביניסטים, המאשימים במקרה של אונס את האשה בלבד ולא את הגבר.

כל אלו שטויות במיץ. יבושם למי שחייב להדוף את מה שמצוי מתחת לאפו ולצייר לעצמו ציור מגושם, שיש בו תמיד אשם ברור וקורבן ברור. אך המציאות מורכבת מכדי להידחק ולהידחס לפיסת נוף צרה כל כך. וודאי שיש בה, בין השאר, בשוליים, גם תאונות חד־סיטריות.

חלקו של התינוק שניספה בהפצצת גז קטלני, הינו קורבן בלבד. רגע אחד הוא חי ומשחק בחצר ולפתע נוחתת משמיים פצצה ומוחקת אותו מספר החיים. כך גם קורה שאשה נופלת קורבן להתנפלות של כנופית גברים הפורצים אל ביתה, מנתצים, בוזזים, אונסים ואולי אף רוצחים אותה. זוהי פעולה אלימה, ברוטאלית, מן הסוג השייך לקטגוריה של שוד קשישים ואין לה שום שייכות ליחסים בין המינים, וכמובן שכל חברה מתוקנת אמורה להשתדל ולמנוע ואת בכל האמצעים שברשותה.

בקצה השני, גם כן בשוליים, נמצא את זו שמגרה ומתגרה ולא כל כך חשוב אם היא עושה זאת בכוונה ברורה, או מתוך ניתוק והרחקה, עד שהיא נתקלת בזה שאינו יכול לשלוט בעצמו. תחליט, למשל, שזכותה להסתובב עירומה בכל אתר ואתר. רעיון כל יגונה שיתקבל בברכה על ידי אחרים, כאדישות־מה על ידי אחרים. אך עלולה להתקיל אותה בסכנה כגבול החיכוך עם החלשים, אלה הדלים בכלים לגירויים אלו.

אם תשוטט לבדה ביער ותיטרף על ידי דוב – מי אשם במותה? הן לא כל הדובים כלואים בגני החיות. אולי חבל, אך זה מה שמצוי. והאם אין הבדל בין מי שממש את זכותו להתפלל בבית הכנסת הגדול ברחוב אלנבי בתל־אביב, לבין מי שיחליט לקום וללכת להתפלל בבגדד. בדרך תקרינה לו תאונות אחרות.

האם הצדיק תמיד יזעק חמס ויתלונן על התוקפן הרע ויבקש שנגן עליו מפניו? אם כן, משמע שמוחו אינו מסוגל להתייחס למספר מהלכים המחוברים ומי־קושרים ביניהם והוא רואה אך ורק פלח מצומק בלבד, וכו כאילו משהו נפל עליו מן הרקיע ופגע בו. הוא לא רואה את חלקו ביצירת התקלה.

כשמישהו חולם בדרך ונתקל לפתע בעמוד חשמל, שוב חוברים לפחות שני גורמים לתאונה – העמוד שמצוי במקומו ומי שמתעלם ממנו.

ודאי, שבמערכת יחסים מורכבת ומתמשכת, אין מקום לדבר על אשמת האחד באופן תלוש מהקשריו לזולתו. וכך, במרבית התאונות הללו מעורבים שני הגורמים לבלי הפרד. הבעל האונס והאשה הנאנסת, הבעל המכה והאשה המוכה. עד כי לא פעם קשה לאתר במדוייק מי קורבנו של מי ומה חלקו של כל אחד בעסקה הטראגית.

בסיכום נמצא בשוליים גורם חד־משמעי וברור, יהא זה גבר או אשה, וקורבנו המובהק; אך במרבית המקרים, כל נסיון לראות צד אחד בלבד כגורם, הינו מגושם בעיני, והוא תולדה של יכולת דלה בלבד בהתייחסות למציאות החברתית. ■

תחליף לנפטלין הרעיל!
עכשיו 20% הנחה
משמיד עש ריחני
דרמר
בריח לוונדר או אורנים
עכשיו, כשאתם מאחסנים
את בגדי החורף,
חובה להגן עליהם
מפני עש בעזרת דרמר
משמיד עש ריחני,
מוצר איכות מאנגליה.
להשיג בחנויות חומרי הניקוי,
בחנויות חצבעים וחומרי הבניין.
כל מוצר של יעקבי בול!
יבואנים: יעקב יעקבי ובניו בע"מ רח' החשמל 1 ת"א טל. 621565
או.קי. פרסום ושיווק

מרכז ספורט ונופש
ג׳יג
פתיחה חגיגית
ביום העצמאות למדינה
21.4.88
מבצע אפריל
כולל:
מנויים
400 ליחיד
700 לזוג
875 לזוג + ילד
*חצות ליליות.
*סרטים ליליים.
*הנחות באירועים והופעות.
*הנחות בהרשמה לקייטנות ושיעורי שחיה.
שימוש במגלשות – חינם!
*10% הנחה למביא מודעה זו
לפרטים טל': 03־338031
אורקולטון

ומדלן
גם בסגנון מזרחי
מתקבלות הזמנות לאירועים עד 70 איש
אפשר להזמין Take-Away
פתוח בשבת
בן אבינדור 10, ת"א (קומה א') ☎ 330310

להקת פורטונה היוונה
בשירי עמים
כל יום שישי ושבת
בתוכנית אומנותית.
מסעדה רוסית
מטבח ארופאי רוסי
מטבח כל השבוע (פרט ליום א')
פתוח כל השבוע
מתקבלות הזמנות לארועים
ולוועדי עובדים עד 160 איש
במחירים מיוחדים
באר שבע 2 יפו ☎ 9614802־832279

ארוחות צהריים עיסקיות,
10 ש"ח
זווין בצהריי שבת
מופע אומנויות במוצ"ש
פתוח משעה 12.00,
אל תוך הלילה.
נמל יפו, ת"א־יפו ☎ 03־813563
מבנה
מסעדה

ארוחות צהריים וערב — בילוי והנאה
פאר נוחות ופרפסת בשפע
הפריט סיב האלגנטי עשיר
השרות האדיב — אין מה לדבר
לחגיגה או ארוע 140 מקומות ישיבה
להזמנת מקומות:
סוקי יאקי, דיזנגוף 302, פינת ירמיהו ת"א ☎ 448273
סוקי־מו, דיזנגוף 306, פינת ירמיהו ת"א ☎ 459286

BERIOZKA
בריוזקה
כוכבי בריוזקה בשירי עם ועמים
פתוח ערב ערב (פרט ליום א')
יום ה' — נשף יום ההצגות
בשבתות — ארוחות צהרים עם חמין
אידיאלי לאירועים עד 170 איש
הזמנת מקומות מראש
בן יהודה 77 ☎ 03־223355

Jasmine Garden
גן היסמין
Chinese Gourmet
מסעדה סינית
מקבלים הזמנות ל־ Take Away, קייטרינג ואירועים
תל־אביב, ירמיהו 54 ☎ 443216, 447984

ג'ני סיי'זואן
הבנים 50
רמת השרון
מסעדה סינית ☎ 03־482491
ניתן להזמין קייטרינג לאירועים

מועדון ...
הזמר אירדור ...
תכנית אומנותית מאיסטנבול
ביווי זמרים, תזמורת ורקדנית בטן
פתוח יום ו' בלבד
אירועים עד 350 איש
מרזוק 5 (ליד השעון) יפו
☎ 815610
837200

בחסות חברת גרין קארד
מועדון צרכנים לקוראי
מעריב

ג'יד גרדן
השפריצה המבצה
מסעדה סינית
תחנת דלק "פז"
כביש עוקף רמלה
08־233149
תחנת דלק "פז"
רח' הערבה, אילת
059־73740

La Coupole
מטבח צרפתי באיכות יוקרתית במחיר השווה לכל נפש
שירות קייטרינג מקצועי לכל אירוע
ובכל מקום בארץ עד 300 איש
ארוחות עסקיות רק 24 ש"ח צהרים וערב
יום ב' דינר־דנס ■ פתוח א"ה' ומוצ"ש
פינסקר 22 ת"א, להזמנת מקומות ☎ 297036, 03־299966
מוגש ע"י גרין־קארד, יצחק שדה 34 / 5 337129, סגנון 20.4.88

רות קרייצר רביב,
דיאטנית קלינית

דיאטה

השומן הטוב והטוב פחות (ב)

היום מדברים על הקטנת סך כל השומנים שאנו אוכלים ל־20–25 אחוזים מאספקת הקלוריות היומית. עד לפני שנים מספר הומלץ על 30%, אבל הצטברות הממצאים המדעיים הנמיכו את הכמות המומלצת. מתוך השומנים הנאכלים, יש להרבות בשמנים לא־רוויים טבעיים, המצויים בחיטה מלאה, בחמניות, בזיתים, באבוקדו ובקיטניות. יש להקטין צריכה של שומנים מהחי ושל שמנים צמחיים שעברו תהליך הקשיה. למרבה הפליאה של קוראים רבים, אומר, כי עדיף למרוח את הלחם בשכבה דקה של חמאה מאשר בשכבה עבה של מרגרינה.

להלן דוגמאות של כמויות השומנים – באחוזים – המצויים במזונות שונים:

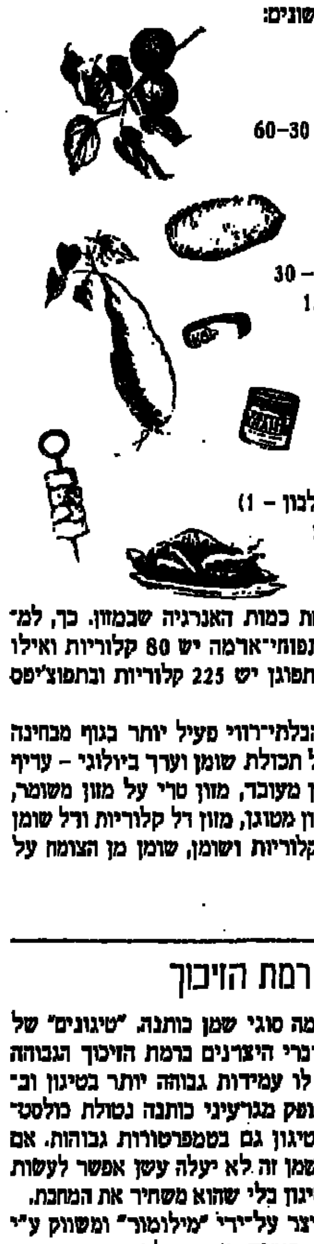

שמן – 100
חמאה – 80
מרגרינה – 80
גבינה צהובה – 30–60
אגוזים – 50
אבוקדו – 25
בוטנים – 50
גרעינים – 50
בשר שמן טחון – 30
בשר סטייק – 15
דג בקלה – 10
כבד – 25
בשר עוף – 15
בננה – 3
אבטיח – 0.5
ביצה – 20
(חלמון – 50, חלבון – 1)
תפוח אדמה – 1
תפוגן – 35
תפוצ'יפס – 70

הטיגון מעלה את כמות האנרגיה שבמזון. כך, למשל, ב־100 גרם תפוחי־אדמה יש 80 קלוריות ואילו באותה כמות של תפוגן יש 225 קלוריות ובתפוצ'יפס – 500 קלוריות.

השומן הצמחי הבלתי־רווי פעיל יותר בגוף מבחינה כימית. מבחינה של תכולת שומן וערך ביולוגי – עדיף מזון טבעי על מזון מעובד, מזון טרי על מזון משומר, מזון מבושל על מזון מטוגן, מזון דל קלוריות ודל שומן – על מזון עתיר קלוריות ושומן, שומן מן הצומח על שומן מן החי.

רמת הזיכוך

קיימים בשוק כמה סוגי שמן כותנה. "טיגונים" של "יצהר" מצטיין לדברי היצרנים ברמת הזיכוך הגבוהה שלו, דבר המקנה לו עמידות גבוהה יותר בטיגון ובאיחסון. שמן זה מופק מגרעיני כותנה נטולת כולסטרול והוא עמיד בטיגון גם בטמפרטורות גבוהות. אם שומרים על כך ששמן זה לא יעלה עשן אפשר לעשות בו שימוש חוזר בטיגון בלי שהוא משחיר את המחבת.

"טיגונית" המיוצר על־ידי "מילומור" ומשווק ע"י "ויטה" גם הוא שמן כותנה מזוכך, שלדברי היצרן נספג מעט בזמן הטיגון, מצטיין בעמידות גבוהה, טוב לטיגון רב־פעמי וללא טעמים וריחות לוואי; גם לו יתרונות כמו לקודם.

השמנים האחרים המקובלים בשוק והמתאימים יותר לטיגון, בישול ואפיה הם:

★ שמן חריע – מופק מצמח בשם זה, מכיל חומצות לא רוויות, הוא נטול כולסטרול, מתאים לטיגון, לאפיה וכתוספת לסלט. מחירו גבוה יותר מן האחרים – תירס וחמניות – אולם הוא המתאים ביותר לטיגון.

★ שמן תירס – מתאים בעיקר לטיגון ואפיה ופחות לסלט. הוא ללא כולסטרול ומכיל גם ויטאמין E. זול יותר משמן החריע.

★ שמן החמניות – מתאים לטיגון ואפיה, ולמי שאוהב לתבל את הסלט בשמן דליל. הוא נטול טעם, וזול יותר משמן תירס.

★ שמן הסויה – שהוא הפשוט והזול ביותר. טוב נעשה אם נשתמש בו לתיבול סלטים ולא נשתמש בו לטיגון.

שמן זית

שמן הזית הוא השמן הבריא ביותר. מחירו יקר בהרבה מהשמנים האחרים. ישנו שמן זית שצבעו ירוק כהה, שלא עבר תהליך סינון וזיכוך והנחשב לעילית שבשמני הסלט, כיוון שהוא מופיע בצורתו הטבעית. סוג שני של שמן זית הוא בהיר ושקוף, כיוון שעבר תהליך זיכוך לסינון החומצות. גם שמן זה יקר בהרבה מאחרים. המסקנה היא, שאין שמן סטנדרטי טוב לכל המטרות. לכל שמן השימוש שלו.

ד"ר מ. פלד, טכנולוג המזון הראשי של חברת "יצהר", אומר כי המרגרינה המיוצרת בישראל היא תערובת של שמן שעבר הקשייה, שמן טבעי, מים ואמולסיפייר (מתחלב שמחבר את המים לשמן). כמות השמן הטבעי במרגרינה היא 10–20 אחוזים. תכולת הקלוריות בה משתנה בהתאם לכמות המים ולמידת הרכות של המרגרינה. ככל שהמרגרינה רכה יותר וצפופה פחות, כן יש בה יותר מים ופחות קלוריות: 360–750 ל־100 גרם מרגרינה, לעומת 900 קלוריות שיש ב־100 גרם שמן.

כל המרגרינות, מכל מקורות השמן, אינן מכילות כולסטרול, אין הבדל בריאותי מובהק בין מרגרינה זולה לבין מרגרינה יקרה שמקורה בשמן החמניות. כמות הקלוריותדומה – בערך 750 ל־100 גרם. היוצאת דופן היא קלורינה של "תלמה" שבשל אחוז גבוה של מים יש בה רק 360 קלוריות ל־100 גרם, היא רכה ומתאימה למריחה.

השמנים המומלצים ביותר לסלט הם: שמן החריע, שטעמו עדין והוא בלתי רווי ביותר, וכן שמן זית שבו כמות גדולה של חומצה אליאית בריאה. השמן המומלץ ביותר לטיגון הוא – לדברי ד"ר פלד – שמן הכותנה, שנשרף פחות משמנים אחרים, מדיף פחות ריח ומאפשר טיגון חוזר.

המרגרינה מתאימה לטיגונים קלים במחבת – ביצים, לביבות ועוד, כאשר מעוניינים בטעם ובמירקם של המרגרינה. אולם, לאור כל האמור לעיל, מוטב לטגן בשמן.

השילוב הנכון

לפחות במה שנוגע לשומן ולשמנים נהגו אבותינו בדרך נכונה יותר מאשר אנו, אף בלי שידעו זאת. צריך לזכור, כי השינויים המומלצים בכתבות אלה כדבר צריכת השומנים עשויים, במקרים מסוימים, להקטין שכיחות של מחלות לב, טרשת עורקים וסוגי סרטן (מעי גס, שד וערמונית).

התזונה הנכונה והבריאה מבוססת איפוא על הקטנה של סך כל השומנים שאנו אוכלים ועל העדפת שומנים לא רוויים מן הצומח, בשילוב עם שומנים שמקורם בדגים. ■

ד"ר פנחס ירדן

רפואה

אוזניים מצלצלות

רובנו התנסנו, פעם או יותר, בתחושה של רחש, זמזום, רעש, או צלצול באוזנים לזמן קצר. אפילו אסטרונאוטים, כתירגולם ובחינת תגובותם לשהייה בבידוד בתאים אטומים לרעש ותהודת־קול, דווחו על תחושת רעשים באוזנים בתנאים אלה. מובן שהרגשות כאלה הן ללא משמעות מחלתית. אבל, קורה שאנשים סובלים משמיעת רעשים לתקופות ארוכות ואפילו בקביעות. אלה מהווים מטרד, היכול להיות קשה, לפגוע באיכות החיים ובמקרים קיצוניים, גם לשבש את כושר העבודה של הסובל מהם.

תחושת רעש באוזנים, צלצולים או צפצופים באוזנים, או בראש, היא תסמין (סימפטום בלעז) ולא מחלה. תחושה כזו מכונה בשפה הרפואית בשם טינטון. מונח זה מציין מצב בו נבדק שומע צלילים או רעשים באוזן או בראש. תחושות אלה יכולות לקרות כאשר קיים מקור יוצר־קול בגוף הנבדק, או מבלי שיהיה מקור־קול כזה. במקרה הראשון מדובר בטינטון אובייקטיבי. טינטון כזה יכול להשמע גם ע"י הרופא הבודק. במקרה השני מדובר בטינטון סובייקטיבי. טינטון כזה נשמע רק ע"י הסובל ממנו ואיננו יכול להשמע ע"י אדם אחר.

מקרי הטינטון האובייקטיבי הם מיעוט בין כלל מקרי הטינטון. הם נגרמים, לרוב, ע"י שיבוש זרימת דם באחד מכלי־הדם בגולגולת. אלה יכולים לקרות בגלל מחלה בכלי הדם עצמו, בגלל מחלה בסביבתו המשפיעה עליו או בגלל סטייה בהתפתחותו.

טינטון סובייקטיבי הוא פרשה הרבה יותר מורכבת. ראשית, למרות היות התופעה שכיחה ומוכרת שנים רבות, אנחנו יודעים עליה מעט מאד. אנחנו יודעים שטינטון כזה יכול להגרם ע"י מגוון גורמים. אלה יכולים להיות מחלות אוזנים, תרופות שונות, מחלות חלוף חומרים, מחלות דם, חשיפה לרעש, חבלות ראש וצוואר ועוד. אבל, איננו יודעים כיצד הטינטון נוצר ואפילו לא היכן הוא נוצר או יכול להווצר. האם באוזן, באיזורי מוח מסויימים, בכל אחד ממקומות אלה, מתי באלה ומתי באחרים ועוד עשרות שאלות ללא מענה.

מרפאות, המוקדשות לטיפול ובירור בעיית הטינטון בלבד, פרסמו סקרים שהראו שבכמחצית המקרים לא זוהה הגורם לטינטון, למרות כל הבדיקות הרפואיות המעמיקות שנעשו. במילים אחרות, ביותר ממחצית המקרים, נוסף על זה שאיננו יודעים היכן הטינטון נוצר, איננו מסוגלים אפילו לזהות מה הביא להתהוותו.

נשמע לא רק גרוע, גם מתסכל. אין פלא שנעשים מאמצים בלתי פוסקים לקדם את ידיעתנו בנדון. אמצעים מושקעים במחקר, ידע המצטבר ממחקרים אלה מתווסף למאגרי־מידע ופגישות תקופתיות נערכות בין החוקרים והמטפלים בבעיות אלה. מפגש בינלאומי קרוב כזה יתקיים ב־18 לאפריל באנגליה.

אבל, למרות החלל הגדול בידיעותינו בענין הטינטון, יש כמה דברים מעשיים שאנחנו יודעים בכל זאת. למשל, טינטון, כאשר הוא קיים, יכול להיות מושפע או לא מושפע מרעש רקע. כאשר רעש־רקע משפיע על טינטון, ההשפעה נעשית, כנראה, באמצעות פעולת־מיסוך. במקרים אלה, שמיעת רעש רקע מפריעה/משבשת את שמיעת הטינטון. זו הסיבה שרבים מהסובלים מטינטון מוטרדים ממנו יותר בסביבה שקטה ופחות, או בכלל לא, כשקיים רעש־רקע.

עובדה זו החלה להיות מנוצלת בשנים האחרונות לטיפול במקרי טינטון מסויימים. פותחו יוצרי־קול מזעריים המוכנסים לאוזן הסובל מטינטון, המשמיעים קול הממסך את רעש הטינטון ובכך מקטינים את סבל הלוקים בו. קיימות גם כמה תרופות שבעזרתן ניתן להשיג הקלה או הטבה במצב הטינטון. כמובן, כשהטינטון הסובייקטיבי נגרם ע"י מחלה שזוהתה, הצלחת הטיפול בה מלווה, לעתים קרובות, בסילוק או בהקלת הטינטון. ■

עדנה כצנלסון,
פסיכולוגית חינוכית

צער גידול

למידה בדרך אגב

עיקר הלמידה האנושית אינו מתרחש בין כותלי בית־הספר, בו מבלה הילד כחמשה עשר אלף שעות (על פי ספרו של רוטר "חמשה עשר אלף שעות", 1979), אלא מתוך החיים, בדרך של ניסוי וטעיה; מתוך חיקוי אחרים ומגע עם העולם האנושי והפיזי. ילדים לומדים תוך כדי משחק, שיחה; האזנה; התבוננות והפעלת החושים בכל רגע, בכל מצב ובכל הנסיבות. הפסיכולוג השוויצרי פיאז'ה השווה את הילד המתפתח למדען, החוקר ללא הרף את סביבתו, מתוך כוונה להבין אותה.

אילו ידענו לנצל את "הזמן המת", שבו אנו עומדים עם ילדינו בתור; נוסעים במכונית או באוטובוס; תרים אחרי מזון/ בגדים / ומוצרים אחרים; יושבים ליד מסך הטלוויזיה – היינו מקבלים תוספת "שעות לימוד" אין־סופיות, שיעילותן עולה במקרים רבים על אלו של בית־הספר.

כאשר נוסעים עם ילד בכביש – ניתן להסביר לו היכן הוא נמצא. לספק לו מידע על ההיסטוריה והגאוגרפיה של המקום (עד כמה שידיעותינו מגיעות); להסב את תשומת לבו לבעלי חיים, לצמחיה, לתופעות טבע (שקיעה, זריחה, כיווני רוח, וכו') ולהמחיש לו מושגי מפתח כגון – גדול / קטן / רחב / לצר / לפני / אחרי / מעל / מתחת. מושגי יחס, צבעים מהירויות ועוד אין סוף מושגים המומחשים על ידי המכוניות: הכתים, העצים, ומה לא. (הנה מכונית קטנה מ... איטית מחברתה... צרה יותר...) אין צורה הנדסית שאי־אפשר להמחישה תוך כדי נסיעה וכמובן אפשר למנות, לחבר, להשוות ולגוון את הדרך בהתייחסות להיבטים השונים של המסלול, הנוף וכל מה שנקרה בדרכנו.

מחקרים העלו, שאמהות ברמה סוציואקונומית גבוהה מנצלות את זמן ההמתנה בתור ב"טיפת חלב" כדי לדבר עם תינוקותיהם ולהיות אתם במגע; בעוד אמהות ברמות סוציואקונומיות נמוכות, "העבירו" את הזמן בשיחה ביניהן, סריגה ומלאכות דומות, שאינן ממוקדות בילד. ומכאן מתחיל להתפתח ההבדל בין שתי קבוצות הילדים.

מחקר שנערך על־ידי המכון לקומוניקציה באוניברסיטה העברית העלה, שהורים היושבים ומסבירים לילדיהם את אשר רואים במהדורות החדשות כאשר מוקרנות תמונות מפחידות, כגון יומני מלחמה, תמונות משדה קרב – תורמים להורדת רמת החרדה של הילדים בהשוואה לילדים הצופים בעצמם, ללא תיווך המבוגר – במראות אלו.

הלמידה המזדמנת מעניינת את הילד, כיוון שהיא אינה מנותקת מן המציאות, היא רלוונטית ועוררת לו להבין את הסובב אותו, היא מוחשית כיוון שהוא חש, שומע, רואה, מריח את אשר מסביבים לו, ואינה מזוהה עם למידה פורמלית המעוררת התנגדות ותחושת כשלון אצל חלק מן הילדים. סיכוייו של הילד לזכור את הנלמד המתקשר אצלו עם חוויות חיות – גדול מסיכוייו לזכור למידה המתקשרת תמיד לחדר הכתה.

ההורה מתאים את הלמידה להתעניינותו של הילד, לרמת הבנתו ואינו נאלץ כמו המורה לפנות אל הממוצע, שאינו תמיד מזוהה. ההורה אינו כבול לתוכנית לימודים נוקשה, והוא רשאי להקיף נושא בו הוא נוגע מהיבטים שונים גם אם אינם נוגעים לתחום אחד.

אין תחום אנושי – החל מתצפיות פסיכולוגיות וכלה בנסיון להתבונן ולהבין עובדות פיסקליות ומתמטיות, שאי־אפשר ללמד בדרך זו, ולנצל את המלאי האדיר של שעות "שבין לבין" שאינן מנוצלות ללמידה פורמלית. שום תרוץ של "חוסר זמן" אינו יכול להתקבל כאן. המחשה טובה לעקרון זה ניתן למצוא בעבודתו של הפסיכולוג הבריטי גוסטב ג'הודה (1983), שבדק עקרונות בסיסיים של רווח והפסד אצל ילדים בריטים בני תשע ואצל עמיתיהם בעיר הררה שבזימבבוואי. הפסיכולוג שיחק עם ילד בנפרד בדגם של חנות שהכין לשם כך, ותוך כדי משחק הציג לילד שאלות שונות. ממחקרו של ג'הודה עולה, כי למרות השכלתם הטובה יותר, הבינו הילדים הבריטים הרבה פחות מן הילדים האפריקנים את טיבן של עסקות כספיות הכרוכות בחיי המסחר.

החבדל נובע בברור מהכרות אישית וממעורבות ישירה של הילדים האפריקנים בעסקות שמבצעים הוריהם, ולא באמצעות לימוד פורמלי.

עלינו לנצל יותר את יכולתם של ילדים לקלוט את המתרחש סביבם. עלינו לאפשר להם להשתתף במישרין בחיי המבוגרים, להסב את תשומת ליבם לתופעות ולהסביר להם אותן, תוך כדי התחושות ועל־ידי המחשה. אם נעשה כך ננצל פוטנציאל חינוכי/לימודי אדיר ללא השקעת משאבים יוצאי־דופן ותוך כדי הנאה משותפת של ההורה וילדו. ■

שחמט

שאול הון

תחרות פוריה

פסטיוואל רב אירועים נערך בהצלחה רבה במועדון ביכורי העתים בת"א לזכר מ. צ'רניאק. מנצח התחרות הבכ"ל, הגרמני י. היקל, זכה לדרגת רב אמן, ישראל שרנצל – אמן בי"ל, אהוד להב – ציון ראשון לאמן בי"ל, י. קלביצקי – שופט בי"ל. שבחים מגיעים לועדה המארגנת – ע. ארורם, י. שיפמן, ש. הר-צבי וי. אפק. בניהול האירועים הרבים סייעו לאפק ה. אלמון, י. קלביצקי, א. פשר (ביולטין), מ. רוסטי, ש. מנקס, ע. בסיוק וי. יונתן. ביצוע האירועים היה כהלכה.

התחרות הבכ"ל הניבה הפעם יבול טוב של דירוגים, כמפורט לעיל. היקל היה היחיד שצלח את התחרות בלא הפסד וצבר 9.5 מ-13. אחריו אלון גרינפלד והאנגלי ג'. הודג'סון 8.5 כ"א, יהודה גרינפלד וא. צ'ום 8 כ"א, ליברזון וי. שרנצל 7.5 כ"א, להב 7, האנגלי ג'. גאלאגר 6, ההולנדי א. בלס (המנצח אשתקד) וא. שוידלר 5.5 כ"א, בירנבוים 5, סטפק 3 וא. אנושי 1.5.

באליפות הפתוחה של המועדון ניצח דונן לב, שצבר 7.5 מ-9. בתחרות המשנה – גדי כרמלי 7.5. באליפות הקרטים (גילאי 16) רון ליפשיץ 7.5 מ-9. בתחרות לפתרון בעיות ניצחו י. סטפק, א. אכבי וא. בורוכוב – כ"א 22.5 מ-23. בתחרות המשחק המהיר (חצי שעה לאיש) ניצחו י. קוסאשווילי, י. ויסטנצקי, א. סלוצקין, מ. קננובסקי, י. סטיסים, א. שוורץ וערן סטפק – כ"א 4 מ-5.

הנה אחד המשחקים מהתחרות. משחק פסיבי של אלוף הארץ מאפשר לרב-האמן ההונגרי לתפוס יוזמה ולסיים בנצחון מהיר.

בירנבוים — צ'ום

1. ד4 פ-ו6, 2. ג4 ה6, 3. ז3 ד5, 4. ר-ז2 ה:ג, 5. פ-ו3 ר-ד7, 6. פ-ה5 ר-ג6, 7. פ:ר פ:פ, 8. ה:ג? (צריך מה-א4) ה5, 9. 0-0 ה:ד, 10. ה:ד (בשל טקטיקה לא נכונה בפתיחה יש דוקא ללבן רגלי חלש) ר-ה7, 11. פ-א3 (עדיין מוטב מה-א4) ר:פ, 12. ב:ר 0-0, 13. צ-ב1 פ:ר4 (לפתע נהפך ג4 לאיום), 14. צ:ב7 ג5, 15. מה-א4 (מאוחר) ג3, 16. מה-ג4 א5, 17. צ-ה1 (לאפשר מה:ג3, אך לבן איחר את הרכבת) ג2, 18. צה-ה7 מ-ח8, 19. ח3 פ-ו5, 20. צ-ה5 (גם על צ-ה1 יבוא מה-ד1) מה-ד1+, 21. מה-ו1 צא-ה8, 22. צ:ג5 צ-ה1, 23. ר-ב2 פ-ד4 (מאיים פ-ה2+), 24. ר:פ ג1-מה, 25. צ:ג1 מה:ג1 לבן נכנע.

★ תל אביב: ביום ג' הבא, משעה 15.00 – אליפות האוניברסיטה בקצב מהיר (חצי שעה לאיש). ביום ד' בשעה 18.00 בבנין הפקולטה למשפטים – תחרות האביב, 7 סיבובים.

★ הודו: בתחרות פתוחה ניצח א. צ'ום, 8.5 מ-11. אחריו א. וייסר (ברה"מ) ואלוף העולם לנוער, ההודי ו. אנאנד – כ"א 8, וסיזקוב וגלר 6.5.

דיאגרמה מס' 129

הקרב קיפר-קינדרמן באליפות הליגה הגרמנית הגיע לעמדה הבאה.

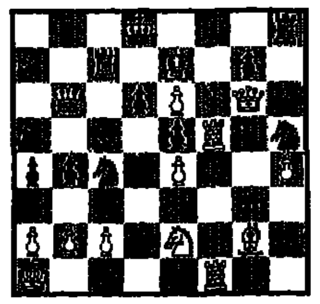

שחור נסע וזכה. איך?

■ [illegible]

בולים

אליעזר בן

אישיים ידועי שם במונאקו

שלושה אישים ידועי שם בתחומים שונים יופיעו על שלושה בולים, שיונפקו במונאקו ב-26 במאי:

★ מוריס שווליה (1888-1972) שחקן, בדרן, זמר צרפתי ואמן הרוויו המוסיקלי, שהופיע בכ-40 סרטים צרפתיים אמריקאיים בין היתר "ז'יז'י", "קאן קאן", "פאני".

★ ז'ן מונה (1888-1979) כלכלן צרפתי, שעזר לצ'רצ'יל בעת מלחמת עולם השניה להשיג עזרה כלכלית וצבאית מאמריקה.

★ החוקר הנורווגי פרידיוף נאנסן (1861-1930), שלפני 100 שנה הגיע באניה לגרנלנד, וקבל פרס נובל לשלום ב-1922 בעד עזרתו לפליטים, ועל שמו נקרא "דרכון נאנסן" שקיבלו הפליטים אחרי מלחמת העולם הראשונה.

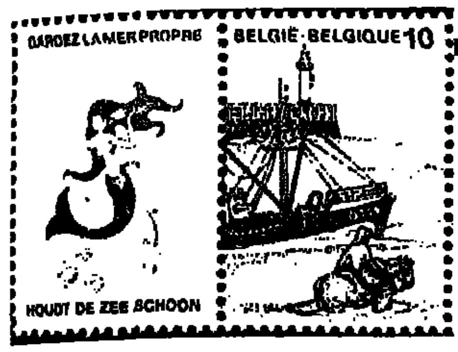

בתולת הים ונפטון בבלגיה

סדרה של 8 בולים מחוברים, בערך של 10 פרנק בלגי כ"א, מוקדשת לשמירת הנקיון בחופי הים. הבולים מציגים את האדם, החי והצומח באויר נקי, וכן את בתולת-הים ואת אל הים נפטון. בול אחר, שיונפק החודש בערך של 13 פרנק, מוקדש ל"יום הבול" והוא מציג דוור מהמאה ה-19, לפי ציורו של ג'יימס טיריה.

תערוכת בולים "עצמאות 40"

אמש נפתחה בירושלים תערוכת הבולים הלאומית, בחסות שר התקשורת גד יעקובי וראש עיריית ירושלים טדי קולק. התערוכה תשאר פתוחה עד ה-26 בחודש. מלבד הבולים שהופיעו ביום הפתיחה וחותמת דואר מיוחדת לציון פתיחת התערוכה, תופיע בכל אחד מימי התערוכה חותמת מיוחדת לציון האירוע הבולאי באותו יום. היום (20.4) תופיע חותמת "יום רשות הדואר", מחר – "יום הנוער", מחרתיים – "יום דואר אוויר", במוצ"ש – "יום התימטיקה", ביום ראשון – "תולדות הדואר והיודאיקה", יום שני – "יום ירושלים" ולמחרת – "יום הנעילה".

ברידג'

אדריאן שוורץ

הכרזה מיותרת

במשחק שלהלן, הלקוח מתחרות מסחרית שנערכה בריווייירה הצרפתית, ניצל הכרוז הכרזה מיותרת של יריביו וביצע את החוזה בכשרון רב.

צפון
♠K 9 2
♥8 5 2
♦6
♣A K 8 7 5 3

מערב
♠— —
♥J 10 7 6 4 3
♦K J 10 7 4 2
♣4

מזרח
♠A J 8 6 5
♥Q 9
♦Q 8
♣10 9 6 2

דרום
♠Q 10 7 4 3
♥A K
♦A 9 5 3
♣Q J

כולם פגיעים, מחלק צפון

דרום	מערב	צפון	מזרח
— —	— —	1 קלאב	1 ספייד
דאבל	פאס	2 קלאב	פאס
2 ספייד	פאס	3 קלאב	פאס
3 ללא שליט	פאס	פאס	פאס

צפון – דרום הגיעו לחוזה טוב מאד. על-ידי הכרזתו המיותרת מנע מזרח ממתנגדיו להגיע לחוזה של 4 ספייד, שעלול היה להיות בעייתי. נוסף על כך, הדריכה הכרזתו של מזרח את דרום כיצד לבצע את החוזה.

מערב יצא ב-6 הארט והכרוז לקח את המלכה של מזרח במלך. לכרוז ברור שאין לו כניסה לצפון בספיידים ואם יתברר לו שהקלאבים אינם מחולקים כפי שצריך, אין לו אלא לקוות שהרביעיה נמצאת במזרח, שכן אחרת אין לו סיכוי לבצע את החוזה. אם הקלאבים מתחלקים בערך שווה בשווה, אין לו כל בעיה. הכרוז, על כל פנים, יצא מהנחה שיש לו בעיה ושיחק בהתאם:

הוא שיחק בסיבוב השני דיאמונד נמוך מידו ואיפשר למזרח לקחת ב-8. מזרח חזר בהארט, שאותו לקח הכרוז באלוף בידו. עכשיו המשיך הכרוז ולקח שתי לקיחות באלוף דיאמונד ובמלכה קלאב. הוא המשיך בנסיך ונוכח כי למערב אין עוד קלאבים בידו (ולו היו לו, היה הכרוז לוקח את הנסיך במלך בדומם מתוך חשבון שהחלוקה בין מזרח ומערב היא 3-2). עכשיו המצב הוא זה:

צפון
♠K 9 2
♥— —
♦— —
♣A K 8 7

מערב
♠— —
♥J 10 7 4
♦K J 10
♣— —

מזרח
♠A J 8 6 5
♥— —
♦— —
♣10 9

דרום
♠Q 10 7 4 3
♥— —
♦9 5
♣— —

בשלב זה שיחק הכרוז ספייד אל המלך בדומם, אך מזרח לקח באלוף. אולם למזרח אין עוד מוצא: חזרה בקלאב תכניס את הכרוז לדומם וכל הלקיחות שלו. בשלב זה מזרח נכנע.

אוי!

זוגות חמים ביותר

לפני 11 שנה, צץ רעיון במוחו של הבימאי בריאן דה פלמה. הוא חשב שאם יעלה בידיו להפגיש בין חברו סטיבן ספילברג ושחקנית צעירה, אותה ליהק זמן קצר לפני כן בסירטה הראשון (קארי), יווצר קליק בין השניים.

דה פאלמה צדק. לאחר יחסים ממושכים, עמוסים בהתקרבויות ובפרידות, היו איש הסרטים ספילברג והשחקנית איימי ארווינג לזוג נשוי בשנת 1985. כיום, הם התשובה של שנות ה-80 לאצולת הוליווד, איזכור לימי הזוהר של קלארק גייבל וקארול לומבארד. וכך לא היה זה אלא טבעי כי הזוג ימנה את דה-פאלמה לסנדק כאשר איימי ילדה את בנם הראשון מאקס שפילברג, לפני שלוש שנים.

סטיבן ואיימי שפילברג. התשובה לאצולת הוליווד

מבחינתם של סטיבן ואיימי, הצטרפותו של יצור ארצי פעוט למשפחתם הוסיפה אך שמחה לחייהם המשותפים. שפילברג מכנה את התינוק "המוצר הטוב ביותר שלי עד כה". איימי צימצמה במיקצת את הופעות המשחק שלה כדי להקדיש יותר זמן לבילוי עם בנה, ופאפא שפילברג שש להתחלק בצעצועיו עם מאקס ("לסטיבן יש המון צעצועים", אומרת איימי) ולהשמיע לו תיקליטים של דונאלד דאק. "עכשיו יש לי שני ילדים", אומרת איימי.

הדול'ים, רוברט ואליזבת. הפיקחות שלו – הקסם שלה

רוברט ואליזבת דול

מנהיג הרוב בסינאט רוברט דול ורעייתו אליזבת, שכיהנה בעבר כשר לענייני תחבורה, הם קרוב לוודאי אחד הזוגות הפופולאריים ביותר בוושינגטון. הפיקחות שלו, הקסם האישי שלה והשילוב ביניהם עשו את בני הזוג לאורחים רצויים ומבוקשים באירועים חברתיים פוליטיים בבירה העצאמריקנית. ציר רפובלקני מקנזס אמר פעם בבדיחות דעת: "אני מאושר להיות כאן עם הזוג השני בהשפעתו במדינה – רון ונאנסי רייגן".

אין פלא כי גב' דול, שכסטודנטית נבחרה ל"מלכת הקאמפוס" ואשר רכשה את התואר שלה במשפטים מאוניוורסיטת "הארווארד" והיתה חברת "המועצה הפדראלית לסחר", נחשבת ל"נשק" העיקרי של בעלה בנסיונו לזכות במינוי המפלגה הרפובליקנית למועמדות לנשיאות. החלטתה להתפטר ממשרתה בקאבינט ולהקדיש עצמה "פול טיים" לקידום מסע הבחירות של בעלה, זכתה לאהדת תומכיו של דול. עם זאת, קבוצות פמיניסטיות שונות זעקו חמס על צעדה זה בטענה, שזהו מופת להקרבת קריירה של אשה על מזבח הקריירה של הגבר.

אולם גב' דול, ששנותיה בדרום קרולינה נחשבו ל"קלף חזק" במסע הבחירות של בעלה במדינות דרומיות מרכזיות, הגנה על החלטתה. "אין זו הקרבת קריירה כדי סתם לעמוד לצידו. אני אמלא תפקיד חשוב ביותר במסע הבחירות". עתה משלא עלה בידי דול לזכות במינוי הרפובליקאי הנכסף, חרף המאמצים שהשקיעו שני בני הזוג – מצפים כי אליזבת דול תחזור ותתפוס מקום בולט במימשל. ואולי תהיה רעיית סגן נשיא ארצות-הברית?

וודי אלן ומיא פארו

מאמא מיא, זהו סיפור רומנטי מוזר בהחלט. וודי אלאן ומיא פארו עושים סרטים ביחד, עושים ילדים ביחד (זהו ילדם הראשון, והתשיעי של פארו, שלה גם חמישה ילדים מאומצים), ויש המוכנים להישבע שאף החלו להיות דומים זה לזה. אולם גם לאחר שבע שנים של מעורבות רומאנטית, מיא אינה מתחלקת באותה דירה עם אלן. "אנו חיים במרחק חמש דקות אחד מהשני, אנו נמצאים זה בדירתו של זו ועובדים יחד", אומר וודי. "אין בכוונתנו לשנות את המצב הנוח הזה".

לפני לידת צאצאם המשותף, אמר הרווק בן ה-52: "אני חושב שאבהות תעניק לי עומק רגשי. אך קיים סיכוי שהיא תגרום לי לאישפוז במוסד לחולי רוח". עד כה – לאב ולתינוק שלום. ■

וודי אלן ומיא פארו. זוג רומנטי מוזר

מסעדת המערכת

מסעדה בסגנון איטלקי

קנלוני, רביולי, ניוקי ושאר מאכלים איטלקיים ידועים.

מסעדת המערכת: בן-יהודה 252, תל אביב (פינת ירמיה)

טלפון: 03-455377

★ ארוחות עסקיות
★ פתוח מ-12.00
★ מבצע מיוחד לרופאים
★ ניתן לקחת הביתה.

חפוז פאו"ל

ברוק שילדס רוצה את ג'ק ניקולסון

פגישת חלום – כל אחד שמפנטז קצת מכיר את הענין. עם מי היית רוצה לבלות לילה/ יום/ שנה במקום חלומי זה או אחר. המגאזין "אס" (כלומר, אנחנו), שאל כמה ידועי שם את השאלה הבנאלית הזו. השחקן **סטיב גוטנברג** (בוגר כל בתי הספר לשוטרים) אמר שהיה שמח לקחת את השדרנית **דיאן סוייר** לאיי הודו המערבית, **וברוק שילדס** הודתה שהיתה שמחה לצאת עם **ג'ק ניקלסון** למסעדה הודית או תאילנדית שקטה. אותי לא שאלו, אז אני גם לא אגלה.

"הבטלנים מאישתר" זכו, בתואר הסרט המשעמם ביותר לשנת 1987, שהעניק "מכון השעמום", אותו הקים איש יחסי ציבור מהעיר מייפלווד במדינת ניו ג'רסי. היחצ"ן החכם הזה, שככה גם עושה לא מעט יחסי ציבור לעצמו, קבע בנימוקי הפרס המפוקפק הזה, שקומדית המדבר הזו, עם **וורן בייטי ודסטין הופמן**, היא הפיהוק הכי גדול בשנה של סרטים משעממים. כשחקן המשעמם ביותר הכתיר את **סילווסטר־רוקי־סטלונה**, על הופעתו ב"מעבר לשיא". "הוא גורם **לארנולד שוורצנגר** להיראות כמו **סר לורנס אוליביה**", קובע היחצ"ן. השחקנית המשעממת של השנה לדעתו היא **שלי לונג**, ש"סובלת ממתיקות כרונית".

דוב לאו ופון הול.

האף.בי.אי. עוקב אחריהם. וגם הרבה מעריצי כוכבים. **דוב לאו**, הגברבר היפה התוהן של צעירי הוליווד, מתאושש מאהבתו הנכזבת **למליסה־בית־קטן** ־בערבה־**גילברט** בעזרתה האדיבה של העלמה **פון הול**. כן, כן, המזכירה הבלונדינית היפה של קולונל **אוליבר נורת'**, זו שלא נשברה בעדותה בפני ועדת הסנט בעניין אירנגייט ורק הודתה שהשמידה מסמכים בפקודת הבוס. אז בגללו, תולים בהם עיניים מעריצי הכוכבים, ובגללה – סוכני האף.בי.אי. "היא פצצת זמן פוטנציאלית, בגלל מה שהיא יודעת", אומרים סוכני הבולשת, "המעקב הוא רק לטובתו". בכל מקרה, בתצלומים הבחור מחייך.

ברוק שילדס וג'ק ניקולסון

לא שותה, כמעט לא מעשנת ומתעמלת באדיקות מידי יום. עוד סבתא פצצה בת 60 – **קליאו ליין**. שותה, קופצת, מתמתחת והולכת – שעה בכל יום. הבן שלה, **אלכס**, שהצטרף לשעת הליכה אחת של אמא־קליאו בסנטרל פארק, לא עמד בקצב. יש אמונה מאחורי השגעון הזה: קליאו סבורה שהקול הוא בעצם שריר ככל שאר השרירים בגוף וההתעמלות, תסייע לשמור גם על הכושר של השריר הזה. עד 120.

מזל טוב – בן נולד לשחקנית **בריט אקלנד**, בת 45, מי שהיתה רעייתו של השחקן המנוח **פיטר סלרס**. הרך הנולד הוא שלה ושל בעלה, מזה ארבע שנים, המוסיקאי **ג'יימס מקדונל**. האבא בן 27. האחות החורגת, מאבא פיטר סלרס, היא בת 23, והאח החורג, מאבא מפיק התקליטים **לו אדלר**, הוא בן 16. מעניין איפה ואיך הם מגדירים את פער הדורות.

בדברי ימי שושלת הנשיאות האמריקנית, סוד גלוי הוא שהנשיא **הארי טרומן** לא הפגין חיבה יתרה למחליפו בתפקיד, **דוויט אייזנהאור**. אבל עכשיו רק מתבררת המידה האמיתית של אותה אי־חיבה, בספר חדש שיצא לאור בשנה הבאה, אותו עורכת בתו של טרומן, **מרגרט**, יחד עם אחד **סקוט מרידית**. ב"עוד שיחות גלויות", המבוסס על אלפי רשימות שטרומן ערך, מאז שעזב את הבית הלבן ועד מותו ב־1972, קובע טרומן שאייזנהאור היה "נשיא אחד שארה"ב יכלה לחיות בלעדיו". וזה עוד לא הכל: "מעניין לציין שהמאייפן האחד, אותו חיוך אייזנהאור מפורסם, העניק לאיש התדמית של איש חברותי ועליז", כותב טרומן, "בעוד אנחנו שהכרנו אותו היטב, היינו מודעים לכך שבבסיסו היה אייזנהאור אדם נרגן, רגזן ולא נוח לבריות – ולא רק אלי". וגם זה לא הכל – טרומן סבור היה, שאייזנהאור "לא עשה דבר כנשיא...ולא היתה לו שום תכנית". ואלה באמת דברים גלויים.

זהו, **קלינט איסטווד** הניח את פטיש היו"ר בתום ישיבת המועצה האחרונה שבראשה ישב כראש עירית כרמל, קליפורניה, ויחזור להיות שחקן פול־טיים. "זו הקלה נעימה שהעניין נגמר סוף סוף. כולנו נהנינו, אבל הקרניוואל נגמר עכשיו", הצהיר **קלייטון אנדרסון**, אחד משישה מועמדים המתמודדים על משרת ראש העיר, שתתפנה רשמית במאי. מעניין אם הוא יפה כמו איסטווד...

300 אלף דולר פסק השופט בניו יורק שהיא תקבל. וכך, השחקנית הצרפתיה **איזבל אדג'ני** זכתה והשבועון "טיים", ועימו הפרסומאים שלו, הפסידו. אדג'ני תבעה אותם, על שימוש בתמונה שלה ללא רשותה במסע פרסום לשבועון, ב־1986. נציגי השבועון טענו שלא נזקקו לרשותה, כי התמונה פורסמה קודם לכן בהקשר של ידיעה חדשותית, על השתתפותה בסרט "הבטלנים מאישתר" (השעמומון של השנה, כזכור). השופט לא התרשם מהם, וקבע שזכותה לשלוט בפרסומים אודותיה וכי אפשר היה להבין מההקשר שהיא ממליצה על השבועון.

איזבל אדג'ני.

"נורא נהנית להיות מאדאם", הצהירה השחקנית **קנדיס ברגן**, בת 41. מדובר כמובן בתפקיד חדש שהיא עושה בסרט שצילומיו נשלמים בימים אלה. ברגן מגלמת בסרט את דמותה של **סידני בידל בורוז**, אשת החברה הניו יורקית שנעצרה בעוון ניהול שירות יצאניות צמרת, שסיפקו את מעוויהם של מיליונרים, שחקנים, שופטים וספורטאי צמרת. הגברת האמורה החליטה שלא הכל שחור, גם אחרי מעצרה, והעלתה את סיפורה על הכתב, מה שהפך מיד לרב מכר שמפיקי הוליווד לא נחו עד ששמו עליו יד, כדי להפכו לסרט. ליהוק התפקיד הראשי לא היה קל, אבל המומחים אומרים שברגן מצליחה להקרין את כל האלגנטיות והעידון של בורוז האמיתית. ויש לכך סיבה די טובה: בורוז בכבודה ובעצמה תידרכה אותה לתפקיד.

קנדיס ברגן.

סידני בידל בורוז.

עכשיו את יכולה להרשות לעצמך תכשיט זהב 18 קראט ויהלומים נקיים

תמיד ידעת שמגיע לך הטוב ביותר -
זהב 18 קראט ויהלומים נקיים.
עכשיו את יכולה להרשות לעצמך
תכשיט זהב 18 קראט ויהלומים נקיים
הרבה יותר איכותי, מרשים ונצחי
ועולה רק מעט יותר.
תכניות התשלומים הנוחות,
העומדות לרשותך בבורסה לתכשיטים [illegible]
מגמדות את ההפרש לסכום חדשי [illegible]
עכשיו אין לך סיבה להסתפק
בפחות מהטוב ביותר.
הכנסי לאחד מסניפי הבורסה לתכשיטים
ותחושי את ההבדל...

הבורסה לתכשיטים - יצירות בזהב 18 קראט ויהלומים נקיים.

נשמח לשרתכם בימי השבוע: 9.00-20.00, ביום ו' 9.00-14.00 ובמוצאי שבת עד 22.30.
תל-אביב: דיזנגוף 98 (ליד הככר) טל. 03-246194 **ירושלים:** בן-יהודה 4 (במדרחוב) טל. 02-231524 **חיפה:** רח' הנביאים 16 טל. 04-664111
חצפון: דרך עכו 14, קרית ביאליק טל. 04-727523 **טבריה:** רח' הירדן פינת הבנים טל. 06-720238 **חולון:** סוקולוב 54 (פינת קוגל) טל. 03-5053545
אשקלון: בנין שקמים, הנשיא הראשון טל. 051-38764 **ראשל"צ:** רח' ז'בוטינסקי 65 טל. 03-945524 **רעננה:** רח' אחוזה 104 טל. 052-25455
באר-שבע: רח' הרצל 112 טל. 057-34469 **אילת:** מרכז מסחרי שלום טל. 059-76822

מכבדים כרטיסי אשראי VISA ויזה דיינרס ישראכרט במזומן או בתשלומים.